TÖB-DER

TÜM ÖĞRETMENLER BİRLEŞME VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

On beş günde bir yayınlanır

●

15 EYLÜL 1975

●

Yıl : 4 — Sayı : 105

●

S a h i b i
Cemil ÇAKIR

●

Yazı işleri müdürü
Binali SEFEROĞLU

●

Teknik Yönetmen
Mehmet KOÇ

●

Kapak Fotoğrafı : Fikret OTYAM

●

A d r e s
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı
Saray Apt : 14/1-12 Demirtepe - ANKARA

●

Telefon
17 49 27 — 25 14 52

●

Abone koşulları
Yıllık : 30, Altı aylık : 15 Lira
Dış ülkeler iki katıdır

●

Fiatı : 2 Lira

●

Basıldığı yer
Şark Matbaası — ANKARA

GELECEK OLSUN

SÜRGÜN

Yaz kuşlarını uçurup yüreğinden
Sıcak iklimlere,
Üşüyen sevince kucak açmak;
Yürümek dosdoğru
Yürümek korkusuz :
Varsın sürgün koysunlar adını,
Varsın kıyım,
Gülsünler ardından.
Bizim suyumuz durudur
Bizim ışığımız arıdır.

Kim
Kimi
Kovuyor
Nereye?

Hırsızlığımız yok
Arsızlığımız yok.
Halktan alırız gücümüzü
He canım halka gideriz.

Hüseyin Güney

★

S Ü R G Ü N

Git oldu can, sürgün geldi dayandı
Diktiğin fidanlar sen olmayanda
Yel vura, ırgalana, gün vura
duldalana büyüyecek

Yasa şu ki ekinler yürüyecek
Bebek dillenecek, güçsüz hallanacak
Sis kalkacak İsfendiyar başından

Selam olsun bizden önce göçene
Selam olsun, dosta, hasa, çile çekene
Selam olsun dayanana, düşene
Yüreğim yürektir bakma gözüm yaşına

Gülten AKIN

ÖMER AYDIN DEPREM BÖLGESİNE GİTTİ

Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Ömer Aydın Lice deprem bölgesine giderek felakete uğrayan yurttaşlarla görüşmüş, yardım ve kurtarma çalışmaları hakkında bilgiler almıştır. Deprem bölgesindeki TÖB — DER şubelerinin kurmuş oldukları yardım komitelerinin çalışmalarını da denetleyen Ömer Aydın, deprem felaketi kurtarma çalışmaları hakkında hazırladığı geniş bir raporu Genel Merkeze sunmuştur.

★

CEPHE'NİN CİNEYETLERİ DEVAM EDİYOR

Battal Öz'le başlayan öğretmen kırımı Ali Genç'le devam ediyor.

Cephe Hükümeti kurulur kurulmaz bir kısım muhbir vatandaşlar İznik'te görev yapan bazı TÖB — DER üyelerini «Solcu, TÖB — DER'li» diyerek şikayet etmişlerdi.

Mesleğine ve okuluna bağlı bir öğretmen ve dürüst bir aile babası olan arkadaşımız Ali Genç de bu İhbar Listesine katılmıştı. En sonunda «ihbar» meyvasını verdi. Arkadaşımız Ali Genç öldürüldü.

★

AKSEKİ'DE TERÖR VAR

Akseki Şubesi yazmanı Ali Dönmez, bir arkadaşının düğününde bulunmak üzere Serinkaya köyüne gitmiştir. Komandolar arkadaşımızın döneceği yol üzerinde pusu kurmuşlar, ancak arabanın süratli geçmesi yüzünden saldırmaya muvaffak olamamışlardır. Sayıları elliyi aşan komanda bozuntuları daha sonra arkadaşımızı Murtu köyünde yakalamışlar, ağır şekilde hırpalamışlardır. Olay yerine gelen ilçe kaymakamı, saldırganları yakalayacağı yerde arkadaşımızı karakola göndertmiştir.

Daha sonra durumu öğrenmek üzere karakola gelen şube başkanımız Hasan Ali Ünal Karakolda falakaya yatırılmıştır. Arkadaşımızın suçu yurtsever olmaları ve çözüm bekleyen yurt ve meslek sorunlarına gönül vermeleridir.

En parlak güneş en karanlık geceden sonra doğar.

HABERLER

AYDIN ÇÖL'ÜN GÖREVİNE SON VERİLDİ

Kahramanmaraş Gazi Ortaokulu Bedeni Öğretmeni Aydın Çöl'ün görevine Müdürler Komisyonu kararıyla son verildi. Gerekçe : Stajerliğinin kaldırılmadığı. Aydın Çöl'ün stajerliği 1972 Ekiminde öğretmenler kurulunda oy birliğiyle kaldırılmıştı. Hatta 12 Mart faşizmi sırasında açığa alınan üyemiz, yeniden göreve dönerken «asil öğretmen» kadrosuyla atanmıştı. Cephe hükümetinin «yetkilileri» şimdi «stajerliği kalkmadığı için» arkadaşımızın görevine son vermişlerdir.

★

AHMET ÇELİK'İN SAĞLIK DURUMU DÜZELDİ

Suluova Şubesi saymanı Ahmet Çelik bir süre önce gübegündüz sokak ortasında komandolar tarafından bıçakla ağır şekilde yaralanmıştı. TÖB — DER'li öğretmenerin yardımıyle Amasya Devlet Hastanesine yatırılan Ahmet Çelik geçirdiği ameliyattan sonra sağlığını yeniden kazanmaya başlamıştır.

Yürütme Kurulu Üyesi Avni Aytar, Rüştü Apaydın ve Avukatımız Çetin Üner tarafından ziyaret edilen arkadaşımız bu günlerde taburcu edilecektir.

★

ÖMER CAN SÜRÜLDÜ

Milli Eğitim Bakanlığı Muhasebe Müdürlüğünde görevliyken Ağrı'ya sürülen arkadaşımız Ömer Can daha sonra yeni bir emirle Etimesgut Ortaokulu'na atanmıştır. Ömer Can devrimci tiyatrolarla olan ilişkileri ve kültürel çabaları yüzünden «Cephe»nin gözüne batmıştır.

Ankara Şubemizin tiyatro çalışmalarını yürüten Ömer Can kültürel çalışmalarını sürdürecektir.

HABERLER

TÖB — DER GENEL YÖNETİM VE YÜRÜTME KURULU ÜYELERİ SEMİNERDEN GEÇTİ

TÖB — DER Genel Yönetim ve Merkez Yürütme Kurulu üyeleri, 1975-1976 çalışma yılında, ekonomik ve demokratik mücadelenin daha etkin bir biçimde yürütülmesi için örgüt içi eğitime, diğer yıllara oranla daha çok önem verme gereğini duymuştur.

Çalışma programının «Örgüt içi Eğitim» bölümünde saptanan konular, bu alanda yetkin kişilere hazırlatılmış ve 18—28 Ağustos 1975 günleri arasında Genel Yönetim ve Merkez Yürütme Kurulu üyelerine, Bölge temsilcilerine sunulmuştur. Her konunun sunuluşunda geniş tartışma açılmış, seminere katılanların soruları yanıtlanmıştır. Konular bir kez de Genel Yönetim ve Merkez Yürütme Kurulu üyelerince gözden geçirilerek son şeklini almıştır.

Seminerde işlenen konular:

1 — Öğretmenin özlük ve meslek sorunları,

2 — Sosyal mücadele genel olarak demokratik kitle örgütlerinin, özel olarak TÖB — DERin yeri ve işlevi,

3 — Dünya ve Türkiye'de öğretmen örgütlenmesi ve sendikalaşma sorunu,

4 — TÖB — DER üzerindeki faşizan baskılar ve anti-faşist mücadele,

5 — Emperyalizmin eğitimimiz üzerindeki etkileri,

6 — Eğitim-üretim ilişkileri,

7 — Eğitim, sınıflar ve ekonomi,

8 — Eğitm açısından bilimsel düşüncenin gelişimi.

Yukarda sözü edilen konularda hazırlanan bildiriler basılıp kitapçıklar haline getirilecek, şubelerde yapılacak eğitim çalışmalarına bu kitapçıklar rehber olacaktır.

TURGUT ŞEN'İN GÖREVİNE SON VERİLDİ

Gazipaşa Şubesi üyesi ve eski bölge temsilcisi Turgun Şen'in stajerliği kaldırılmayarak görevine son verilmiştir. Beş yıllık öğretmen olan Turgut Şen 12 döneminde Dev-Lis davasından yargılanmış ve daha sonra beraat etmişti. Turgut Şen halen askerliğini yapmaktadır.

★

GÖLTAŞ SALIVERİLDİ

İncirlik yürüyüşüyle ilgili olarak bildiri dağıttığı gerekçesiyle bir şoförle birlikte Niğde'de tutuklanan üyemiz İsmail Göltaş salıverilmiştir.

Göltaş'ın Mahkemesi dışarıdan devam edecektir.

★

ZEKİ SARUHAN SÜRÜLDÜ

Fatsa Şubesi üyesi Zeki Saruhan Fatsa'dan Boğazlayan'a sürüldü. 12 Mart döneminde uzun süre tutuklu kalan Saruhan Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencisiyken, öğrencilerin yönetime katılması ve okuldaki eğitimin demokratlaştırılması yönünde verdiği mücadelelelerle tanınan bir arkadaşımızdır.

★

MEHMET TÜRKKAN GÖREVDEN UZAKLAŞTIRILDI.

Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü Edebiyat öğretmeni Mehmet Türkkan görevinden uzaklaştırılmıştır. Hiçbir koğuşturma geçirmeksizin, bakanlığın tel emriyle görevinden uzaklaştırılan Mehmet Türkkan Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde başarıyla oynanan ve oynandığı her yerde ilgiyle izlenen BU OYUN OYNANMAMALI adlı tiyatro eserinin yazarıdır. Mehmet Türkkan'ın görevinden uzaklaştırılmasıyle ilgili olarak henüz bir gerekçe gösterilmemiştir.

HABERLER

ANTALYA'DA KIYILAN ÖĞRETMENLER TOPLANTI YAPTI

Antalya TÖB — DER Şubesi kıyılan öğretmenler için bir toplantı düzenlenmiştir. Şube başkanımızın açış konuşmasından sonra geçmiş hükümetlerce kıyıma uğrayan, sürülen ve cezalandırılan bir öğretmen arkadaşımız «1952 den buyana her hükümet beni cezalandırdı. Ne var ki Cephe Hükümetinin kıyımı tümünden baskın çıktı» demiştir. Daha sonra konuşmacılar kıyım nedenleri üstünde durmuşlar, sorunları tartışmışlardır. Bir öğretmen arkadaşımız «geçmişte sadece yurtseverler kıyılıyordu, şimdi kendi emirlerine girmeyen, daha doğrusu uşaklık yapmayan herkes kıyılıyor» demiştir. Bir öğretmen arkadaşımız da «kıyımlar bize ceza değil, kıyımlar bize bileği taşıdır» diyerek konuşmasına başlamış, arkadaşlarımızın asla yılgınlık göstermemelerini dileyerek konuşmasını bitirmiştir.

Toplantıda çağrılı bulunan Fakir Baykurt «Faşizmin tırmanmasını geriletmek için, demokratik güçlerin her zamankinden daha fazla birlik ve beraberlik içinde olmalarına ihtiyaç vardır.» demiştir.

★

BACANAK BEYİN İNTİKAMI

Isparta Millî Eğitim Müdürü Sadık Güneş yeniden «makama» oturdu. Demirel'in bacanağı olan Sadık Güneş Isparta'da on yıldan fazla Milli Eğitim Müdürlüğü yapmıştır. Sadık Güneş, daha önceki hükümet döneminde Tunçeli'ye tayin edilmişti. Cephe kurulur kurulmaz Isparta Milli eğitim Müdürlüğüne getirilen Sadık Güneş «Hıncını aldıktan sonra istifa edeceğini» söylemektedir. Sadık Güneş hıncını almak için çalışmaya blşlamıştır.

Bu çalışmaların sonucu olarak Milli Eğitim Müdür Yardımcısı Mehmet Emin Seyhan Yozgat'a, Numan Bıçakçı Afyon'a, Seyfettin Bahçeci Bozdoğan'a, Millî Eğiti Müdürü Mustafa Tepecik de Afyon'a sürgün edilmişlerdir.

Sadık Güneş TÖB — DERli okul müdürü ve müfettişlere telefon ederek «Sizlerle birlikte çalışamam, istifa edin» diyerek baskılar yapmakta, tehdit etmektedir. Geçirmiş oldukları tahkikat sonucu yurttan alınan ve yurt öğretmenleri yeniden göreve getirilmiş, aynı görevi yürüten arkadaşlarımız zorla istifa ettirilmişlerdir.

Ayrıca üyelerimizden Ali Çalışkan'la, Lise Müdürü Nesimi Karatepe'ye istfa etmeleri için baskı yapılmış, «istifa etmedikleri takdirde bir yolunu bulacağı, meslekten edileceği» Sadık Güneş tarafından arkadaşlarımıza söylenmiştir. Bu iki arkadaşımız durumu valiliğe iletmişler, ne var ki vali tarafından ters yüz edilmişlerdir.

Gün gele, devran döne...

★

«yardım» ve yabancı sermaye sömürüsü

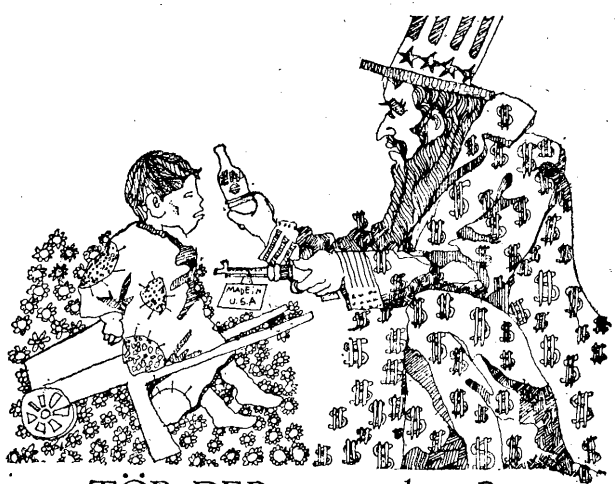

TÖB-DER yayınları 3
araştırma bürosu

Fiyatı : 7,5 Lira. Üyelerimize yüzde elli indirimlidir.

BELGE... BELGE... BELGE...

Lice ve çevresini sallayan deprem üç bin yurttaşımızın ölümüne ve yüzlerce evin yıkılmasına yol açtı. Binlerce yurttaş yaralandı, konutsuz ve yiyeceksiz kaldı. Her zaman olduğu gibi bu doğal felakette de «devlet eli» halkın yardımına ulaşamadı.

Lice Saat: 12.25 de sallandı. Diyarbakır valisi bu ilçeye ancak saat: 18.00 de varabildi. Ve ilk sorusu şöyle:

— Kaymakam öldü mü?

TÖB — DER, TÜM — DER ve Diyarbakırdaki devrimci gençlik örgütleri çoktan ilçeye ulaşmışlar ve kurtarma çalışmalarına başlamışlardı. Vali, kurtarma çalışmalarının yetersizliğinden yakınan yurttaşları yanından uzaklaştırdı. Gece saat 24.00. sıralarında askeri birlikler de ilçeye ulaşabildiler. Lice savcısı yıkılan tutukevinden kaçan mahkumların peşine, kurtarma çalışmaları için gelen bu askerleri göndermek istedi. Orada hazır bulunan Diyarbakır Milletvekili Hasan Değer'in çabasıyle «yakalama işi» ertelendi.

Yiyecek ve sağlık gereçleri dağıtımı yetersiz.

En ilginç çabayı Siverek Savcısı gösterdi. Savcı deprem felâketine uğrayan yurttaşlara yardım etmek için komite kuran Siverek TÖB — DER Şubesi yöneticileri için koğuşturma açtı. Yardım kampanyasını engellemeye çalıştı.

★

Adana TÖB — DER Şubesinin camları 9.9.1975 gecesi «Kimliği bilinmeyen kişilerce kırıldı. Ertesi gün bir emekçi şoför arkadaşımız kendi isteğiyle aşağıdaki bilgiyi şubemiz yetkilerine iletmiştir.

«9.9.1975 pazar günü saat 5.30—6.00 arasında şahsen tanımadığım, sarışın bir uzun boylu, 20—22 yaşları arasında bir genç çalışmakta olduğum Turizm taksi durağına geldi. «TÖB — DER'in camlarını kıracağım kırdıktan sonra arabanla beni kaçır» dedi. Bu teklifi reddettim. Sonra beni tehdit etti: «Yakında milliyetçiler memlekete sahip olacaklar, o zaman görüşürüz, iyi düşün» dedi. Gene kabul etmedim ve arabamla oradan ayrıldım. Döndüğümde camları kırılmış gördüm. Ayrıca bana «biz seni tanıyoruz, turizm 20 numara» dedi. Yeniden tehdit etti.

Ayrıca bir gece bekçisi de camı kıran genci gördüğünü, yakalamak için orada bulunan polislerden yardım istediğini, ancak Radyo Evi binası önünde bulunan bu polislerin ilgisiz davrandıklarını bildirmiştir.

★

Öğretmen okulları Genel Müdürü Ayvaz Gökdemir, Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü müdürlüğüne gönderdiği 28 Mayıs 1975 gün ve 13344 sayılı yazıyla BU OYUN OYNANMAMALI adlı eserin, öğrencilere ve halka gösterilmesi yasaklanmıştır. Bu faşist sansüre karşı, okul müdürü arkadaşımız Cahit Yarış'ın Ayvaz Gökdemir'e resmî cevabı şöyledir:

Türkiye'nin 34 ilinde başarıyla sahnelenen, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Halk Eğitim Başkanlığının İstanbul Liseler arası tiyatro yarışmasına katılmış bu oyuna karşı Genel Müdürlüğünüzün tutumu yasal dayanaktan yoksun olup, Galile'nin «zannederim ki bu dünyada cehaletin bilme karşı duyduğu kin ve nefretten daha güçlü bir nefret ve kin yoktur» demesini doğrular niteliktedir...»

Not : Cahit Yarış Finike Ortaokuluna sürülmüştür.

MALİYE BAKANLIĞINA

1327 sayılı yasa ile değişik 657 sayılı yasanın 190. maddesinde; «Devlet memurlarının ek sigorta, konut, dinlenme kampları ve diğer ihtiyaçlarını karşılamakta yardımcı olmak, tasarruflarını yurt kalkınmasında yararlı olacak verimli sahalarda değerlendirmek üzere, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç bir yıl içinde çıkarılacak özel bir kanunla Devlet Memurları Yardımlaşma Kurumu, kurulur» denilmektedir.

Yine bu maddede kurumun bütün devlet memurlarını kapsamına alacağı ve memurların aylık maaş tutarlarının % 5'inin kurum için kesileceği kabul edilmiştir.

Bu kesintinin alınış şekline ilişkin 657 sayılı yasanın değişik ek geçici 20. maddesi, 12 sayılı KGK'nin değiştirilerek kabulü hakkındaki yasayla aynen kabul edilmiştir. Sözü geçen yasa ve yasa gücündeki kararnamelere göre 1.3.1970 günü esas alınmak süretiyle ve belli usuller içinde özel yasa çıkıncaya kadar kesintiler yapılacak ve bu kesenekler Merkez Bankasında açılan bir hesapta toplanacaktır.

Yasanın açık hükmüne göre MEYAK Yasasının en geç 30.11.1971 gününe kadar kabul edilip yürürlüğe konması gerekmektedir. Hal böyle iken aradan 4-5 yıl geçmesine rağmen yasa çıkarılmamış ve dolayısiyle MEYAK kurulmamıştır.

Yapılan hesaplara göre 5 yıldan beri Devlet Memurları Yasasına tabi tüm memurların bürüt maaşlarından kesilen miktar 7 milyar lirayı bulmaktadır. Bu paranın bugüne kadar nerede, niçin, nasıl ve kimlerin yararına kullanıldığı memurların bilgisi dışındadır. Yapılan araştırmalardan, memurlardan yasa zoru ile kesilen bu paraların banka ve kredi sistemi yoluyla özel teşebbüsün işlerine ve çıkarlarına tahsis edildiği anlaşılmaktadır.

Geçmiş deneyler, ekonomik ve sosyal kurumların ve bu arada sosyal güvenlik kurumlarının, toplumdaki egemen sınıfların çıkarları doğrultusunda biçimlendiğini ve bu çıkarlara hizmet eder bir yöne itildiğini göstermektedir. Nitekim ekonomik güçleri elinde bulunduran sınıflar, tarım ve ticaret alanlarından sanayiye sermaye aktarmayı gerçekleştirmek için vergi politikasında değişiklikler planlamışlar, fakat şimdilik politik nedenlerle bundan daha kolay olan «cebri tasarruf yoluyle sabit gelirlilerin gelirlerinden «sosyal güvenlik fonları» adı altında yapılan kesintileri sermaye birikimine dönüştürülmeyi ve bunu sanayi yatırımlarına aktarmayı daha uygun görmüşlerdir. Bu uygulamanın gerek üçüncü beş yıllık kalkınma planından gerekse MEYAK tasarısı gerekçesinden kaynaklandığı açıktır. Bu nedenle de söz konusu sermaye birikimi hakim sınıfların sanayileşme politikaları için kredi kaynağı olmaktadır.

Öteyandan, bu kesintiler, gerçek sahiplerinin arzuları dışında stopaj yoluyle kesilmekte ve memurun iradesi ve yararı dışında kullanılmaktadır. Bu nedenle, sözü edilen kesenekler yardımlaşma keseneği olmaktan çıkmış ve bir tür vergi niteliğine bürünmüştür. Çünki toplanan paralardan, memura herhangi bir yarar sağlanmadığı gibi bu paralar kimi yollarla çıkarcı özel sektör gruplarının emrine verilmektedir.

Bu paraların faizlerinin kime yaradığı meseleleri bir yana, hızlanan enflasyon karşısında gün geçtikçe değerinin yüzde yüze yakın bir oranda düşmesi de üzerinde durulacak önemli hususlardan biridir.

«Cebri tasarruf» «Sermaye birikimi sağlama» gibi ilkelerden yola çıkılarak hazırlanan MEYAK uygulaması bugünkü durumu ile, Anayasa'nın adalet ve sosyal güvenlik ilkeleriyle hukuk kurallarına ters düşmektedir.

Bu durumda yasal dayanaktan yoksun ve amacından saptırılmış bu uygulamadan en kısa zamanda vaz geçilerek kesilen tüm paraların tarafıma iadesini saygıyla dilerim.

Maliye Bakanlığına verilecek dilekçe örneği.

"Çağdaş Sahne'nin Duyurusu,,

«Çağdaş Sahne» 1975-1976 sezonundan ıibaren tiyatro - müzik ve film çocuk ıyatrosu gösterileri» ile seyircilerinin karısına çıkacaktır. Sezonun başlaması ile ırlikte üç ayrı kolda kültürel plânda gekli yerini alacak olan «Çağdaş Sahne üyelik sistemi getirmiştir. Böylece üyelerimiz anatsal gösterimizin tümünden, özel inlirimlerle yararlanacaklardır.

Şöyleki, normal tiyatro girişi: 20, 25 TL. lir. Öğrenci ve sendikalı için ücret 12.75 'L. dir. Oysa üye olduğu takdirde 7,75 'L. ödeyecektir. Film ve müzik gösterileri le saptanan normal ücretten yine belli ıranlarda indirim yapılarak izlenebilecektir.

«Çağdaş Sahne» üyelerine her ay, bilirdikleri adreslerine bülten'er göndererek ;alışmaları hakkında bilgi verecek ve böyece üyelerinin hangi film, müzik ya da ıyunu izleyebileceklerini önceden duyurmuş ılacaktır.

Bunun dışında gerek genel olarak diğer ;anat dalları hakkında ve gerekse bizim ;eleceğe dönük çalışmalarımız hakkında ıendilerine yine aynı kanalla bilgi verilecek ıöylece üyelerin istemlerini bildirme olanağı sağlanacaktır. Bu istemler dikkate alınarak değerlendirilecek ve giderek üyelerimiz ve kuruluşumuz arasında organik bir bağ kurulmuş olacaktır. Zaman zaman ıyun çalışmalarının belli bir aşamasındaki bu üyelerimize de duyurulacaktır. Provaları izlemelerine olanak hazırlanarak eleştirileri alınacak ve değerlendirilecektir. Yapılan sanatsal etkinliklerle ilgili açık oturumlar düzenlenecek giderek bu ilişkiler tüm salon hacimlerimizde sürekli hale getirilecektir.

Üyelik sisteminin yerleşmesi ile birlikte davetiye sistemi kaldırılmış olacaktır. Yine üyelik sisteminin de yerleşmesi ile birlikte seyirciyi tembelliğe iten mevcut «toplu satış» işleyişi yerine daha doğru ve sürekli bir organik ilişki biçimi ve yeni boyutlar getirilmiş olacaktır. Böylece üyelerimiz kuruluşumuzun tüm olanaklarından alabildiğince yararlanırken, belli koşulların ya da koşullanmaların getirdiği alışkanlıklardan da kurtulmuş olacaklardır.

Adres :

Tunus Caddesi 92
Telefon : 26 77 01

★

TELGRAF

Öğretmenler Derneği Lokali

İZNİK

Çok değerli üyemiz, kardeşimiz ve kavga arkadaşımız Ali GENÇ'i kaybettik. Üzüntümüz ve öfkemiz büyüktür.

Gün geçtikçe köşeye sıkışan ve sıkıştıkça kudurganlaşan çıkar çevreleri bu alçakça davranışlarıyle mezarlarına biraz daha yaklaşmış oluyorlar. Devrimcilerin akıtılan kanları bu kudurganları boğacak, tarihin lânetlenmiş çöplüğünde yerlerini almalarını çabuklaştıracaktır.

TÖB — DER, Ali Genç'i her zaman saygı ile anacak ve onun geride bıraktıklarının her zaman yanında olacaktır.

Sizlere başsağlığı diler, zor günlerde gösterdiğiniz bütünleşme ve dayanışmadan dolayı takdir ve teşekkürlerimi bildirir, saygı ve sevgilerimi sunarım.

Cemil ÇAKIR
Genel Başkan

ÇAKIR'IN TELGRAFI

«SAYIN FAHRİ KORUTÜRK
CUMHURBAŞKANI
ANKARA

İnsanların en doğal ve en vazgeçilmez haklarının başında yaşama hakkını geldiği malumlarınızdır. Ne var ki, bugün ülkemizde, her zamankinden daha çok, insanların yaşama hakkına pervasızca saldırılmakta; yurtseverler yaralanmakta ve öldürülmektedirler.

«Milliyetçi Cephe» İşbaşına geldiğinden beri, öğretmenlerimiz üzerinde sistemli, plânlı ve sürekli bir kıyım politikası yürütmektedir. Önce, bakanlık merkez örgütü bütünüyle değiştirilmiş, kitlesel kıyımı gerçekleştirecek «kıyımcı kadrolar» oluşturmuştur. Planın ikinci bölümünde il merkez ögütleri ve her derecedeki okul müdürleri görevlerinden alınmış, bakanlık örgütü doğrultusunda çalışacak kişiler işbaşına getirilmiştir. Şimdi,gündemdeki kitlesel kıyıma sıra gelmiştir. Yurdumuzun dört bucağından Ankara'ya oluk oluk akan **sürgün** ve **açığa alma** listeleri işleme konmaktadır.

Öte yandan, «Milliyetçi Cephe»nin kurulması ile tüm demokratik güçlere ve bizim örgütümüze karşı sindirme, yok etme saldırıları görülmemiş derecede yoğunlaşmıştır. Son birkaç günün olaylarını gözler önüne sergilemek, durumun vehametini tüm kokunçluğu ile belgeliyecektir.

24.8.1975 günü Kırşehir şubemiz Başkanı Kemal Köksal, polisler tarafından şehir meydanında, karakolda ve hastanede kıyasya döğülmüş; kafası yarılmış, kaburgaları ezilmiştir. Kemal Köksal halen Ankara'da tedavi görmektedir.

29.8.1975 günü Adapazarı Şubemiz Başkanı Sedat Ege ve üye Abidin Genç, komando denen bir grubun saldırısına uğramışlar ve ağır yaralar almışlardır. Abidin Genç'in tedavisi devam etmektedir.

2.9.1975 günü Suluova Şubemiz Sayman Ahmet Çelik, Ülkü Ocaklarına kayıtlı üç kişi tarafından bıçakla göğsünden ve karın boşluğundan yaralanmıştır. Ahmet Çelik, Amasya Devlet Hastahanesinde ameliyata alınmış, ölümden kıl payı kurtarılmıştır. Aynı gün, Kaman ve Akseki'de dü üyelerimiz saldırıya uğramışlar, sokakta dayak yemişler, şikayet için gittikleri karakolda nezarete alınmışlardır.

5.9.1975 günü İznik ilçesi Derbenk köyü öğretmeni Ali Genç, Cephe yanlısı bir grubun saldırısına uğramış, gövdesine yedi el kurşun sıkılmıştır. Bununla yetinmeyen fanatik saldırganlar, Ali Genç'in hala ölmediğini görerek hançerlemek suretiyle hunharca öldürmüşlerdir.

Zatıaliniz Anayasa kuralları içinde Devletin ve Cumhuriyetin Başkanlığını yürütüyorsunuz.

Eğer bir ülkede, anayasa kuralları ve yasalar işletilmez, yurttaşların can güvenliği sağlanmazsa;

Eğer bir ükede, sola karşı kurulduğunu söyleyen, solu ezeceğini programına koyan partiler işbaşına geliyor ve tüm güçlerini bu doğrultuda kullanıyorlarsa;

Eğer bir ülkede, ulusal çıkarlardan emekten, haktan, Anayasadan ve demokrasiden yana olanlar sokak zorbalarınca öldürülüyor, devlet güçleri de buna seyirci kalıyorsa... o ülkede ne huzurdan, ne birlik ve beraberlikten, ne Anayasadan ve ne de Anayasa kurallarından söz edilebilir.

Görevinize başlarken, Anayasayı sayacağınıza ve savunacağınıza, insan haklarına dayanan demokrasi ve hukuk devleti ilkelerinden ve tarafsızlıktan ayrılmayacağınıza yemin etmiştiniz. Son günlerde. öğretmenlerimiz üzerinde uygulanan anayasa ve hukuk dışı işlemleri kısaca dikkatlerinize sergilemeye çalıştım. Bu durum karşısında, sorumluları anayasa doğrultusunda uyarmanızı diler, saygılarımı sunarım.

D. 9. 75

BOZUK EĞİTİM DÜZENİ

Mehmet KOÇ

«Ülkemizde «A» dan «Z» ye kadar herşey bozuktur.» Bu sözü eski başbakanlardan Refik SAYDAM söylemiş. Söylemiş ya, başına gelmeyen kalmamış. Zamanın Cumhurbaşkanı Refik Saydam'ı kulağından tuttuğu gibi atıp, yerine ünlü faşistlerden Şükrü SARAÇOĞLU'nu getirmiş. Ama ne «A» düzelmiş, ne de «Z». «A» ile «Z» arası daha da bozularak, iyice kokuşarak sürüp gelmiş günümüze değin. Kısacası yıllardır aynı hamam, aynı tas. Yalnız tellaklar değişmiş.

Eğitim düzenimiz de bütünüyle bu «kokuşmuşluğun» içinde.

Bir devlet felsefesi olarak eğitim ayrıcalıklı ve gerici niteliğini sürdürüyor. Biz bu kısa incelememizde eğitimin **«ayrıcalıklı»** ve **«adaletsiz»** niteliği üzerinde duracağız.

TABLO — 1

No	Adı	Soyadı	Lisesi	Toplam Puan
1	Nezih	Okur	Ankara Fen Lisesi	732.989
2	Levent	Tavacıoğlu	Fenerbahçe Lisesi	731.837
3	M. Derun	Ünlüer	Özel Alman Lisesi	730.216
4	Ümit	Akpınar	Ankara Fen Lisesi	720.706
5	Levent	Yılmaz	Ankara Fen Lisesi	712.333
6	Pertev	Cinalioğlu	Ankara Fen Lisesi	708.787
7	Kadriye	Öncü	Ankara Fen Lisesi	705.081
8	Bülent	Sivri	Ankara Fen Lisesi	702.740
9	Sencer	Koç	Ankara Fen Lisesi	702.504
10	Bahadır	Gümüşoğlu	Ankara Fen Lisesi	694 552
11	Abdurrahman	Sezginer	Ankara Fen Lisesi	691.425
12	Kaan	Fıratlı	Özel Saint Joseph Erkek Lisesi	685.374
13	Hakkı	Köksoy	Kırıkkale Ticaret Lisesi	677.649
14	A. Reşit	Dündarer	İzmir Bornova Lisesi	675.030
15	Aret	Mısırlıyan	Özel İst. Amerikan Robert Lisesi	670.033
16	A. Turgut	Mutel	Ankara Aydınlıkevler Lisesi	669.679
17	Gökay	Akpınar	Ankara Kurtuluş Lisesi	668.880
18	Cihan	Özyarar	Ankara Fen Lisesi	668.320
19	S. Altan	Özçandarlı	İstanbul Erkek Lisesi	666.632
20	Belkıs	Erbaş	Ankara Kız Lisesi	665.890
21	Kemal	Güzelgün	Ilgın Lisesi	665.044
22	Tanju	Ertunç	Ankara Kurtuluş Lisesi	661.984
23	O. Faik	Bilge	İstanbul Erkek Lisesi	661.082
24	A. Selim	Şenöz	Ankara Fen Lisesi	660.606
25	Ender	Ayanoğlu	Ankara Atatürk Erkek Lisesi	659.616
26	Gökay	Erenoğlu	Eskişehir Atatürk Lisesi	659.583
27	Reşat	Önerci	Ankara Kurtuluş Lisesi	659.411
28	A. Şakir	Berkan	Özel Alman Lisesi	659.386
29	Müfit	Eribol	Ankara Atatürk Erkek Lisesi	658.735
30	Kaya	Yabansu	Özel İst. Amerikan Robert Lisesi	658.428

31	Hadi	Kahraman	Ankara Fen Lisesi	658.379
32	Burhan	Süngü	Ankara Fen Lisesi	657.637
33	Metin	Golar	Ankara Fen Lisesi	656.695
34	Cengiz	Ezici	İçel Lisesi	656.450
35	Salih	Çanakçıoğlu	İstanbul Şişli Lisesi	656.042
36	Zafer	Hayran	Ankara Fen Lisesi	655.859
37	Mehmet	Mavi	Özel İst. Amerikan Robert Lisesi	654.918
38	C. Tayfun	Enünlü	Ankara Fen Lisesi	653.799
39	Gündüz	Erdaş	T. E. D. Özel Ankara Lisesi	652.101
40	Cem	Karacaoğlu	Ankara Fen Lisesi	651.680
41	R. Daron	Cideciyan	Özel Alman Lisesi	650.902
42	Hilmi	Ünsal	Antalya Lisesi	649.016
43	H. Perçin	Ayanoğlu	T. E. D. Özel Ankara Lisesi	647.749
44	Ramazan	Dansuk	Başkent Lisesi	647.536
45	T. Selim	Nişel	Özel Alman Lisesi	647.176
46	H. Avni	Bölükbaşı	İstanbul Plevne Lisesi	647.002
47	Ahmet	Torkut	Ankara Kurtuluş Lisesi	646.870
48	Gönül	Gürgân	İstanbul Erkek Lisesi	646.416
49	Kaya	Kılıç	Özel Saint Joseph Erkek Lisesi	645.815
50	Oğuzhan	Peker	İzmir Bornova Lisesi	645.687

Evet. Bu yıl da üniversiteler arası giriş sınavı sonuçlandı, adayların aldıkları puanlar ve girecekleri okullar belli oldu. Her yıl en fazla puan tutturan elli kişiye beşer bin lira veren bir banka harika gençlerimizin adlarını yayınladı. Bu elli kişilik listeyi aynen sunuyoruz. **(TABLO—1)** Bu tablo üzerinde uzun uzun durmaya gerek yok. En güzel ve en sağlıklı yorum tablonun kendisi. Ayrıca bu tablo **«Merkezi sistem Yönetmeliği»**ne de uygun. Merkezî Sistem Yönetmeliğinin amaç maddesi şöyle : **«Türkiye'deki orta öğretim kurumlarının en parlak mezunlarını, bir yarışma sınavıyla seçerek merkezî sisteme üye fakülte, bölüm ve yüksek okulların öğrenci ihtiyacını karşılamak»**. Gerçekten «en parlak öğrenciler» sınav sonunda ortaya çıkarılmış ve istedikleri bölüm, fakülte ve yüksek okullara kayıt olanakları sağlanmıştır.

Görüldüğü gibi harika gençlerimizin (!) tümü tekelci sermayenin yönetim merkezlerinden çıkmış. Bu tablonun devamı henüz yayınlanmadı. Şimdilik ilk yüz kişiyi, bin kişiyi... bilmiyoruz. Kısa bir süre sonra onları da öğreniriz. Gerçi, «Ağzının domalışından davul diyeceğin belliydi» hesabı, ilk elli kişinin gelişinden onları izleyen sıra da hemen hemen belli. Hiç kuşku yok ki onlar da «tuzu kurular» kesimin çocukları. Bunun böyle olacağını eski yıllardan kalma bir çizelgeyle belgeleyebiliriz. **(TABLO—2)**

BÖLGESEL DAĞILIŞ — 1970 —

TABLO — 2

Bölge adı	Toplam puan ortalaması	Başarı oranı (Binde)
Marmara Bölgesi	360.78	**315**
Ege Bölgesi	**356.25**	**275**
İç Anadolu Bölgesi	355.58	**297**
Kara Deniz Bölgesi	336.68	**201**
Ak deniz Bölgesi	330.36.	**168**
Güney Doğu AnadoluBölgesi	328.50	**167**
Doğu Anadolu Bölgesi	311.07	**136**

Görüldüğü gibi 1970 yılı sınavlarında Marmara Bölgesindeki öğrencilerden binde 315'i dilediği okula girebilirken, Doğu Anadolu Bölgesindeki bin öğrenciden ancak 136'sı buna kavuşabiliyor. Bölgelerin sıralanışı da egemen sınıfların mevzileniş ve ulusal gelirden pay koparma sırasına göre biçimleniyor.

Bu «ayrıcalıklı», bozuk eğitim düzenini çizelgelerle sergilemeye devam edelim. **(TABLO—3)**

LİSELERİN BAŞARİ ORANI
— 1970 —
TABLO — 3

Giriş sınavlarında, çeşitli testlerde en başarılı 25 lise	Giriş sınavlarında, çeşitli testlerde en başarısız 25 lise
Kadıköy Koleji	Erzincan Lisesi
Konya Koleji	Lüleburgaz Lisesi
Galatasaray Lisesi	Muş Lisesi
İzmir Koleji	Kars Lisesi
İzmir Atatürk Lisesi	Kayseri Akşam Lisesi
Eskişehir Koleji	Tunceli Lisesi
Balıkesir Lisesi	Artvin Lisesi
İstanbul Çamlıca Kız Lisesi	Van Lisesi
Atatürk Lisesi	Bitlis Lisesi
Kandilli Lisesi	Gümüşhane Lisesi
Ankara Deneme Lisesi	Bingöl Lisesi
İzmir Kız Lisesi	Mardin Lisesi
Erenköy Kız Lisesi	Ceyhan Lisesi
Ankara Kız Lisesi	Hakkari Lisesi
Bursa Erkek Lisesi	Nevşehir Lisesi
Ödemiş Lisesi	Urfa Lisesi
Kütahya Lisesi	Karaköse Lisesi
Karşıyaka Kız Lisesi	Siirt Lisesi
İstanbul Kız Lisesi	Kastamonu Lisesi
Bandırma Lisesi	Adıyaman Lisesi
Ankara Yeni Mahalle Lisesi	Adana Erkek Lisesi
İzmir Karşıyaka Lisesi	Yalvaç Lisesi
İstanbul Kabataş Lisesi	Karaman Lisesi
Ankara Yeni Mahalle Kız Lisesi	Bilecik Lisesi
	Erzincan Akşam Lisesi

Bu tablolardan; eğitimdeki eşitsizliği, adaletsizliği. haksızlığı, kayırıcılığı v. b. çağ dışı ilkel sömürü yöntemlerini görmemiz mümkündür. Bu acı ve ilkel durumun tek sorumlusu egemen sınıflardır, egemen sınıflardır, egemen sınıfların dışarıdaki ortakları ve efendileridir.

Egemen sınıflar tüm ve yatırımlarını mevzilendikleri bölgelerde yapmışlar, aynı bölgelere yatırım **yaptırmışlardır**. Bu bölgeler şimdilik, Marmara. Ege, İç Anadolu... olarak sıralanmaktadır. Dolayısiyle; öğretmen kadrosu tam, ders araç ve gereci mükemmel ve daha ileri bir sosyal çevrede oturan gençler, bütün bunlardan yoksun olarak lise öğrenimini tamamlayan gençleri yapılan bütün yarışmalarda geçmekte, düzenin niğmetlerinden yararlanmaktadırlar. Bu adaletsizlik yalnız eğitimde değildir. Her daldaki istatistik bilgiler ortaya dökülse, örneğin; yol durumu, su durumu, elektrikli köy ve kasaba durumu, hastane ve fabrika durumu ortaya serilirse, bölgeler arası dağılım bakımından aynı şeyler ortaya çıkar.

ÇAKIR'IN SEMİNER AÇIŞ KONUŞMASI

DEĞERLİ KONUKLAR,
DEĞERLİ ARKADAŞLARIM,

Dünyanın her ülkesinde eğitim ve öğretim sorumluluğunu yükümlenen öğretmenler, bu görevi yerine getirirken kendi ülkesinin temel sorularından ve kendi halkının temel gereksinmelerinden hareket etmek zorundadırlar. Hele, bizim gibi emperyalist dünya sisteminin halkalarını oluşturan geri bıraktırılmış ülke öğretmenlerine daha da çok görevler düşmektedir. Böyle ülkelerdeki öğretmenlerin toplum içindeki yerini bilimsel olarak saptayıp, görevlerini bu doğrultuda mücadelede bulunmaları başta gelen görevleri olmalıdır.

DEĞERLİ ARKADAŞLARIM,

Sınıflar açısından bakıldığında, öğretmenler bilfiil üretim yapan bir sınıf değildir. Ne var ki üretim araçlarına da sahip değildirler. Emperyalizmin ve faşizmin baskı tahakküm ve zorbalığından ; emperyalist - kapitalist sistemin sömürüsünden başta işçi sınıfımız ve yoksul köylümüz olmak üzere tüm emeği ile geçinenler gibi öğretmenlerimiz de etkilenmekte, öğretmenlerimiz de zarar görmektedirler. Bu nedenle, sınıflar arası mücadelede öğretmenlerimizin yeri, emekçi sınıf ve tabakaların yanıdır.

Sömürülen bir ülkenin, yurtsever ve devrimci öğretmenleri olarak sorunlarımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin başarıya ulaştığında sorunlarımıza köklü çözümler getirilebileceğine inanmaktayız. Bu gerçekten hareketle Türkiyenin ilerici ve devrimci öğretmenleri ve devrimci öğretmenleri ve örgütü TÖB — DER, ekonomik ve demokratik sorunlarımızın yanı sıra ülkemizin ve halkımızın sorunlarını araştırıp çözüm yolları göstermenin, öğrencilerimize ilerici ve devrimci bir tavır kazandırmanın, emekçi sınıf ve tabakaları ülkemize ve emeğine sahip çıkma doğrultusunda uyandırmanın ve halkımızın bağımsızlık ve demokrasi saflarında omuz omuza mücadele etmenin en büyük görevi olduğu bilincindedir.

DEĞERLİ ARKADAŞLAR,

Politik ve sosyal olayların hızlı bir değişim ve gelişim içinde olduğu dünyamızda kendini yenilemeyenler, sınıflar arası mücadelenin gerçek nedenlerini özümlemiyenler etkisiz bırakılmaya ve giderek saf dışı edilmeye mahkümdur. Bu gerçekten hareket eden Genel Yönetim Kurulu'muz. örgütiçi eğitime büyük bir önem vermiş, yeni bir biçim getirmiştir. 12—14 Temmuz 1975 günlerinde yaptığı toplantıda örgütiçi eğitim konularını saptamış, saptanan konuların hazırlanması için Merkez Yürütme Kuruluna' emir ve yetki vermiştir. Bu konulardan önce Merkez Yürütme, yönetim, denetim, onur kurulları ve bölge temsilcileri planlı ve sistemli bir şekilde eğitimden geçirilecek, ayni eğitime şube yönetim kurullarımızda tabi tutulacaktır. Böylece eğitim kadroları oluşturulacak, bu kadrolar yolu ile tüm öğretmenlerimize ayni eğitim uygulanacaktır.

Saptanıp hazırlanan konulardan önce kendimizi eğitimden geçirmek üzere toplanmış buunuyoruz. Arkadaşlarımız, hazırladığı konuyu sunacak, yapılan tartışmalar ve değişiklikler sonucunda konuya son biçim verilecek, kitap halinde bastırılıp dağıtılacaktır. Burada şunu özellikle belirteyim ki, bu konuların hazırlanması için kendilerinden yardım talep edilen çok değerli arkadaşlarımız, bu istemlerimizi görev kabul etmişler, devrimci bir tavır ve sorumluluk içinde bu görevi yerine getirmişlerdir. Kendilerine huzurunuzda TÖB — DER adına teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

DEĞERLİ ARKADAŞLAR,
SAYGIDEĞER KONUKLAR,

Örgütiçi eğitimin ilki olan bu çalışmalarımızın başarılı geçmesini, ülkemize, halkımıza, öğretmenlerimize ve örgütümüze yararlı olmasını diler, TÖB — DER adına hepinize saygılar sunarım. 18.8.1975

GENELGE

TÖB-DER YÖNETİM KURULU ÜYELERİNE
BÖLGE TEMSİLCİLERİNE
ŞUBE BAŞKANLARINA

Olağanüstü kongreden sonra ilk toplantısını 12 - 14 Temmuz 1975 tarihleri arasında yapan Yönetim Kurulumuz aşağıdaki kararları almıştır :

1 — Merkez Yürütme Kurulunca hazırlanan 1975 - 1976 «**Çalışma Programını**» incelemiş, gerekli düzeltme ve ekleri yaptıktan sonra örgütümüzün bir yıllık çalışmalarını, çalışma yöntemlerini, şubelerimizin, üyelerimizin yapacakları örgüt içi etkinlikleri içeren bu programı oybirliği ile kabul etmiştir.

Bu program üç bin adet yönetmeliklerle birlikte bastırılmış ve tüm şubelerimize, Yönetim Kurulu üyelerine, Bölge Temsilcilerimize yeterince gönderilmiştir. Yönetici arkadaşlarımız, üyelerimizle ortaklaşa bu programı okumalı, yöresel koşulları da dikkate alarak «Şube Çalışma Programlarını» yapmalı ve örgüt içi eğitimin daha ileri boyutlara ulaştırılması için gerekli önlemleri almaları, Genel Merkezi, Yönetim Kurulu üyelerini, Bölge Temsilcisi arkadaşlarımızı da bundan haberdar etmeleri,

2 — Sosyal Yardım Yönetmeliğini 2 - 7 ve 17. maddelerini aşağıdaki şekilde değiştirmiştir. Bu değişikliklerle devrimci mücadelede kıyılan, hapse atılan, öldürülen arkadaşlarımıza daha çok maddi ve manevi yardımda bulunmak, üyelerimiz arasındaki birlik ve beraberliği geliştirme amaçlanmıştır.

Değişiklikler şöyledir :

«Madde 2 — TÖB - DER üyelerinden idari veya adli bir kovuşturma sonucu 657 sayılı kanunun 141. maddesi hükmünden yararlanamayarak idare veya iş yerinden aylığının yada ücretinin tamamını yahut bir kısmını alamayanlara :

a) Tutuklu bulunanlara, tutukluluk hali sona erinceye dek, öncelikle,

b) Tutukluluk hali sona erip de görevine son verilenlere ve bir iş'de çalışmayanlara 6 ay süre ile maaşlarının tamamı,

c) Açığa alınan yada tutuklanan üyelerimize açıkta kaldıkları yada tutuklu bulundukları sürece maaşlarının ödenmeyen kısmı TÖB-DER tarafından ödenir.

d) Görevine son verilip de 2. maddenin (b) fıkrası hükümlerinden yararlanan üyelere, tekrar tutuklanmaları halinde 2. maddenin (a ve b) fıkraları uygulanır.

«Madde 7 — Üyenin ölmesi ve sakat kalması halinde bakmakla yükümlü olduğu kimselere aşağıda belirtilen oranda yardım yapılır:

Doğal Ölümlerde :

a) Emekliliğe hak kazanmış yada emekli olmuş üyenin eşi çalışıyorsa 5.000.— (Beş bin) lira,

b) Emekliliğe hak kazanmış yada emekli olmuş üyenin eşi çalışmıyorsa 7.500.— (Yedibinbeşyüz) lira,

c) Emekliliğe hak kazanamamış ve eşi çalışıyorsa 7.500 (yedibinbeşyüz) lira,

d) Emekliliğe hak kazanamamış ve eşi çalışmıyorsa 10.000.— (Onbin) lira yardım yapılır.

Örgütsel ve Devrimci uğraşda ölenler yada mesleğe devam edemiyecek derecede sakat kalanlara :

a) Emekliliğe hak kazanmış yada emekli olmuş üyenin eşi çalışıyorsa 15.000.— (Onbeş bin) lira,

b) Emekliliğe hak kazanmış yada emekli olmuş üyenin eşi çalışmıyorsa 20.000.— (Yirmibin) lira,

c) Emekliliğe hak kazanmamış ve eşi çalışıyorsa 20.000.— (Yirmibin) lira,

d) Emekliliğe hak kazanamamış ve eşi çalışmıyorsa 30.000.— (Otuzbin) lira yardım yapılır.

Madde 16 — Aldıkları yardımı, uyarılara rağmen ödemeyenler hakkında adli yollara başvurulur, alınan taahhütname işleme konur ve ayrıca üye Onur Kuruluna sevkedilir.

3 — Devrimci Mücadelede dövülen, sakat bırakılan ve öldürülen arkadaşlarımızın sayısı giderek artmaktadır. Çünkü halkımız her geçen gün uyanmakta, yarattığı değerlere sahip çıkmakta, yoksulluğunun, sömürüldüğünün bilincine ulaşmaktadır. Bu ise emperyalizmle bütünleşen yerli egemen güçlerin tedirginliğini, kudurganlığını ve saldırganlığını arttırmaktadır. Ekonomik ve demokratik taleplerini karşılamak için sosyal bir mücadele içine giren ve Grevli - Toplu Sözleşmeli sendika hakkını isteyen öğretmenlere sömürücü sınıflar bunun sonucu baskı ve tahakkümlerini arttırmaktadırlar. Sürülen, kıyılan ve hatta öldürülen arkadaşlarımızın maddi ve manevi bakımdan yanlarında olmak için Yönetim Kurulumuz aşağıdaki kararı almıştır :

«Ölen, öldürülen, yaralanan ve sakat bırakılan üyelerimize yardımda bulunmak üzere bir kereye mahsus olarak üyelerimizin en geç Aralık 1975 ayında onbeş liradan az olmamak üzere bağışta bulunmalarının temenni edilmesine ve yapılan bağışların şubelerimizce Genel Merkezin Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki 630/25822 nolu (Ankara - Yenişehir) hesabına yatırılmasına, bu konuda Genel Merkeze açıklama gönderilmesine.» kararını almıştı. 28.8.1975 günü toplanan Yönetim Kurulumuz ülkemizdeki son gelişmeleri de dikkate alarak bu kararı yeniden ve aşağıdaki şekilde biçimlendirmiştir :

«Örgütsel ve devrimci uğraşılarından dolayı kıyılan, sürülen, sakat bırakılan ve öldürülen arkadaşlarımıza yardım yapmak üzere bir sosyal yardım fonunun kurulmasına, bu fondaki giderleri karşılamak üzere her üyenin bir kereye mahsus Aralık 1975 tarihine kadar bu yardım fonuna en az 25 (yirmibeş) lira bağışta bulunması için tüm üyelerimize tavsiyede bulunulmasına ve yardım fonunun aşağıdaki şekilde işletilmesine,

a) Sürgünün devrimci ve örgütsel bir uğraşının sonucu olması,

b) Bu yardımdan yararlanacak üyelerin tüzük hükümleriyle birlikte yardım fonuna katılmış olması,

c) Aynı ilin sınırları içinde ilden ilçeye, ilçeden ilçeye yapılacak atamalarda 250 (İkiyüz elli) lira,

ç) İl dışı atamalarda yakınlık - uzaklık dikkate alınarak 250 - 750 (ikiyüzelli - yediyüzelli) lira arasında yardım yapılmasına,

d) Bu yardım fonundan para biterse sürgünler için örgütün ana parasına hiçbir şekilde dokunulmamasına,»

Şube yöneticisi arkadaşlarımız bu tavsiye kararı doğrultusunda en az 25 lira Sosyal Yardım Fonuna bağış almaları ve bu parayı T.C. Ziraat Bankasının Yenişehir Ankara Şubesindeki 630/25822 nolu hesabımıza yatırmaları ve sonuçtan Genel Merkeze bilgi vermeleri,

4 — Faşizan baskıların yoğunlaştığı günümüzde «tek ses, tek güç, birlik ve beraberlik ve dayanışma içinde olmak» demokratik - merkeziyetçi ve devrimci bir örgütün ilkeleri içinde kalarak mücadelemizi sürdürmek; ve örgütümüzün parasal yönden zayıflamasına meydan vermemek için Yönetim Kurulumuz Hukuk Büromuzun denetimi dışında kalarak doğacak yasal sakıncaları önlemek için yöresel yayınlar konusunda şu kararı almıştır :

«Şubelerimizin bu çalışma döneminde gazete, bülten ve dergi çıkartamayacaklarına, ancak şubelerimizin çalışmaları hakkında üyelerine duyuru, bildiri ve basın bültenleri ile bilgi verebileceklerine, yöresel sorunlara Genel Merkez bülteninde daha fazla yer verilmesine oy çokluğu ile».

Şube yöneticisi arkadaşlarımız örgütümüzün birlik ve beraberliğini sağlama açısından Yönetim Kurulumuzun almış olduğu bu karara titizlikle uymalıdır. Ancak örtümüz eleştiri ve özeleştiriye açıktır. Görülen aksaklık ve yanlışlıklar devrimci sorumluluk içinde eleştirilmeli öneriler getirilmeli ve sosyal pratikte yanlışlıkları saptanmış girişimlerin tekrarlanmaması için Genel Merkezi ve tüm yöneticileri zamanında uyarmalıdırlar. TÖB-DER her zaman için buna açıktır. Tabandan gelen ve tavanda biçimlendirilen kararlara da devrimci sorumluluk ve bilinç içinde her üyemizin uyması zorunludur. **Bazı şubelerimizin alınan bu karara rağmen halen bülten çıkardıkları saptanmıştır. Bu genelge şubenize ulaştıktan sonra demokratik merkeziyetçi örgüt anlayışı içinde her şubemizin bu karara göre hareket etmesi gerekmektedir.**

5 — Kasım 1975 tarihinden itibaren başlayacak seminer çalışmaları aşağıdaki sırayı izleyecektir :

a) Öğretmenin özlük ve meslek sorunları,
b) Sosyal Mücadelede Genel olarak demokratik kitle örgütlerinin özel olarak TÖB-DER in yeri ve işlevi, Dünya ve Türkiye'de öğretmen örgütlenmesi ve sendikalaşma sorunu,
c) TÖB-DER üzerindeki faşizan baskılar ve anti-faşist mücadele,
ç) Emperyalizmin eğitimimiz üzerindeki etkileri,
d) Eğitim - üretim ilişkileri,
e) Eğitim - sınıflar ve ekonomi,
f) Eğitim açısından bilimsel düşüncenin gelişimi,

Yukarıda sözü edilen konularda hazırlanan bildiriler basılıp kitapçıklar halinde şubelerimize yeterince gönderilecektir. **Kasım ayı başında başlayacak olan bu çalışmalar, Kasımın ilk Cumartesi - Pazarında bölge temsilcisi veya yönetim kurulu üyemizin denetiminde o bölgeye giren şube yönetim kurullarının katılmasıyla ilk konu işlenecektir. Kasımın diğer haftasında şube yöneticileri aynı konuyu kendi şube üyelerine uygulayacaktır. Bir ayda bir konu böylelikle bitmiş olacaktır. İkinci ay ikinci konu aynı yöntemle işlenecektir.**

Tüm yönetici arkadaşların yukarıda saptanan ilkeler doğrultusunda hareket etmelerini diler, sevgi ve saygılarımızı sunarım.

Binali SEFEROĞLU
Genel Sekreter

ÖĞRETMEN ARKADAŞ

Ülkemizde hayat pahalılığı, baş döndürücü bir hızla yükselmekte, tüm çalışanları olduğu gibi biz öğretmenleri de etkilemektedir. Her geçen gün ulusal gelirden aldığımız pay azalmakta, açlığa ve sefalete biraz daha sürüklenmekteyiz.

1970'e göre 100 lira birim alındığında, bu paranın alım gücü 1971 de 84, 1972 de 69, 1973 te 56, 1974 te 46, 1975 te 40 liraya düştüğü iktisat bilimcilerinin ortaya koyduğu bir gerçektir. 1970 ten 1975'e kadar fiatlar % 112 artarken maaşlardaki ortalama artış % 25 olarak kalmıştır.

Konut, sağlık, çocuk okutma gibi özlük sorunlarımızın bu koşullar karşısında ne denli ağırlaştığı ortadadır.

Tüm bunlar yetmiyormuş gibi maaşlarımızdan % 35 gelir vergisi, % 3 mali denge vergisi, % 5 Meyak kesintisi, 20 lira Sağlık Sosyal Y. Sandığı ödentisi kesilmekte, büyük sermayedarlara kredi, finansman kaynağı hazırlanmaktadır.

Çalışma alanımız olan eğitim - öğretim, ilkokuldan üniversiteye değin yozlaştırılmakta, tepeden inme yurt çıkarlarına aykırı programlar, yönetmelikler kararlar, emirler uygulanmak üzere önümüze konulmaktadır. Eğitim - öğretim düzenimiz süratle anti - demokratik bir niteliğe itilmekte, iş güvenliğimiz kaldırılmakta, çağdışı yöneticiler işbaşına getirilmekte ilerici, demokrat yurtsever yönetici ve öğretmenler sürülmekte, kıyılmakta, tedirgin edilmektedir.

Bu oluşumlar karşısında biz öğretmenlerin durumu nedir? Yüzbin arkadaşımız TÖB-DER'de birleşerek ekonomik - demokratik mücadeleyi sürdürüyor. Ancak 150.000 arkadaşımız henüz örgütsüz. Örgütümüz TÖB-DER, Türkiyenin tek, Orta Doğunun en güçlü öğretmen örgütü olmakla birlikte, henüz Türkiye'nin tüm öğretmenlerini kucaklayamamıştır.

Biz inanıyoruz ki örgütümüz dışında da binlerce yurtsever kardeşimiz var. Onların da örgütümüze katılması Türkiye Öğretmenlerinin ekonomik - demokratik mücadelesini daha ileri boyutlara kavuşturacaktır.

Yukarıda kısaca özetlediğimiz nedenlerle 100.000 örgütlü öğretmen adına sizleri de saflarımıza çağırıyoruz.

Eğer, hayat pahalılığını ateşten bir gömlek gibi üzerinizde hissediyorsanız,

Eğer, çağımızda, tüm çalışanların örgütlenme hakkının en vazgeçilmez demokratik hak olduğuna, örgütlenmeyen sınıf, zümre ve tabakaların örgütlü egemen sınıflar tarafından sömürüldüğüne inanıyorsanız,

Eğer, eğitim düzenimizin alabildiğine bozulduğunu, düzeltilmesi için öğretmenlerin örgütlü mücadele vermesi gerektiğini düşünüyorsanız,

Eğer, eğitim - öğretim planlama, yönetim ve denetiminde öğretmenlerin söz hakkının bulunmasını istiyorsanız,

Eğer, kamu kesiminde çalışan memurların, grevli toplu sözleşmeli sendika hakkına kavuşmasını kaçınılmaz görüyorsanız,

Eğer, bağımsız, demokratik ve ileri bir Türkiye istiyorsanız TÖB-DER'in mücadelesine omuz veriniz.

TÖB-DER'e üye olunuz, çalışmalarına katılınız, eleştiriler ve öneriler getiriniz.

Yaşasın Türkiye'nin yurtsever öğretmenlerinin birliği ve dayanışması!...

Yaşasın tüm çalışanların ekonomik ve demokratik mücadelesi!...

Cemil ÇAKIR
TÖB - DER Genel Başkanı

141-142 ÜZERİNE

X

(Anayasa Mahkemesi kararının devamı)
— Karşı Oylar —

Halit ÇELENK

MUHALEFET ŞEHRİ

Üye
Şemsettin Akçoğlu

1 — Karar gerekçesinin (I) numaralı bölümünde T. C. K. nun 141 ve 142 nci maddelerinin 1) numaralı bentlerindeki (Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınılar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye matuf cemiyetlerin kurulması) nı ve (Aynı maksatla propaganda yapılması) nı yasaklayan hükümler ele alınıp Anayasa'ya uygunlukları belirtilmiştir.

Bu konuda Anayasa'nın 4 üncü maddesinde açık hüküm vardır. Maddenin üçüncü fıkrasiyle hertürlü tahakküm yasaklanmıştır. Bu hükümle yetinilmesi ve gerekçeye başka sebepler katılmaması görüşündeyim.

Anayasa'nın sözüne uygun olan bir hükmün ayrıca özüne de uygunluğunu belirtmeyen lüzum olmadığı gibi, Anayasa' nın başlangıç kısmından gerekçeye alınan amaçlardan bazılarının konu ile ilgisi de münakaşaya değer.

Bu sebeplerle, gerekçenin bu kısımlarına katılmıyorum.

2 — Karar gerekçesinin (III) numaralı bölümünde (Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya), (Memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangibirini devirmeye) matuf cemiyetlerin kurulmasını yasaklayan 141/1 inci madde hükmüyle (Aynı maksatlarla propaganda yapılmasını) yasaklayan 142/1 inci madde hükmünün incelenmesinde, sadece, kanun tasarılariyle gerekçelerinden, Komisyon raporlarına geçen gerekçelerden ve Büyük Millet Meclisinde yapılan görüşmelerden faydalanışmış, kararda da, bu gerekçelerde ve görüşmelerde beliren maksada göre (Bu hükümlerin, komünizmi benimseyen cemiyetler kurulmasını ve bu konuda propaganda yapılmasını) yasaklamak gayesiyle sevkedildiklerinin açıkça anlaşıldığı kanaatine dayanılmıştır.

Kanun hükümlerinin kabulüne esas olan gerekçelerin, kanun koyucunun maksadını öğrenmek bakımından, önemi inkâr edilemezse de kanunların, herzaman, sevklerindeki maksada uygun bulunduğunun kabulü mümkün değildir. Bu dava dolayısiyle, gerekçesi ve sevk maksadı belli olan bu hükümlerin sadece komünizmi mi yasakladığı, yoksa, sair fikir hareketlerini de mi sınırladığı hususlarının incelenmesi gerekirdi. Davacı Partinin iddiaları da bu incelemeyi zaruri kılıyordu.

Diğer taraftan; kanuniyet kazanan hükümlerin, sevk ve kabullerindeki maksada uygunluk derecesi, kanunun uygulanması sırasında meydana çıkar.

T. C. K. nun 141 ve 142 nci maddeleri 3038 sayılı kanunla deüiştirilirken şu gerekçeye dayanılmıştır: «141 ve 142 nci madmeler, Türkiye'de teşekkül etmiş veya edecek olan, maksatları, siyasî ve içtimaî nizamları bozmaya matuf siyasî cemiyetleri istihdaf etmektedir. Maddenin sarahatine ve ihtiva ettiği hususta nazaran komünist cemiyetler bu maddenin şümulüne dahil bulunmaktadır. Devletin selâmet ve hayatını muzır ve yıkıcı faaliyetlere karşı korumak için böyle bir maddeye lüzum vardır».

Maddeler metinlerinin — Kanun koyucunun maksadı dışında - sair kuruluşları ve fikir hareketlerini de önlediği, fertlerin, idarecilerin ve hâkimlerin, kanun ibarelerindeki müphemiyet sebebiyle, müşkülât içinde kaldıkları, maddelerin son değişikliklerine ait tasarının ve Adalet Komisyonunun gerekçelerinden anlaşılmaktadır.

5844 sayılı Kanun tasarısının gerekçesinde aşağıda yazılı fikirler göze çarpmaktadır :

— Kanunun ihtiva ettiği hükümler ve mevcut tabirler, mana ve muhtevalarını tayin bakımından kolaylık temin edecek şekilde olmayıp bazı tabirlerin muhtevalarını tayin hususunda hâkimlerin müşkülât karşısında kaldıkları görülmüştür.

— Bu maddelerin metinleri, memleketimizin demokratik inkişafını tam olarak takip edebilmiş değildir. 13/6/1946 tarihinde yapılan tadilâtla, çeşitli partilerin kurulabilmesini teminat altına almak maksadı takip edilmişse de metinlerin, bilhassa 141 inci maddenin birinci fıkrasının tetkiki bu gayenin tamamiyle sağlanamamış bulunduğunu ortaya koymuştur.

— Demokratik rejimin ana prensiplerinden biri de vatandaşların, menolunan hareketlerle müsaade olunan hareketler arasındaki sınırları emniyetle ve tereddütsüz olarak tayin edebilmeleridir. Bu prensip, Ceza Kanununda (Kanunsuz suç olmaz) düsturunda ifadesini bulur. Bu maksadın tahakkuku,, Ceza Kanunu metinlerinin mümkün olduğu ölçüde açık ve vazıh olmasiyle mümkündür. ... Kanun metinlerindeki umumiyet içtimai müdafaanın lehinedir Fakat vatandaşları lüzumsuz müdahalelere karşı korumak siyasî partilerin, kanun hudutları içinde endişesiz olarak faaliyette bulunabilmelerini sağlamak için, bilhassa bu mevzuda, metinlerde mümkün olan sarahati tesis eylemek zarureti aşikârdır... Bilhassa bu mülâhaza mevzuubahis maddelerin tadilinde esas gayelerden birini teşkil eylemiştir.

— 141 inci maddenin birinci fıkrasındaki «sosyal bir sınıfı, cebir yoluyla, kısmen veya tamamen ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadî ve sosyal nizamları cebren yoketmeye matuf birleşmeler» ibaresiyle istihdaf edilen gaye, cebri vasıta olarak kullanılan sosyalist vesair mahiyetteki birleşmeleri tecrim eylemektedir. Maddenin bugünkü halinde mevcut ibare dolayısiyle sosyalist ve müşabih mahiyetteki partilerin teşkiline hukukan imkân mevcut değildir. Kanun vazıı (Temel nizamları devirmek) tabirlerini kullanmak suretiyle bir tahdide vasıl olmaya çalışmış ise de bunların, gayeyi istihsal bakımından kâfi olmadığı neticesine varılmıştır.. Tasarıda, fıkranın bu kısmının tahakkuku cebir unsuruna bağlandığından... ve demokratik bir rejimde mücadelenin kanun hudutları içinde olması ve siyaset mücadelelerinde hukukî vasıtaların istimal edilmesi zaruri bulunduğundan ... cebren yokedilecek nizamların, temel nizam veya temel olmayan nizam olmasının ehemmiyeti yoktur. Bu sebeple metinde lüzumlu değişiklik yapılmıştır.

Cebir unsuru zımnen dahi mevcut bulunabilir. Meselâ, birleşmenin mahiyeti itibariyle tahakkuk ettirmek maksadını güttüğü gaye cebir istimal edilmeksizin sağlanamayacaksa, ifade edilmese dahi, cebir unsuru mevcut sayılmak lâzımgelir.

Tasarıda, gerekçede değinilen (Metinlerdeki vuzuhsuzluk), (Uygulama müşkülâtı) ve (hâkimlerin tereddüdü), (Cebir) unsurunun fıkralara ilâve edilmesi yoluyla giderilmek istenmişken ve tasarının (Cebir) unsurunun ihtiva eden hükümleri Adalet Komisyonunca da kabul edilmişken müzakereler sonunda bu unsur çıkarılmış bulunmaktadır. Böylece, yukarıda zikredilen ve dava konusu hükümlerin tadile muhtaç olduklarının gerekçelerini teşkil eden ipham, tereddüt, ve müşkülât bugün de devam etmektedir.

Bu muhafelet şerhinin yazıldığı güne çok yakın bir karardaki malûmat, dava konusu hükümlerdeki vuzuhsuzluğu açık şekilde belirtmektedir :

Bir kimse, yazdığı bir kitapla komünizm propagandası yaptı diye, takibata maruz kalmıştır. Budava dolayısiyle mütalâasına müracaat edilen bilirkişilerden biri «bu eserde komünist propagandası yapıldığı, emekçi sınıfın hukuk dışı yollarda tahakkümünü kurmak yolarının gösterildiği ve binnetice T. C. K. nun 142 nci maddesinin 1 numaralı bendinin ihlâl edildiği»; seçilen üç kişilik bilirkişi heyetine dahil olanlardan ikisi evvelki bilirkişinin raporunda dermeyan olunan mütalâalar ve isnat edilen gerekçeler birer birer ele alınıp incelenerek reddedildikten sonra - «kapsadığı aslî bütün çözüm yollariyle kitapta komünizme has ideoloji mevcut olmadığı gibi komünizmi tavsif ve teşhis eden proletaryanın ihtilâl yoluyla Devleti ele geçirmesi ve bir proletarya devleti ve diktası kurulması görüşü asla yer almamakta, aksine bu görüş ve bunun bilcümle icapları sarahatle ve katiyetle reddolunmaktadır... Tetkik konusu kitapta hiçbir bakımdan ve cihetten komünizm propagandası yapılmış olmadığı» ve aynı heyete dahil üçüncü bilirkişi de «genel eğilimi ve bilhassa son bentte ileri sürülen fikirler karşısında eserin, sosyalizm hududunu aştığı» kanaatlerine varmışlardır. Hepsi de üniversite profesörü olan bu bilirkişilerin dahi hudut ve şümulünü tayinde birleşemedikleri bir kanun hükmünün (ka-

nunsuz suç olmaz) prensibini zedelemeyen bir açıklıkta olduğu kabul edilemez.

Bu maddelerin, komünizm dışında kalan fikir hareketlerini de yasakladığı Hükümetçe de kabul edilmiş ve 5435 sayılı Kanunla yapılan tadilâta rağmen devam eden tereddütlerin ve yanlış tatbikatın düzeltilmesi maksadiyle 5844 sayılı kanun sevkedilmiştir. Bu son kanundaki değişiklik, dava konusu fıkralara (Cebir) unsurunun ilâvesinden ibaret olup 5435 sayılı Kanunla yürürlüğe giren metinlerde başka bir değiştirme yapılmamıştır. (Cebr) unsuru maddelerden çıkarıldığına göre 5844 sayılı kanun tasarısının gerekçesindeki sebepler bugün de ayaktadır.

Bu sebeplere, dava konusu hükümlerin, yalnız komünizmi önlemekle kalmayıp bunun dışındaki fikir hareketlerini ve binnetice iktisadî ve içtimaî tekamülü de önlediği kanaatiyle kararın 2 numaralı bendine muhalifim.

3 — Kararın hüküm fıkrasının 2 numaralı bendinde «Anayasa düzenine uygun bulunan cemiyetlerle Anayasa'nın cevaz verdiği ölçüde sosyalizmi tahakkuk ettirmek amacını güden partileri kurma ve bu amacın propagandasını yapma hallerinin, dava konusu hükümlerin kapsamı dışında kaldığı» kabul edilmiştir.

İhtilâlci sosyalizm rejimi dışında kurulan sosyalist partileri, programlarının Anayasa zaviyesinden incelenmesi suretiyle sınıflara ayırmak, bir kısmının kuruluşuna ve propaganda yapmasına cevaz verip diğer bir kısmını takibata maruz bırakmak, yalnız kanun hükümlerinin değil Kanun Koyucunun maksadınında dışına çıkacak bir tatbikata yol açar.

Bu görüşe de katılmıyorum.

MUHALEFET ŞEHRİ

Üye	Üye
Celâlettin Kuralmen	**Sait Koçak**

Muhittin Gülün
Üye

1 Mart 1926 günlü ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 3 Aralık 1951 günlü ve 5844 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 141 ve 142 nci maddelerinin 1 numaralı bentlerinde yer alan hükümlerin tüm olarak Anayasa'ya uygun bulunduğunu belirten yukarıki kararda, söz konusu bentlerin:

a - Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerindeki tahakkümünü tesis etmeye matuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül edenleri veya kuranları veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ye idare edenleri veya bu hususlarda yol gösterenleri (Madde 141/1) veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapanları (Madde 142/1);

b - Devlet siyasî ve hukukî nizamlarını topyekûn yok etmek için propaganda yapanları (Madde 142/1);

c - Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya, yahut memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeye matuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül edenleri veya kuranları veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edeneri veya bu hususlarda yol gösterenleri (Madde 141/1) veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak yahut memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapanları (Madde 142/1);

cezalandırdıkları belirtilerek bunlardan a ve b fıkralarında gösterilen eylemlerin cezalandırılmış olmasında, kararda ayrıca belirtilmiş bulunan gerekçelerle Anayasa'ya aykırılık bulunmadığı açıklanmakta ve c fıkrasında belirtilen eylemlerin cezalandırılmasının ise münhasıran komünizmi benimseyen cemiyetler kurulmasını ve bu konularda propaganda yapılmasını yasaklamak amacını güttüğü, bunun dışında Anayasa düzenine uygun bulunan cemiyetlerle Anayasa'nın cevaz verdiği ölçüde sosyalizmi tahakkuk ettirmek amacını güden siyasî partileri kurma ve bu amasın propagandasını yapma hallerinin bu hükümlerin kapsamı dışında kaldığı gerekçesiyle Anayasa'ya aykırı olmadığı hükmüne varılmaktadır.

Gerçekten yukarıda a ve b fıkralarında işaret edilen, bir sosyal sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü kurmayı sağlamak amacile dernek veya siyasî ve hukukî nizamlarının topyekûn yok edilmesi için propaganda yapılmasını yasaklamakta, kararda yazılı gerekçelerle, Anayasa'ya aykırı bir yön yoktur.

Andak dava edilen bentlerde yer alan ve yukarıda c fıkrası ile gösterilen yasaklamaların, (sadece komünizme) müteveccih bulunduğu gerekçesine dayanılarak Anayasa'ya uygun bulunduğu neticesinin çıkartılması mümkün değildir.

Karardan anlaşıldığına göre, Mahkememizin çoğunluğunu bu kanıya vardıran husus, Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerinde 1936 - 1951 yılları arasındaki 15 senelik bir devrede dört defa yapılmış bulunan değişikliklere ait gerekçelerde, değişikliğin sebepleri arasında komünizmi önleme maksadının da açık bir surette yazılmış olmasıdır.

Gerçekten T. C. Kanununun 141 ve 142 nci maddelerinde ilk değişikliği yapan 11/6/1936 günlü ve 3038 sayılı Kanuna ait gerekçede ve daha sonra aynı maddelerde değişiklikler yapan 29/6/1938 günlü ve 3531 sayılı ve 13/6/1946 günlü ve 4934 sayılı ve 10/6/1949 günlü ve 5435 sayılı ve nihayet halen yürürlükte olan ve iptali istenilen hükmü getiren 3/12/1951 günlü ve 5844 sayılı kanunlara ait gerekçelerde komünizmi yasaklama maksadının yer aldığı görülmektedir.

Ancak söz konusu gerekçelerde, değişikliğe ait sebepler arasında komünizmi önleme maksadının da yer almış bulunması, söz konusu hükümlerin sadece ve münhasıran komünizmi hedef tutmuş olduğunu kabul etmek için, iki bakımdan, yeter sebep değildir.

1 — İlk önce gerekçelerdeki açıklamalar, tüm ele alındıkları takdirde bu yolda bir mana çıkarmaya müsait bulunmamaktadırlar. Çünkü .

a) 3038 sayılı Kanuna ait gerekçede : 141 inci maddenin . (Türkiye'de teşekkül etmiş veya edecek olan maksatları siyasî cemiyetleri istihdaf etmekte) olduğu genel nitelikte belirtildikten ve bu suretle siyasî ve içtimaî nizamda değişikliği öngören her türlü siyasî cemiyetlerin maddenin kapsamı içinde bulunduğu gösterildikten sonra, (Maddenin sarahatına ve ihtiva ettiği unsurlara nazaran komünist ve anarşist cemiyetler bu maddenin şumulüne dahil bulunmaktadır.) denmek suretiyle, uygulamada çıkacak tereddütlere, bu iki nevi cemiyet bakımından açıklık getirilmek istenmiş ve maddenin kapsamı bakımından iki misal gösterilmiştir. Bu ifadenin, maddenin kapsamının sadece komünist ve anarşist cemiyetlerle sınırlı bulunduğu, bunların dışınnda kaldıkları manasının çıkarılması mümkün değildir. Nitekim aynı gerekçenin 142 nci maddeye ilişkin olan kısmı da bu görüşe hak vermektedir. Zira burada da ;

(141 inci madde siyasî ve içtimaî nizamı bozmaya matuf cemiyetleri cezalandırmaktadır. 142 nci madde ise bu gayeye matuf propagandaları tecziye etmektedir. Bir içtimaî sınıfın diğeri üzerine hâkimiyetini tesis etmek veya bir içtimaî sınıfı ortadan kaldırmak veya millî hissi sarsmak gibi maksatlarla yapılan muzur propagandalara müsamaha etmek Devletin emniyet ve selâmetile telif edilemiyeceğinden bu maddeler memleket ve rejimin en kuvvetli müeyyidelerinden birini teşkil edecektir.) denmek suretile fıkra hükümlerinin kapsamının geniş bir alana yaygın bulunduğu belirtilmektedir. (T. B. M. Meclisi Zabıt Ceridesi, Dönem : 5, Toplantı : 1, Cilt : 12. Birleşim : 78.S. Sayısı : 250)

b) 3531 sayılı Kanuna ait gerekçede ise, komünizm veya anarşizmden hiç söz edilmiyerek maddede yazılı suç unsurları üzerinde durulmakla yetinilmiş, tasarıyı inceleyen Adliye Encümeni Mazbatasında da yine madde metnine muvazi açıklamalar yapılmış ve komünizm, anarşizm hareketlerinden, bunların bünyelerinde mevcut «Şiddet kullanma» niteliği sebebile ve dolayısiyle bahsedilmiştir. (T. B. M. M. Zabıt Ceridesi, Dönem : 5., Toplantı : 3, Cilt : 26, Birleşim : 83, S. Sayısı : 320)

c) 4934 sayılı Kanuna ait gerekçede de, genel ifadelerle kökü dışarıda bulunan ve Milletlerarası mahiyette olan cemiyet ve partilerden gayesi Türk kanunlarına aykırı olanlara değinilmiş ve bu maddenin, içtimaî bir sınıf diktatörlüğü veya içtimaî bir sınıfın ortadan kaldırılması gayelerile kurulacak cemiyetleri yasak etmek suretile parti diktatörlüğünü önlemekte ve çok partili demokrasi esasarını sağlamakta oduğu belirtilmiş, tasarıyı inceleyen B. M. M. Adalet Komisyonu Raporunda ise, Hükümet gerekçesine muvazi açıklamalar yapılmış ve ancak «Zor» unsuru dolayısiyle anarşist partilere temas edilmiştir. (T. B. M. M. Tutanak Dergisi, Dönem : 7, Toplantı : 3, Cilt : 24, Birleşim : 64.S. Sayısı : 171)

ç) 5435 sayılı Kanuna ait gerekçede; maddenin ilk fıkrasının içtimaî bir zümrenin diğer zümreler üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya içtimaî bir zümreyi ortadan kaldırmak veya memleket içinde kurulmuş iktisadî ve içtimaî nizamları devirmek amacı ile cemiyet kurmayı yasakladığı izah edildikten sonra komünizmin gayesinin de bu yasaklanan fiiller olması itibariyle fıkra hükmü ile komünizmin de yasaklanmış bulunduğu açıklanmış ve (... bununla beraber komünist olmayan ve fakat kendisine has bir nizam koymak için, memleket içinde kurulmuş bir içtimaî veya iktisadî nizamı devirmek amacı ile cemi-

yet kuran kimseler de bu fıkra hükmünce ceza görürler.) denilmek suretiyle fıkra hükmünün genel niteliği her türlü tereddüdü giderecek surette ortaya konulmuştur.

Tasarıyı inceleyen Adalet Komisyonu Raporunda da maddede yer alan suç unsurları üzerinde durulmuş, maddenin ilk fıkrası ile, kanunlar önünde eşit olan sınıflardan birinin diğerlerini ortadan kaldırmasını veya tahakküm altında tutmasını istihdaf edecek bir türlü hareketin cezalandırılmasının, meselâ bir işçi sınıfı diktatörlüğü kurulmasının, bir kapitalist sınıf tahakkümünü tesisin önlenmesinin istihdaf edildiği belirtilmiş ve maddenin yasakladığı içtimaî ve iktisadî nizamları devirmek amacı ile cemiyet kurmak fiiline misal olarak komünizm ve anarşizm ele alınarak bu sistemlerin neden ötürü yasaklanmaları gerektiği konusunda açıklamalar yapılmıştır. (T. B. M. M. Tutanak Dergisi : Dönem : 8, Toplantı : 3, Cilt : 20, Birleşim : 104, S. Sayısı : 257)

d) Halen yürürlükte bulunan ve iptali istenilen 5844 sayılı Kanuna ait gerekçede ise; söz konusu 141. ve 142 nci maddelerin metinlerindeki müphemiyeti ortadan kaldırmak, yıkıcı ve bozguncu hareketler bakımından hükümlerini ikmal eylemek, siyasî inkişafımızla muvazi demokratik değişiklikleri yapmak, yeni ağırlaştırıcı ve hafifletici sebepler ilâve etmek ve müeyyideleri şiddetlendirmek maksadile bu değşikliğin yapıldığı belirtildikten sonra 141 inci maddenin birinci fıkrasile komünist birleşmelerin kurulmasına tevessül olunmasının, bunların teşkil, tanzim birleşmelerin kurulmasına tevessül olunmasının, bunların teşkil, tanzim ve idare edilmesinin ve bu hususta yol gösterilmesinin suç sayılmış bulunduğuna, bu maksadın, madde içinde «Bir sosyal sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünün tesisi.» ibaresile ifade olunduğuna işaret edilmiştir. Daha sonra («Aynı fıkrada mevcut» bir sosyal sınıfı cebir yoluyle kısmen veya tamamen ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadî ve sosyal nizamları cebren yok etmeğe matuf birleşmeler...» ibaresi ile istihdaf edilen gaye, cebri vasıta olarak kullanan sosyalist ve sair mahiyetteki birleşmeleri tecrim eylemektir. Maddenin bugünkü halinde mevcut ibare dolayısiyle sosyalist ve müşabih mahiyetteki partilerin teşkiline hukuken imkân mevcut değildir... İktisadî ve siyasî nizam tabirleri çok geniş manayı ihtiva eylemeleri dolayısiyle her türlü bozucu ve bozguncu faaliyetleri ihate eylemek maksadile istimal edilmişlerdir...) denilmek suretiyle maddede yer alan suç unsurlarının genel niteliği ve kapsamının genişliği bir kere daha ortaya konulmuştur.

Tasarıyı inceleyen Adalet Komisyonu Raporunda da Hükümet gerekçesine muvazi açıklamalarla yetinilmiştir. (T. B. M. M. Tutanak Dergisi Dönem : 9 Toplantı : 2, Cilt : 10, Birleşim : 5, S. Sayısı : 264)

Tasarının Büyük Millet Meclisinde müzakeresinde ise tasarıyı savunanlar «Komünizm» konusunu işleyerek kanunun bunu önleyeceğini ileri sürmüşler, karşı görüşe sahip olanlar da maddede «Cebir» unsuru bulunmadığı takdirde komünizm dışındaki siyasî teşekküllerin de yasaklanabileceğini belirtmişler ve bu tartışmalar sonucunda tasarı «Cebir» unsurunu ihtiva etmeksizin kanun halini almıştır. (T. B. M. M. Tutanak dergisi Dönem : 9, Toplantı : 2, Cilt : 10, Sahife : 110-121, 125-126, 131 - 165, 172 - 211, 221 - 252, 254 - 263, 270 - 274, 311 - 335, Cilt : 11, Sahife : 9 - 21)

Yukarıdaki açıklamalarda da görüldüğü üzere 141 ve 142 nci maddelerin 1 numaralı bentlerinde yer alan ve:

Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeğe catuf cemiyet kurmayı veya bu konularda propaganda yapmayı yasaklayan hükümlerin, sadece ve münhasıran komünizmi öngördüğü ve yasakladığı görüşüne, bu kanuna ait Hükümet gerekçeleri, Komisyon raporları veya T. B. M. Meclisinde geçen müzakereler hak verdirecek nitelikte değildir.

2 — Kaldı ki söz konusu belgeler, ileri sürüldüğü nitelikte bir sarahatı taşısalar bile madde metninin çok açık olan hükümleri karşısında, bu hükümlerin bir kenara bırakılması sonucunu doğurcak bir tatbikata yol verilmesi de mümkün değildir. Her ne kadar kanun tasarısı ve tekliflerine ait gerekçelerle, Meclis komisyonları raporlarının ve Genel Kurul müzakerelerinin, metinlerinde gerekli açıklık bulunmayan kanunların yorumlanmasında başvurulacak pek değerli kaynaklar olduğunda şüphe yoktur. Ancak bu düşüncenin, açık olan kanun hükümlerinin bir kenara itilmesini ve bu belgelerdeki açıklamaların kanun maddesi yerine konularak ona göre uygulama yapılmasını gerektirecek derecede ileri götürülmesi de mümkün değildir.

Kanun Koyucu T. B. M. Meclisindeki müzakereler sırasında yapılan ikazlara rağmen, maddeyi, komünizmi yasakladığını açıkça ifade edecek surette düzenlemeyerek, komünizmi de ihtiva edecek şekilde ve genel nitelikte suç unsurlarını belirtmek suretile kanunlaştırmıştır. Bu suretle de maddenin kapsamına, Anayasa'nın yasakladığı komünizm ile birlikte, yasaklamadığı sair dernek ve siyasî parti çalışmaları da girmiş bulunmaktadır. Halbuki Anayasa'nın 20 nci maddesinde; herkesin düşünce kanaat hürriyetine sahip olduğu ve bunu söz yazı, resim ile veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayıp yayabileceği, 29 uncu maddesinde; herkesin önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahip bulundukları, siyasî partilerin önceden izin almadan kurulacakları ve serbestçe faaliyette bulunacakları, siyasî partilerin ister iktidarda, ister muhaelefette olsunla, demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurları bulundukları belirtilmiş, 57 nci maddesinde ise; (Siyasî partilerin tüzükleri, programları ve faaliyetleri, insan hak ve hürriyetlerine dayanan demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine ve Devletin ülkesi ye milliyetiyle bölünmezliği temel hükmüne uygun olmak zorundadırlar. Bunlara uymayan partiler temelli kapatılır...) denilmek suretiyle siyasî partilerin uymak zorunda oldukları genel kurallar ve faaliyeterinin sınırları da gösterilmiştir.

Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerinin iptalleri istenen 1 numaralı bentlerinde yer alan ve yukarıda değinilen Anayasa kuralları karşısındaki nitelikleri aşağıda belirtilen hükümler ise düşünce hürriyetinde ve Dernek kurma hakkında kısıtlamalar yaptığı gibi siyasî parti kurma hakkına ve siyasî partilerin serbestçe faaliyette bulunmalarına da sınırlar çizmek tedir. Bu kayıtlama ve kısıtlamalar ise Anayasa'nın sözüne ve ruhuna uygun olmadıktan başka bu hakların özüne de dokunacak niteliktedirler. ,

Diğer taraftan bu yasaklamalar, siyasî partileri Anayasa'nın 57 nci maddesinde öngörülenler dışında ve hatta onlarla zıt istikamette yeni bazı kayıtlamalara tabi tutmaktadır ki bu bakımdan da Anayasa' ya aykırılıkları oradadır.

Madde metninde yer almış olan hükümleri bu açıklamalar açısından inceleyelim :

1 — Kanunun yasakladığı eylemlerin bir kısmı; (Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya matuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül etmek veya kurmak bunların faaliyetlerini tanzim ve sevk ve idare etmek veya bu hususlarda yol göstermek —141/1 - veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak için her ne suretle olursa olsun propaganda yapmak—142/1-) tır. Şüphesiz komünizmin gayeleri arasında sosyal bir sınıf olan (Sermayeci) nin ortadan kaldırılması da vardır. Ancak komünizm bunu kendi metodları ile yani ya ihtilâl yolu ile veya başlangıçta demokratik gibi görünen yollarla iktidara geldikten sonra yapacağı hukuk dışı «Darbe» sonucunda iktidarda kalacak komünizmi uygulamaya geçme yolu ile yapar. Görüldüğü gibi her iki yol da, cebir, şiddet ve zora dayanmaktadır. Bu bakımdan bu gibi hareketlerin yasaklanmasında Anayasa'ya aykırı bir cihet yoktur.

Ancak bir de bunun karşısında, tamamen demokratik usullere sadık kalarak üretim araçlarının topluma ait olmasını ve bu sebeple özel sermayenin kaldırılmasını isteyen, bunu da çeşitli kademe ve dozlarda olmak üzere öngören ve «Demokratik sosyalizm» genel adı altında toplanan düşünce çeşidi yönünde bir kanaate sahip olan kişilerle, bunların «Dernek» ve ya «Siyasi parti» niteliğinde kurdukları toplulukları bulunabilir. Bunlar, fikirlerini demokratik yollarla topuma yaymak ve gerek iktidara gelmek, gerekse iktidardan ayrılmak için seçimi yegane meşru vasıta saymak hususunda samimi kanaate sahip olabilirler. Zor ve şiddet yolu ile iktidara gelmek halkın arzusuna rağmen sistemlerini uygulamak düşüncesi akıllarının köşesinden geçmeyebilir. İşte 141/1 ve 142/1 inci maddelerin yukarıda açıkladığımız hükümleri bunların hareket ve faaliyetlerini de yasaklayan bir genellik taşımaktadır.

Diğer taraftan, sosyal sınıflar bir memleketteki siyasî ekonomik ve sosyal şartların sonucu olarak tarih içinde meydana gelen ve bu şartlardaki değişmelere uyarak kendiliğinden yeni şekiller alan veya büsbütün ortadan kalkan içtimaî birer vakıadır. Anayasa'mız, hiçbir yerinde, yürürlüğe girdiği tarihte var olan sosyal sınıflar, bu içtimaî kanuna karşı çıkarak, oldukları gibi muhafaza etmeyi taahüt etmemiştir. Binaenaleyh bu içtimai kanunun bizim Cumhuriyetimizde de hükmünü yürüterek kendi yolunda yürümesine engel olmak mümkün değildir. Bu konuda cemiyet fertlerine düşen görev, bu sosyal olayın oluşumunu kolaylaştıracağına inandığı yönde faaliyette bulunmaktadır. Zor kullanmayı düşün-

meksizin ve Anayasa'nın tahribini öngören yollarla sapmaksızın her ferdin bu konularda doğru bildiği yönde düşünmesi ve düşündüğü yönde faaliyet göstermesi Anayasa ile tanınmış temel haklarındandır.

Türk Ceza Kanununun 141/1 inci maddelerinde yer alan ve sosyal bir sınıfın ortadan kaldırılmasını sağlamaya matuf dernek veya siyasî parti kurulmasını ve bu yolda propaganda yapılmasını yasaklayan hükümleri, bu açıdan ele alındıkları zaman, Anayasa'ya uygun bulmaya imkân yoktur. Zira bu işlerin zor ve şiddet kullanarak yapılmasının öngörülmesi, suç unsuru olarak, kanuna ait Hükümet teklifinde mevcut olduğu halde, kanun koyucu tarafından kabul edilmemiş ve metinden çıkartılmıştır. Şu hale göre, tamamen demokratik ve kanunî yollardan hareket edilmek ve alınacak iktisadî ve içtimaî tedbirlerle ve Anayasa teminatı altındaki kişi hak ve hürriyeterine riayet olunmak suretile içtimaî sınıflardan birisinin kaldırılması yolundaki çalışmaları br derneğin ve siyasî partinin gayeleri arasına almak, hattâ bu hedefe ulaşmak üzere tamamen düşünce sahasında kalarak propaganda yapmak fiilleri, bu hükümlerle yasaklanmış durumdadır.

Halbuki bir kısım vatandaşlar, yurt kalkınmasının, üretim araçlarının tamamının veya bazı ölçüdeki kısmının Devlet elinde toplanmasına ve bu suretle sermayedar sınıfın sahneden çekilerek yerini topluma bırakmasına bağlı olduğuna samimi olarak inanabilirler. Bu düşüncelerini, ya Anayasa'nın mevcut hükümleri içerisinde, veya rejimin, insan haklarına dayanan demokratik, lâik bir hukuk devleti niteliğine halel vermeksizin, bazı Anayasa maddelerinin değişmesi suretile meydana gelecek yeni ortam içinde gerçekleştirebilecekleri kanaatile dernek veya siyasî parti kurmayı ve topluma fikirlerini anlatmak ve bunlar etrafında taraftar toplamak için propaganda yapmayı düşünebilirler.

141/1 ve 142/1 inci maddelerin 1 numaralı bentleri ise, bu gibi hareketleri yasaklamakta ve bu suretle Anayasa düzeni içindeki düşünce hürriyetyetinin ve dernek kurma hakkının özünü zedelemektedir.

Bu sebeple 141 inci maddenin 1 numaralı bendinde yer alan ve (Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya matuf cemiyetleri, her ne suretle olursa olsun kurmaya tevessül edenleri veya kuranları veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenleri veya bu hususta yol gösterenleri.) suçlayan hüküm ile 142 nci maddesinin 1 nci maddenin 1 numaralı bendinde yeralan ve (Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak için her ne suretle olursa olsun propaganda yapanları) suçlayan hükmün Anayasa'ya aykırı olduklarından iptal olunmaları gerekmektedir.

2 — Aynı bentlerde yer alan ve (Memleket içinde müesses iktisadî ve sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeye matuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül edenleri veya kuranları veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenleri veya bu hususlarda yol gösterenleri - Madde 141/1- veya memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangibirini devirmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapanları - Madde 142-) cezalandıran hükümlerin Anayasa'ya aykırılıkları ise, uzun tartışmaları gerektirmeyecek derecede meydandadır.

Zira bu hükümler; söz konusu fiilleri, cebir ve şiddet kullanmaksızın gerçekleştirmenin öngörüldüğü sabit olsa dahi, mutlak bir şekilde cezalandırmaktadır. Maddede görülen (Ortadan kaldırma), suç sayılabilmeleri için şiddet kullanarak (Devirme) terimlerinden, bu hareketlerin yapılmalarının öngörülmesi gerektiği suretinde bir mana çıkartılması mümkün değildir. Zira, Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda yapılan uzun müzakereler sırasında ileri sürülen ve cebir kullanma kasdı olmasa dahi mücerret bu eylemlerin cezalandırılmalarının gerektiğini savunan itirazlar üzerinde, Hükümet tasarısında suç unsuru olarak yer almış bulunan (Cebir yolu ile) ve (Cebren) terimlerinin kaldırılmaları kabul edilmiş ve neticede metinler halen yürürlükteki şekli almışlardır. Buna göre, yürürlükteki metinlerde görülen ve tasarıda, (Cebir) ile birlikte kullanılmış olan (Yoketme), (Devirme) terimlerinin, (Cebir) unsurunun kaldırılışına muvazi olarak düzeltilmelerinin hatıra gelmemesi neticesinde metinde kaldıkları, kanun koyucunun, suçun tekevvünü için (Cebri) şart saymayan açık iradesi karşısında, unutma neticesi metinde kalmış bulunan kelimelerden (Cebir ve şiddet) manası çıkarmaya çalışmanın mümkün olmadığı kolayca anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak söz konusu hükümlerin; bir zümre vatandaşların ayrı bir sosyal sınıf olarak belirtmesini sağlayan şartlarda Anayasa'nın temel düzenine uygun sosyal

ve iktisadî düzeltmeler yapmak suretiyle bir sosyal sınıfın ortadan kaldırılmasının sağlanmasını veya aynı yollarla iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birinin değiştirilmesini önlemek maksadını taşıdıklarını kabul etmenin zorunlu olduğu anlaşılmaktadır.

Bu neticeye göre, Anayasa'nın temel niteliklerini saklı tutmak, yani (İnsan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti) olan Cumhuriyet idaresi esası içinde ve bu esası zedelememek şartiyle, mevcut kanunlarda veya Anayasa'nın diğer bazı kural ve esaslarında değişiklikler yapılması suretiyle memleketin bugünkünden farklı bir ekonomik ve sosyal düzene ulaştırılmasını öngören ve bunu yurdun geri kalmışlıktan bir an önce kurtulması ve kişinin, kalkınmış diğer dünya parçalarında yaşayan insanların ulaştığı, (İnsanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi) ne tezelden kavuşabilmesi için, samimi olarak, zorunlu sayan vatandaşlar, bu maksatlarını gerçekleştirmek maksadile dernek veya siyasî parti kurarlar veya propaganda yaparlarsa Türk Ceza Kanununun 141. ve 142 nci maddelerinin dava edilen 1 inci bentlerinde yer almış bulunan bu hükümler gereğince cezalandırılabileceklerdir.

Halbuki, Anayasamız. kararda da açıklandığı üzere, komünizme ve Cumhuriyetimizin yukarıda belirtilen nitelikleri ile bağdaşması mümkün olmayan her çeşit dikta çabalarına kapalı olup, bunların dışında kalan ve memlekette yeni bir düzen getirmeyi öngören bütün fikir akımlarına ve bu sınırlar içindeki sosyalizmin her çeşidine ve bunların memleketimizde gerçekleştirilmeleri yolundaki çabaları açık bulunmaktadır. Yukarıdaki açıklamalara göre, iptali istenen hükümlerin ise, Anayasa'nın reddettiği konularla birlikte, serbest bıraktığı konularda da yasaklar koyduğu görülmektedir ki bu halin Anayasa'ya aykırılığı meydandadır.

3 — Bundan başka söz konusu hükümlerde yer alan «Sosyal sınıf» ve «İktisadî ve sosyal temel nizam» terimlerinin tarifi, kanunda yapılmış değildir. Sosyal sınıfların, her toplumda mevcut birer içtimaî gerçek oldukları ve doktrinde de tarifinin yapılmaya çalışıldığı bilinmekte ise de «Sosyal sınıf» kavramının çeşitli açılardan ele alındığı ve ne gibi zümrelerin «Sosyal sınıf» olarak nitelenmesi gerektiği üzerinde ittifak edilemediği, de görülmektedir.

Dava edilen bentlerde yer alan ve sosyal sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü yasaklayan hükmün esası, «Tahakkümü» redetmekten ibaret olduğundan ve Anayasamız, kişi zümre veya sınıf fark gözetmeksizin, nereden gelirse gelsin tahakkümün hiç bir çeşidini kabul etmemiş bulunduğundan, maddenin bu hükmünde yer alan (Sınıf teriminin vuzuhsuzluğu bir mahzur teşkil etmektedir.

Fakat maddenin (Bir sosyal sınıfın ortadan kaldırılmasını) yasaklayan hükmü bakımından bu husus önem kazanmaktadır. Zira bir eylemin cezalandırılabilmesi için suç konusunun kesinlikle belli olması lâzımdır. halbuki bu hükümlerde suça konu olan (Sosyal sınıf) teriminin neyi ifade ettiği kesin olarak belli değildir.

Aynı suretle, dava edilen hüküm ile (Devrilmeleri) yasaklanan (İktisadî veya sosyal temel nizamlar) ın neler olduğu da büsbütün meşhuldür. (Memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamları); bilgi seviyesine, iktisadî hukukî siyasî ve sosyal temayyüilere göre çok farklı şekillerde manalandırılan konulardır. Bu konulardaki anlayış farklılığının, geniş vatandaş kitlesinde olduğu gibi bilim adamları ve kanunu uygulamada görev alanlar arasında olması da tabiidir. Şu halde vatandaş; bu kanunla neyin yasaklanmış olduğunu önceden kesinlikle bilecek durumda değildir ve kanunu çeşitli safhalarda uygulayacak olan mercilerin, ezcümle idare, savcılar ve nihayet hâkimlerin (Sosyal sınıf,) (Memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizam) anlayışına göre takibe uğrayacak veya ceza giyecektir.

Özetlemek gerekirse, iptali istenen hükümler, suçu kesinlikle tayin etmediklerinden, bir taraftan, ne gibi eylemlerin suç sayıldıklarının önceien ve kesin olarak bilinmesine imkân vermemekte, diğer taraftan da, hududu şümülü ve niteliği, uygulayıcıların görüş açılarına göre değişebilecek olan fiilleri cezalandırmaktadır.

Halbuki Anayasa'nın 33 üncü maddesi bir fiilin ancak kanunla suç sayılabileceğini ve cezaların da ancak kanunla konulabileceğini ifade etmekle (Kanunsuz suç olmaz, prensibini dile getirmiş bulunmaktadır.

Söz konusu hükümler bu bakımdan da Anayasa'ya aykırı niteliktedirler.

Sonuç olarak :

Türk Ceza Kanununun 141 inci maddesinin 1 numaralı bendinde yer alan :

(Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeye matuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül edenler veya kuranlar veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenler veya bu hususlarda yol gösterenler) in,

142 nci maddesinin 1 numaralı bendinde yer alan :

(Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak yahut memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapanlar) ın,

Cezalandırılacaklarına dair olan hükümler yukarıda yazılı nedenlerle Anayasa'ya aykırı bulunduklarından iptalleri gerekmektedir.

Bu sebeplerle kararın bu hükümlere ilişkin kısmına muhalifiz.

MUHALEFET ŞERHİ

Üye
İBRAHİM SENİL

Yukarıki muhalefet şerhinin :

«Türk Ceza Kanununun 141 inci maddesinin 1 No. lu bendinde yer alan memleket içinde müesses iktisadî ve sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeye matuf cemiyetleri her ne suret ve nam altında olursa olsun kurmaya tevessül edenler veya kuranlar veya bunların faaliyetlerini tanzim veya sevk ve idare edenler veya bu hususlarda yol gösterenlerin; ve 142 nci maddesinin 1 No. lu bendinde yer alan, memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapanların, cezalandırılmasına dair olan hükümlerin» iptalleri gerektiği hakkındaki kısmına katılıyorum.

MUHALEFET ŞERHİ

Üye
HAKKI KETENOĞLU

Gerekçeli karara aykırılığımız sebepleri:

Bu kara oybirliği ve çoğunlukla verilmiş bulunan iki kısımdan ibarettir. Esas kararın her iki kısmında da sayın heyetle beraber isemde kararın yazılış tarzı ve gerekçerinin yetersizliği dolayısiyle aşağıdaki sebeplere aykırıyım : Bu aykırılık 3 noktada toplanacaktır.

1 — Davanın temel ilkelere ait kısmının gerekçesiz olarak reddedilmesi,

2 — 141/1 ve 142/1 inci maddelerin metinleri üzerinde durulmaksızın sadece gerekçelerine dayanılarak komünizmi yasaklamak için tedvin edildikleri sonucuna varılması,

3 — Anayasamızın sosyalizme sınırsızca açık olduğu iddiasının sadece Anayasa gerekçesine ve Temsilciler Meclisi tutanaklarına dayanılarak ve Anayasanın ilgili maddelerinden bir kısmının metinlerine başvurulmadan reddedilmiş olmasıdır.

1 — Davacı, dava dilekçesinin 3 üncü sahifesinde (İptali istenilen Türk Ceza Kanununun 141/1 ve 142/1 inci maddeleri Anayasamızın dayandığı temel ilkelere ve aşağıda gösterilen belirli maddelerine ve... insan haklarını ve ana hürriyetlerini koruma sözleşmesinin keza belirli maddelerine açıkça aykırıdır) demektedir.

Böylece dava, iptali istenen Ceza Kanunu hükümlerinin Anayasamızın dayandığı temel ilkelere, belirli Anayasa maddelerine, insan haklarını ve ana hürriyetlerini Koruma Sözleşmesinin belirli maddelerine aykırılık iddiaları nasıl ayrı ayrı ele alınmış ve gerekçeleri gösterilecek reddedilmişse Anayasanın temel ilkelerine muhalefet iddiası da ayrı ayrı incelenmeli, tahlil ve münakaşa edilmeli ve karar yerinde gerekçeleri gösterilerek kabul veya reddi yapılmalıydı.

Mahkememiz böyle yapmamış ve temel ilkelere yönelen dava kısmını gerekçe göstermeden reddetmiştir. Kararın son bölümünün üçüncü paragrafında (Zira söz konusu maddelerle sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya memlekette komünist bir idare kurmak yolunda çaba sarfetmek üzere dernek «Siyasî parti» kurulmasının veya gerek bu maksatlar, gerekse anarşizm için propaganda yapılmasının yasaklanmış olmasında dava dilekçesinde öne sürülen ve Anayasa'da mevcut oldukları iddia olunan «Halkçılık, insan haklarına dayanan çağdaş anlamda demokrasi, devletçilik, Türk milliyetçiliği ve laiklik, devrimcilik, barışçılık» temel ilkelerinin herhangi birisi bakımından ayrılık bulunduğu iddiası başkaca açıklamayı gerektirmeyecek derecede meydandadır.

Esasen davacı tarafından bu konularla ilgili Anayasa'ya aykırılık iddiası, 141, 142/1 inci maddelerin yasakladıkları, yukarıda

belirtilmiş olan eylemler bakımından öne sürülmüş bulunmaktadır. Bu nedenlerle bu konulara ilişkin iddialar da yerinde değildir» denilmiş ve temel ilkelere aykırılık iddialarına bu ölçüde değinilmiştir.

Davacı, iptalini istediği bentlerinin Anayasa'mızın temel ilkelerine de aykırı bulunduğunu iddia etmiş ise de, mahkemenin sonuç olarak kabul ettiği gibi dava konusu maddelerin münhasıran bir sınıfın tahakkümünü ile komünizm ve anarşizm kurma çabalarını önleyen maddeler olduğu anlayışına katıldığını, dilekçenin hiçbir yerinde belirtmemiştir. Kaldı ki davacı sınıf tahakkümünü, yani dikta rejimlerinin komünizmin ve anarşizm Anayasa'ya aykırı olduğunu kabul etmekte ve buna rağmen temel ilkelere aykırılık iddiasını da ayrıca öne sürmüş bulunmaktadır.

Böyle olunca iddianın bu kısmını da ayrı ayrı ele almak ve gerekçelerle kabul veya reddetmek, Anayasamızın 135 inci maddesinin «Mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır» hükmünün icabı iken bu zorunluluğa riayet edilmemiştir. Davacının bu yöndeki iddialarının da davaya temel teşkil ettiği aşağıdaki açıklamalarla ortaya çıkmaktadır. İlkelerden yalnız «Halkçılık» ilkesine aykırılık iddiasını gözden geçirmek suretiyle muhafeletimizin sebebini açıklamaya çalışacağız.

Dava dilekçesinde bu ilkeye ait itiraz kısaca şöyledir :

«Kurtuluş Savaşından bu yana bütün Anayasalarımız en belirgin özelliği halkçı karakterde oluşlarıdır. Halkçılık, hiç şüphesiz Anayasamızın ilham aldığı temel ilkedir» diyen davacı. Atatürk'ün 1921 tarihli nutkundan «...Biz hayatını, istiklâlini korumak için çalışan erbab-ı sayiz... Kurtulmak; yaşamak için çalışan ve çalışmaya mecbur olan bir halkız... Arka üstü yatmak ve hayatını saiyden muarra geçirmek isteyen insanların bizim heyeti içtimaiyemiz içinde yeri yoktur, hakkı yoktur. O halde ifade ediniz efendiler, halkçılık, nizamı içtimaisini sayine hukukuna istinat ettirmek isteyen bir meslekî içtimaidir...» pasajını almış ve halkçılığın tarifini de şu şekilde yapmıştır : «Halkçılık halkı yaratıcı kaynak ve son gaye olarak bilen toplum hayatını, emeği ile yaşayan halkın menfaatları açısından düzenlemeyi şart gören, ekonomik, sosyal, politik ve ahlâki bir meslektir» demekte ve yine (... toplum hayatında maddî manevi zenginliklerin, bütün değerin halkın yaratıcı emeği ile meydana geldiğine inanan halkçılık, emeği toplumda en yüce değer olarak tanır. Halk emeği ile yaşar, her şey emeğin ürünüdür, Atatürk yukarıya aldığımız sözleriyle bu gerçeği kuvvetle ortaya koyuyor. Bugünkü Anayasamız'da halkçılık temelinden hareket etmiştir» diye iddialarının izahına devam etmiştir.

Halkçılık ilkesine Anayasamızda yer verildiği şüphesizdir. Türkiye Cumhuriyetinin niteliklerini gösteren Anayasa'nın ikinci maddesinde bu niteliklerden birisi olarak «demokratik» vasfı görülmektedir. Demokrasinin halk için halk iradesi diye özetlendiği de bir gerçektir. O halde sadece bu yönü ile dahi Anayasamız halkçıdır.

Yalnız «halkçılık» ilkesi, doğu ve batıda aynı anlamda ele alınmaktadır. Batı demokrasisinin temel ilkesi olan halkçılık ile topyekûn millet, seçme-ve seçilme haklarını kullanarak halk idaresini tecelli ettiren kitle, anlaşılmakta bu kitlenin fayda ve huzurunu, güvenlik ve sağlığını temin çalışması da devletin görevini teşkil etmektedir.

Sosyalist rejimlerin çoğunda ise, halkçılık, emekçiyi esas alan, sermayeciye toplum düzeninde yer vermeyen, toplum hayatını emekçilerin faydasına düzenlemeyi gaye bilen ve milletin idaresini emekçi halka bırakan bir halkçılıktır. Demokratik sosyalizm gibi mutedil olanları var ise de doktrin ve rejim olarak sosyalizmin çoğu işçi sınıfını esas almaktadır.

Anayasamızın kabul ettiği halkçılık, batılı anlamda olduğundan toplum içindeki bütün sınıfları herhangi bir ayırıma tabi tutmadan hepsine sınıfların zararına toplum düzenlemesini kabul etmez.

İşte bu ölçüde halkçılık zorla bir sınıfın hâkimiyetini ve bir sınıfın ortadan kaldırılmasını önleyen kuralları saklayan dava konusu 141 ve 142 nci maddelerin birinci bentleri hükümlerine tamamen uygundur.

Buna karşılık sosyalist gruptan pek çoğunun benimsediği işçi ve emekçi sınıf faydasına toplumu düzenleme prensibini kabul eden halkçılık ise Anayasamıza aykırıdır. Çünkü :

a) Başlangıç kısmında açıklandığı gibi Anayasa'mız, millî birlik ruhunu, millî dayanışmayı, millî mücadele ruhunu ve millet egemenliğini esas almış ve Türk milliyetçiliğini hız ve ilham kaynağı tanımıştır.

Cumhuriyet devletin dayandığı bu İkeler dahi başlı başına Anayasa'mızın, sınıf hâkimiyetini ifade eden halkçılığa karşı olduğunu belirtir.

b) Anayasa'mızın ikinci maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti niteliklerinin biri de (Millî) lik vasfıdır. Bu da emekçi ve işçi yararına halkçılığı önler. Çünkü her sınıfı içine alan «milli» lik bir sınıfa imtiyaz tanınmasına engeldir.

c) «Egemenlik kayıtsız şartsız Türk milletinindir... Egemenliğin kullanılması hiç bir suretle bir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz...» esaslarını taşıyan 4 üncü madde de zümre ve sınıf yararına toplumu düzenlemek isteyen bölücü sınıf halkçılığına karşıdır.

Temel haklarla ödevlere ilişkin kuralları tespit eden Anayasa'mızın ikinci kısmı hükümleri ile diğer benzeri kurallar da Anayasa'mızın kabul ettiği halkçılığın garp demokrasilerine temel olan ve millet kapsamında bulunan halkçılık olduğunun delilleridir. Bu hükümler, ferdî mukaddes ve muhterem tanıyan, onun huzur ve emniyetini gaye bilen zihniyeti ifade eden hükümlerdir. Birçok sosyalizmde fert cemiyete feda edilmiş, oralarda ferdin hak ve hürriyetlerine teminat tanınmamıştır.

ç) Anayasa'mızın 76 ncı maddesinin (Türkiye Büyük Milel tMeclisi Üyeleri seçildikleri bölgeyi veya kendilerini seçenleri değil, bütün milleti temsil ederler) hükmü de Anayasa'mız halkçılığını aydınlatan kurallardan birisidir. Anayasa'mız bu hükmü ile de halk hâkimiyetinin değil, millet hâkimiyetinin esas olduğunu tekrarlamıştır. Halk hâkimiyeti esas alınmış olsaydı seçilmiş olanlar ancak kendilerini seçmiş olanlar temsil eder, seçildikleri bölgenin veya seçenlerin mümessilli sıfatiyle hareket edebilirlerdi. Milletin değil seçenlerin menfaatini müdafaa eder ve güderlerdi. Böyle bir halkçılık ise yukarıdaki 76 ncı maddenin «Milleti temsil» prensibine aykırı düşer. Böyle olunca 76 ncı madde de işçi veya sermayeci sınıfın hâkimiyetine götüren bir halk anlayışının reddini icap ettirir.

Binaenaleyh davacının dediği gibi «toplum hayatını» emeği ile yaşayan halkın menfaatleri açısından düzenlemeyi şart gören ekonomik sosyal, politik ve ahlâki bir meslek» olduğu yolunda tarif edilen halkçılık, sosyal sınıflardan birisinin menfaatinin esas alması ve millet menfaatını ikinci plana itmesi dolayısiyle Anayasamız halkçılığına uygun düşmektedir.

Davacının iddia ettiği halkçılık anlayışına kaynak teşkil ettiği bildirilen Atatrük 'ün 1921 nutkunun pasajından alınan halkçılığa gelince ;

Atatürk, «Millî Mücadele» nin Başkumandanı, «Misakı Millî» ve «Hududu Millî» yi tespit eden kongrenin tertipçisi ve bunlara ait belgelerin imzacısıdır. «Hâkimiyet bilâkayd ve şart milletindir» esasını Büyük Millet Meclisi Salonunda astıran, muhafaza ettiren bir lider, İstiklâl Savaşının, milletin kurtarılması, yurdun düşmandan temizlenmesi amacı ile yapıldığını birçok yerlerinde tekrar eden büyük nutkun hatibi ve «Ne Mutlu Türk Diyene» hitabını bütün kalbiyle, en içten ve en derinden haykıran millî heyecanı yüksek bir Türk ve Devlet Başkanıdır.

«Amasya Tamimi» adiyle tarihimizde mevkiini almış olan yazıda Atatürk «Vatanın bütünlüğü bütün milletin bağımsızlığı tehlikededir... Sivas'ta bir millî kongre toplanmalıdır», Erzurum Kongresi beyannamesinde «Her türlü işgale karşı direnilecektir, millî irade hâkim olacaktır... cümlesiyle maksadını açıklar.

23 Nisan 1920 de Büyük Millet Meclisini toplar ve millî hâkimiyet ilân eder. Kurduğu hükümetin adı da «Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti» dir.

1932 yılı Meclis açış nutkunda «... millî kültürün... yükselmesini, Türk milletinin temel direği olarak temin edeceğiz...» demiş ve 1931 yılında kurulan (Türk Tarihini Tetkik) Heyeti önünde konuşurken de «...Büyük devletler kuran atalarımız, büyük ve şumullü medeniyetlere sahip olmuşlardır. Türk çocuğu, atalarını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır».) demek suretiyle dil ve tarihin millî kültürdeki yerini ve önemini göstermiş bulunmaktadır. Böylece Atatürkçülük, bir yönü ile batı uygarcılığı, diğer yönü ile de Türk Milletçiliğidir. Bunun için millî dayanışma ve birlik yerine bir sınıfın hak ve menfaat üstünlüğünü iddia eden halkçılık Atatürkçülüğe aykırıdır.

1937 tarihinde, 1924 Anayasasına, «milliyetçilik» ilkesi girmiş ve bu da Atatürk hayatta iken olmuştur.

Davacının dayandığı pasaj, kendi tüzüklerinin başında yeni Türkçeye çevrilmiş olarak yer almış ve dilekçeye geçmeyen kıs-

mında ise «... Efendiler, Biz bu hakkımızı korumak, bağımsızlığımızı güven altında bulundurabilmek için toptan, milletçe, bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı milletçe savaşmayı uygun gören bir doktrini izleyen insanlarız» cümleleri bulunmuştur.

Dilekçeye alınan kısmı ile bu kısım birleştirilince ve nutkun söylendiği tarihte Türkiye'de gayet geri bir çiftçilik ekonomisinden başka ekonomi olmadığı, mevcut sanayi ve enerji müesseselerinin tamamen yabancıların elinde bulunduğu göze alınınca Ataürk'ün bu nutku ile benimsediği «halkçılık» yine millet ölçüsündeki halkçılıktır. Düşmanıda yurdu işgal etmiş bulunan, milleti esir etmeğe kalkışan emperyalisttir. Yurda saldırmış, varlığımıza kastedmiş düşmanlarla bütün milletin mücadele edeceğinde şüphe yoktur. Bu sebep dahi söylevdeki halkçılık'ın milleti kapsadığını gösterir.

Bütün hayatı, millet için ve milletin yükselme ve refaha ulaştırılması uğruna harcanmış bulunan Atatürk'ün, milletin yalnız emekçi sınıfından ibaret ve yalnız onun yararına kuran bir halkçılık duygusunu benimsemesi, çok sevdiği milletini onun faydasına çalışan, toplum düzenini bölmesi düşünülemez.

Atatürk'ün ortaya koyduğu ve bugün de Türk Devlet idaresinin bir yönetim kuralı olan ve Anayasamızın başlangıç ilkeleri esasında yer almış bulunan «yurtta sulh» ilkesi de Atatürk'ün milli huzur ve dayanışmayı amaç bildiğinin bir kanıtıdır. Yurtta sulh istemek, sınıflar arasında husumetin doğmasını istememek, sosyal tesanüdü esas tanımaktır. Emekçi veya sermayeci sınıf yararına toplum düzenlemesi yapılırsa, karşı sınıfın zararı ile sonuçlanacak ve bu biçim düzenleme de sosyal tesanüdünü yerini sınıf kavgası alacaktır.

Nitekim davacı da iptalini istediği maddelerin genel ilkelere aykırılığını iddia ettiği sırada c bendinde (... anılan maddeler statükocu, toprak ağaları ve kamu zararına çalışan spekülâsyoncu ve sömürücü sermaye sahibini korumakla Anayasa'nın halkçılık ve sosyal adalet ilkelerine aykırıdır.) demektedir. Eğer maddeler milleti bölerek sermayeci ve toprak sahibini korusa idi hiç düşünmeden maddelerin iptaline gidilirdi. Çünkü maddeler Anayasamızın millet bütünlüğünü kapsayan halkçılık ilkesine aykırı tedvin edilmiş olurdu. Aynı sebeple milletin bir sınıfını, işçi sınıfını diğerlerine üstün tutan halkçılık anlayışı da Anayasamıza aykırı olur.

8/4/1923 tarihinde Halk Partisinin kuruluşu dolayısiyle verdiği söylevinde Atatürk; «... Hâkimiyet milletindir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin haricinde tanziminde her nevi teşkilâtta, idarede, terbiyei umumiyede, iktisatta, esasatı milliye dahilinde hareket olunacaktır» demektedir.

Bu söylev ile Atatürk milliyetçiliği ortaya konmuş, sosyal ve ekonomik hareketlerde, yasama ve genel terbiye işlemlerinde «millî esaslar» ın kaynak olacağı prensibi açıklanmıştır. Kendisi tarafından kurulan Halk Partisinin, şu veya bu sosyal sınıfın insanlarını değil de milletin, zengin ve fakir, topraksız ve topraklı, okumuş ve cahil her sınıfı içine alan ve üye olarak kabul eden bir parti olması daAtatürk halkçılığının sınıfçı değil millet ölçüsünde bulunduğunu belirten başka bir karinedir.

Özetlenirse, gerek Atatürk ve gerekse yeni Anayasamız, ferdin hak ve hürriyetleri ile sınırlı bulunan sosyal adaleti gerçekleştirmek suretiyle sınıflar arasındaki fark ve çelişmeleri göze batmaz hale getirmek ve herkesi mülksüz yapmak yerine herkesi mülk sahibi kılmak amacını taşırlar. Bu sonuca ulaşmakla, sosyal sınıfların birbirine hasım değil tamamlar varlıklar olarak yer alacaklarında da şüphe edilemez.

«Emek yücedir, her şey onun faydasınadır» diyen ve üretimi tamamen devlete hasreden pek çok sosyalist düzenin halkçılığında ferdin hakları, hürriyetleri silinir, kapitalist ve aynı zamanda çok kudretli ve bütün kontrollerden uzak bulunan devletin karşısında bu fert çok zayıf kalır. Bu düzenlerin halkı da hak ve hürriyeti kısıtlanmış fertlerden terekküp etmektedir. Netice olarak dava dilekçesinde yer alan ve iptali istenilen maddelerin Anayasamızın halkçılık ilkesine aykırı olduğu iddi edilen kısmının önemi açıktır. Davanın, karar yerinde münakaşa ve tahlili yapılırken bu konuya gerekli derecede önem verilmesi ve yapıldığı gibi bir cümle ile değil geniş gerekçelerle reddinin yapılmış olması lâzım idi. Aksine hareket olunması Mahkememizin hizmet gereklerine ve yukarıda belirtildiği gibi Anayasa'nın 135 inci maddesinin yüklediği (Gerekçeli karar) şartına aykırı düşmüştür. Dava dilekçesinde «halkçılık diğer ilkelere temeldir, demokrasi, cumhuriyet, devletçilik, devrimcilik ilkeleri ayrı bir önem kazandırmaktadır. Bunun içindir ki muhalefetimin sebebini belirtmek

için ve misal olmak üzere halkçılık ilkesi üzerinde biraz durmak zorunda kalınmıştır. Diğerlerinin de bu ölçüde olsun incelenmesi maksada uygun düşmediğinden ele alınmıştır.

Aksi anlayışlara meydan vermemek için şurasını açıklamak lâzımdır ki Anayasamız, işçinin verilmemiş haklarını, sağlanmamış faydaların, ulusal üretimden kabiliyet ve ihtiyarlık hallerinde aç ve bakımsız kalmamalarını temin etmekle devleti görevlendirmiştir. İşçi ve emekçi istemesede, istesede Anayasa'nın devlete vermiş olduğu bu vazife yapılacaktır. Millet bu görevi gerçekleştirme yükümü altında bulunan devlet organlarını kontrol edecek ve icraya zorlayacaktır. İşçi de bunu, yazarak, söyleyerek dernek, sendika ve parti kurarak sağlamağa uğraşacaktır. Husumete gitmemeden, millî birlik tesanüt içerisinde bu hak ve faydalarını gerçekleştirecektir. Anayasamız bunu ister. Sermayeci de aynı durumdadır. O da haklarını, faydalarını yine hukuk devleti ilkelerine dayanarak cebir ve tahakküm yoluna başvurmaksızın, işçinin insan haysiyetine yaraşır şekilde yaşama hakkını kabul etmek suretiyle iktisadi düzenini işletecektir. Sınıfçı halk anlayışı yerine millet ölçüsünde hlak anlayışı bu sonuca götürür.

2 — 141/1 ve 142/1 inci maddelerin metinleri üzerinde durulmaksızın sadece gerekçelerine dayanılarak komünizmi yasaklamak için tedvin edildikleri sonucuna varılması,

Sayın heyetten ayrılışımın diğer sebebi de şudur : Çoğunluk kararı, dava konusu hükümleri, tedvin ve değiştirme gerekçelerine dayanarak komünizmi gaye edinen çabaları önlemek için tedavi edildiğini kabul etmiştir. Bu kabul yerinde ise de gerekçesi yetersizdir.

Çünkü bir kanun hükmünün sadece gerekçelere dayanarak tefsiri isabetli sonuca götürmeyebilir. Gerekçeler, aydınlatıcı olmakla beraber bağlayıcı değillerdir. Kanun hükümleri, her halde metinlerinde saklıdır. Bunun için 141/1 ve 142/1 inci madde metinleri üzerine eğilmek ve bu metinlerdeki yasaklayıcı hükümlerle hangi eylemlerin ve rejimlerin hukuk dışına itildiğini ortaya koymak ve bundan sonra da yasaklanan eylemlerin komünizmi ifade edip etmediğini ve böylece gerekçelerin metinlesip metinleşmediğini belirtmek gerekirdi. Çünkü iddia dava konusu metinlerin diğer doktrin ve fikir akımlarının tartışılma ve savunulmasını da yasakladığı ve fikir hürriyetini önlediği yolundadır. Bu nedenlerle doktrin ve fikir hürriyetini önlediği yolundadır. Bu nedenlerle doktrin ve uygulama olarak Marksizm ve komünizmin genel kurallarının ele alınması iptali istenilen maddeler bentlerinde, gerekçelerde yazıldığı gibi bu esasların bulunup bulunmadığının araştırılması ve metinlerde komünizmi kapsıyorsa gerekçelerle ahenkli bulunduğunun dile getirilmesi gerekirdi.

Bu görüşümüzü aydınlatabilmek için aşağıdaki incelemeyi yapalım :

Önce komünizmin ne olduğunu ana çizgileri ile belirtelim. Bundan sonradır ki komünizmde şunlar, madde de onlar var denebilsin.

Marksizmi ortaya atan Karl Marks ve arkadaşlarının yazdıkları kitap ve beyannamelere baktığımız zaman aşağıdaki esasları görürüz.

a) Kapitalizmin gelişmesi ile emekçi kitlesi büyümektedir. İşçi sayısının artması mücadele şuur ve hamlesini artıracak ve bu artış işçinin zaferini sağlayacaktır.

b) Bu zafer mülkün sosyalleşmesi ve iktidarın işçi sınıfına geçmesi ve aynı zamanda bu sınıfın diğer sınıfları ortadan kaldırması demek olacaktır.

c) İktidarı ele alma, mülkü sosyalleştirme ve diğer sınıfları ortadan kaldırma ancak ihtilâlle gerçekleştirilecektir.

ç) Zaferi geçici olmaması için kapitalizmle mücadelenin milletler arası nitelik taşıdığını ve bu uğurda çalışmak gerektiğini işçi sınıfı bilmeli ve bunun bilincine varmalıdır ki millî olarak başlayan ve sonuçlanan ihtilâllerin dünyaya yayılması gerçekleşsin.

d) Proleterya zaferi dünya ölçüsünde sağlanırsa sınıflar yok olacağı için bir sınıfı korumakla görevli bulunan devlet de tarihe karışacaktır.

e) Tarihi olayların temelinden ekonomik sebepler saklıdır ve bu sebepler her vakit maddidir.

Ana prensiplerinin başlıcalarını bunların teşkil ettiği marksizmin mücadelesi, diğer sınıfları kaldırmak, işçi sınıfını hâkim kılmak, mülkü sosyalleştirmek ve bu amaçlara ihtilâlle ve dünya çapında ulaşmaktır.

Bu doktrin, yani Marksizm 1917 yılında Rusya'da uygulanmaya başlanmış ve 1919 da Moskova'da toplanan üçüncü enternasyonal ise «Rusya'da muvaffak olmuş

olan usulün, yani ihtilâlin her memlekette muvaffak olabileceği, sosyalist anlayışın marksizmi zayıflatmaktan başka bir işe yaramadığı» görüş ve kanaatına varmıştır.

1930 yılında yapılan18 inci Komünist Partisi Kongresinde Stalin Komünist devirde devleti devam ettirecek miyiz» sualini soruyor ve cevabını yine kendisi «evet, kapitalistlerin muhasarası tasfiye edilmedikçe devleti devam ettireceğiz» cevabını veriyor.

Komünizmin uygulanması sebebiyle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Anayasası'nın birinci bölümünün «sosyal bünye» başlığını taşıyan kısmından bazı maddeler:

Madde 1 — Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, işçilerin ve köylülerin sosyalist devletidir.

Madde 2 — Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğinin siyasal temelini, büyük toprak ve sermaye sahipleri iktidarının devrilmesi sonucunda işçi diktatörlüğünün zaferi sayesinde büyümüş ve kuvvetlenmiş olan işçi temsilcilerinin meclisleri teşkil eder.

Madde 3 — Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliğinde şehir ve köy işçileri temsilcilerinin şahsında, bütün iktidara sahiptir.

Madde 4 — Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin ekonomik temelini, kapitalist ekonomi sisteminin artırılması, üretim araçlarının özel mülkiyetinin kaldırılması ve insanı insan tarafından sömürülmesinin yokedilmesi üzerine kurulmuş olan sosyalist ekonomi sisteminin ve üretim araçlarının sosyalist mülkiyeti meydana getirir.

Yukarıdaki belgelerden ve şeflerin söylevlerinden alınan ve komünizmin ana hatlarını belirten esaslara göre komünizm ;

a) Sermaye sınıfının ve orta sınıfın üzerine işçi sınıfın tahakkümünü tesis etmeyi,

b) İşçi diktatoryası kurulduktan sonra diğer sınıfları cebir yolu ile ortadan kaldırmayı,

c) Memleket içindeki demokratik ve Anayasal iktisadî ve sosyal temel nizamları yıkarak materyalist felsefeye dayanan komünizmin iktisadi ve sosyal nizamını kurmayı,

d) Bu kuruluşlardan sonra ve özellikle dünya ihtilâli gerçekleşince (Stalinin nutkunda belirtildiği gibi) devleti ortadan kaldırmayı prensip olarak kabul etmiştir.

1 — Sosyal bir sınıfın diğer sosyal bir sınıf üzerinde tahakkümünü tesis etmeye,

2 — Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya,

3 — Memleket içinde müesses iktisadî ve sosya temel nizamlardan herhangi birini devirmeğe matuf cemiyetleri kurmak ve bu cemiyetlere girmek ve,

4 — Yukarıdaki eylemlerle birlikte devlet siyasî ve hukukî nizamlarını topyekûn yoketmek için propaganda yapmak,

Eylemleri de, komünizmin yukarıdaki esasları ie mutabakat halindedir. Bu kısa inceleme dahi gerekçelerle metinlerin birbirlerine uygun bulunduklarını ortaya çıkarmaktadır.

Dava konusu madde gerekçeleri, kül halinde yazılmıştır. Halbuki maddeler bentlerinde bütün yıkıcı doktrin ve fikir çabalarının yasaklanması kastedilmiştir. Komünizmin yanında anarşizm, faşizm, ırkçılık gibi ve aynı zamanda fert ve zümre diktası gibi akımların yasaklanması da aynı maddelerle yapılmakta ve bunun için gerekçeler birbirine girmiş halde bulunmaktadır.

Birinci bentlerin yalnız komünizme ilişkin çabaları yasaklamayı hedef tuttuğu, kararda belirtildiği gibi 5435 sayılı kanunun gerekçesindeki sarahatten ve son tadil gerekçesinde yine komünizme yer verildiği halde diğer bentleriyle başka fiillerin yasaklanmış ve komünizmin birinci bentde yer almış olmasından anlaşılmaktadır.

Bu mukayese ile yalnız gerekçeleri ile değil metinleri ile de dava konusu 141/1 ve 142/1 inci maddelerin sadece komünzimi yasakladıkları ve başka yıkıcı doktrinlerin diğer bent ve maddelerde yer aldıkları anlaşılmış bulunmaktadır.

İddia edildiği gibi bu bentler, komünizm dışında kalan ve demokratik metodlarla iktidara gelme amacını güden doktrin ve akımların yayımına, dernek ve parti kurarak gerçekleştirme çabalarına engel olan hükümleri kapsamaktadır. Komünizmin ihtilâlle iş başına gelmeyi, demokratik yollarla ve maksadını gizliyerek iş başına gelse dahi yine sınıfları imha, ortadan kaldırma ve mülkü sosyalleştirme işlerini cebirle yapmayı ve komünist idarenin savunma ve korunmasını yine cebirle icra etmeyi prensip bildiği için maddeler bentleriyle sadece komünizme ilişkin çabalar yasaklanmış ve meşru yollarla gerçekleştirme ça-

baları bu bentlerin yasaklayıcı hükümleri dışında kalmıştır.

Çoğunluk kararında, iptali istenilen madde bentlerindeki ilk üç eylem ile komünizm çabalarının yasaklanması öngörülmüştür hükmüne yer verilmiş iken kararın sistematiği bu kabule uydurulmamıştır. Bu kabule göre her üç eylemin bir arada ele alınması, yani sınıf tahakkümü, sınıf imhası, sosyal ve ekonomik temel nizamların ortadan kaldırılması eylemlerinin bir arada inceenip karara bağlanması gerekirdi. Böyle yapılmayarak «sosyal bir sınıfın tahakkümünü tesis» eylemi, komünizm çerçevesi dışındave Anayasa'nın bazı hükümlanmıştır.

3 — Anayasamızın sosyalizme sınırsızca açık olduğu iddiasının sadece Anayasa gerekçesine ve Temsilciler Meclisi tutanaklarına dayanılarak ve yine Anayasa'nın ilgili maddelerinden bir kısmının veya tamamının metinlerine başvurulmadan reddedilmiş olmasıdır.

Anayasamız sosyalizme tamamen açık olduğu halde dava konusu maddelerin bu fikrin yayınına ve savunmasına imkân vermediği hususundaki iddia kısmının münakaşasında da Anayasa metinlerine yer verilmiyerek bazı Anayasa maddelerinin gerekçeleriyle Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu üyelerinin, meclisteki beyanlarını karara almakla yetinilmiştir. Yukarıda açıkladığımız gibi metinler olmaksızın gerekçe ve meclis görüşmelerinin aydınlatıcı değerinden başka bir değeri olmadığı ve hükümlerin metinlerde saklı bulunduğu şüphesiz iken bu gereği riayet edilmemiştir.

Kararın bu konuya ilişkin gerekçesinde yüksek heyet (... Anayasamız izm'le biten doktrinlerden hiçbirisini ve bu arada sosyalizmi Türk Devlet sistemi olarak tesis etmiş olmamakla beraber komünizm, insan hak ve hürriyetlerini ve demokratik hukuk devleti esaslarını red eden sair dikta rejimleri hariç olmak üzere diğer sistemlerin Türkiye'de gerçekleştirme imkânlarının açık bırakmış, ancak bunların ve bu arada sosyalizmin Türkiye'de hangi şekil ve ölçüler içinde gerçekleşebileceklerini gösteren sınırları da tayin etmiştir. Davacının görüşünü savunmak için öne sürdüğü Anayasa maddeleri de sosyalizmin sınırsız olduğunu ispat etmekten uzaktır.) demiş iken Anayasa'nın hangi hükümlerinin sosyalizm ve benzerlerine sınır olabileceğini göstermemiş ve davacının sosyalizme açık olduğu iddiasına mesnet olarak gösterdiği Anayasa maddelerinin neden bu (Sınırsız olmayı ispat etmekten uzak) olduğunu belirtmemiştir. Hükmün bu kısmının da Anayasa metinlerine dayanmaması, sınırlı bulunduğuna dair hüküm gerekçesinin açıkça gösterilmesi karar için sınır teşkil etmiştir.

Davacının iddiasını dayandırdığı maddelerden bazılarını incelemek ve kararın dayandığı gerekçe ile Anayasa Komisyonu Sözcülerinin Anayasa'nın görüşülmesi sırasındaki beyanlarının öngördüğü esasların metinlere geçip geçmediğini aramak bu eksiği tamamlayabilecekti.

Davacı (Anayasamız sosyalizme açık bir Anayasadır. Bu sınır kamu yararı sınırıdır.

Anayasamız evvelâ mülkiyet hakkını kamu yararı ile sınırlayan, toprak reformu öngören, bütün özel sektör faaliyetlerinin kamu yararı mülâhazası ile kamulaştırılmasını ifade eden bir Anayasadır.) demekte olduğundan Anayasamızın bu hususdaki maddelerini incelemek zorunludur.

Mahkeme kararında belirtildiği üzere izm ile biten doktrinlerden hiç birisini bütünü ile kabul etmemiştir. Bunun için kapitalizm kadar liberalizm ve o derecede sosyalizm de sınırlıdır. Çünkü her rejimin ve her doktrinin kendine mahsus hükümleri ve esasları vardır. Hiçbir devlet rejimi için «bu rejim şu veya bu rejime tamamen açıktır» demek, muhal değilse bile, çok güçtür.

Bu özellik ve karakterler diğer rejimlerle toyyekûn bağdaşmaz.

Anayasamız mükiyet hakkını, 36 ncı maddesinde tanzim etmiş ve,

«Herkes mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar ancak kamu yararı amacı ile, kanunla sınırlanabilir.» demiştir. Bu bir Anayasa hükmü, ferde tanınan bu hak ve hürriyetin kaynağıdır. Kamu yararı gerekirse bu hak, fayda yönünden ortadan kaldırılmak şartiyle ve yine kamu yararı ölçüsünde sınırlanabilirler.

37 nci madde ile toprak mülkiyetine ilişkn hükümler tespit edilmektedir. Bu madde :

«Devlet toprağın verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftciye toprak sağlamak amaçları ile gereken tedbirleri alır» hükmünü koymaktadır. Bu

hüküm topyekûn toprağı kamulaştırmaya giden bir toprak reformunu değil, herkesi toprak sahibi kılmaya, mülksüzü, mülklü yapmağa ve mülk sahiplerinin verimli şekilde topraklarını işletmelerini sağlamaya devleti vazifelendiren bir hükümdür. Bu hüküm ana hükümdür. Aynı fıkra

«Kanun, bu amaçlarla değişik tarım bölgelerine ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini gösterebilir. Devlet çiftçinin işletme araçlarına sahip olmasını kolaylaştırır» hükmünü taşır ve bu hüküm her çiftçinin toprak sahibi olmasını ve araçsıza araç sağlanmasını öngören hükümdür. Ayrıca tarım bölgelerindeki toprağın genişliğini tahdide devleti yetkili kılmakta ve bu yetki, mülkiyet hakkının kaldırılmasını değil her çiftçiye toprak temini amacını gütmektedir. Bu madde hükümleri de Anayasa'nın mülkiyet hakkını esas aldığını ve toprak mülkiyetine birkaç şahsın çok araziye sahip olmasını değil her çiftçinin yeteri kadar toprağa sahip olması gereğinin Anayasa prensibi olduğunu belirtmektedir.

Bu madde, toprak mülkiyetinin devlete hasrına ve zirai işletmeciliğin yalnız devlet veya kooperatifler tarafından yapılması tarzına müsaade etmez.

38 inci madde kamulaştırma hükümlerini tespit etmektedir. Bu madde de:

«Devlet ve kamu tüzel kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartiyle, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların kanunda gösterilen esas ve unsurlara göre tamamını veya bir kısmını kamulaştırmağa veya bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmağa yetkilidir» denmektedir. Burada mülkiyet hakkının kamu yararı vardır mülâhazası ile ortadan kaldırılması değil özel mülkiyette bulunan muayyen taşınmaz malın kamu yararının gerektirmesi, gerçek karşılıklarının peşin ödenmesi ve kanunda gösterilen usullere riayet edilmesi şartiyle kamulaştırmaya gidileceğini göstermektedir. Bu madde ile kamu yararına kayıtlanabilen taşınmaz mallardır, mülkiyet hakkı değildir. Muayyen şartların gerçekleştirilmesi ile kamulaştırmaya gidilse dahi mülkiyet hakkının icabı olarak sahibinin faydalandırılması prensibine dokunulmamaktadır.

Maddenin diğer fıkraları büyük kamulaştırma bedellerinin taksitlerle ödenebileceği hususunu ve onun şartlarını titizlikle tespit etmektedir.

Bütün bunlar mülkiyet hakkının esas, kamu yararına kamulaştırmanın ise istisna olduğunun ifadesidir. İstisnaların kaideyi bozmayacağı ise genel bir hukuk ve mantık kuralıdır. Bunun için kamu yararı namına mülkiyet hakkının bazı sınırlamaya ve bazı taşınmaz malların kamulaştırmaya tabi tutulmaları imkânı, bu hakkın inkârına veya ortadan kaldırılabileceği anlayışına hak kazandırmaz.

39 uncu madde ise devletleştirmenin şekil ve şartlarını tespit etmektedir.

40 ıncı madde ile kişiye tanınan «dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahip olma ve özel teşebbüs kurma serbestisi 39 uncu madde hükümeri ile sınırlamaya tabi tutulmaktadır. 39 uncu madde de :

«Kamu hizmeti niteliğini taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılığı kanunda gösterilen şekilde ödenmek şartiyle devletleştirilebilir» denmektedir.

40 ıncı maddenin sağladığı hak ve hürriyet gereğinden olarak kurulmuş olan özel teşebbüsün ancak «kamu hizmeti» niteliği taşıyanları ve bunlardan da kamu yararı bulunanlar, gerçek karşılığı ödenmek suretiyle devletleştirilebilecektir. Demek ki, kamu hizmeti niteliğini taşımıyan özel teşebbüslerin devletleştirilmesine imkân yoktur ve bu kısım özel teşebbüs çok geniştir. Kamu yararı bulunmayan özel teşebbüsler için de böyledir. Bu şartlar bulunsa dahi özel teşebbüsün en çok 10 yıl içerisinde eşit taksitlerle ve faizi de dahil olmak üzere bedelleri ödenecektir. 40 ıncı maddenin sağladığı hürriyet ve hak 39 uncu madde ile takyit edilmiştir ama kuvvetli zabıta hükümleri konmuştur. Kamu hizmeti niteliğinde bulunmayan bir çok özel teşebbüs sahalarına kamu yararı bulunsa dahi devletleştirilmecilik yaklaştırılamayacaktır. 40 ıncı maddenin ikinci fıkrasındaki (Kanun bu hürriyetleri ancak kamu yararı amacı ile sınırlayabilir) hükmü konmakla hürriyetlerin şartlarla sınırlanabileceğini bir kez daha belirtiyor.

40 ıncı maddenin üçüncü fıkrasında da (Devlet, özel teşebbüslerin, millî iktisadın gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlilik ve kararlılık içerisinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır) esaslarını koymaktadır. Bu fıkra ile devlete, özel teşebbüsü millî iktisadın gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürütmek için tedbir alma vazifesini verirken aynı

özel teşebbüsün güvenlilik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlamak görevini de vermektedir. Millî iktisadın gereklerine ve sosyal amaçlara uydurmaya yetkili devlet aklına geldiği zaman istediği özel teşebbüs sahasını devletleştiremiyecek, programının gerçekleştirilmesi için bütçesinde para bulamadığı zaman özel teşebbüsü devletleştirme yoluna gidemiyecektir. Aksi halde aynı devlet, özel teşebbüsün güvenlilik ve kararlılığını bozmuş, 40/3 üncü madde ile verilen devlet vazifesi çiğnenmiş ve Anayasa hükümleri ihlal edilmiş olur.

Davacı, bu konudaki iddiasını ifade derken (Bütün özel sektör faaliyetlerinin kamu yararı mülâhazası kamulaştırılmasını ifade eden Anayasa) tabirini kullanmakla Anayasa'nın yukarıda yazılı hükümlerini başka manada anladığını açıklıyor.

Davacı bu kısma ilişkin iddiasının izahına devam ederek (Her vatandaşa iş bulmayı, Devlete ödev olarak veren herkese insanlık seviyesi ile mütenasip ücret almayı öngören, hak olarak tanıyan, planlı ekonomiyi, sosyal sağlık ve sosyal sigortayı ele alan bir Anayasadır) diyerek Anayasa'nın sosyalizme açık olduğunun delillerini beyan etmeğe çalışmaktadır.

Çalışma hakkı Anayasamızın 42 nci maddesinde yerini almıştır. Madde de «çalışma herkesin hakkı ve ödevidir.

Devlet çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadi ve malî tedbirlerle çalışanları korur, ve çalışmayı destekler, işsizliği önleyici tedbirler alır» hükümlerini görmekteyiz. Maddenin birinci fıkrası ile çalışmanın herkes için bir hak ve ödev olduğunu belirtmektedir. Çalışma hakkının gerçekleştirilmesi için iki ödevin birleşmesi gerekmektedir.

Birincisi ferde düşen gerekli şekilde çalışma ödevi, ikincisi de çalışmak isteyen ferde iş bulmak, insanca yaşaması ve çalışırken kararlılık içinde işinin gelişmesi için sosyal, iktisadî ve malî tedbirlerle çalışanları korumak ve desteklemek mevkiinde olan devletin ödevidir. Görülmektedir ki bu madde de (Bütün) cü, millet ölçüsünde halkçıdır. Çünkü(Çalışma herkesin hakkıdır) demekle toplum hayatında çalışma mevkiinde bulunan bütün insanların çalışması kastedilmektedir. İşçi, sermayeci, çiftçi, topraklı ve topraksız, memur ve öğretmen demeden, hepsinin, millet fertlerinin çalışması bu madde ile ele alınmaktadır. Türkiye demokrasisinde sınıflar arasında geçilmez sınır bulunmadığına işçinin patron ve patronun işçi haline gelmesinin her vakit mümkün olmasına ve sermayecinin de kararlılığa malî tedbirlerle korunmaya ve desteklenmeye muhtaç bulunmasına göre devletin çalışanlara yardımı herkes için ihtiyaçtır. Esnafa kredi sağlayacaktır. İşçinin sosyal ihtiyaçlarını yerine getirecektir, ve sanayicinin muhtaç olduğu ilkel maddeleri de dışardan sağlanması icap ediyorsa gereklerine başvurulacaktır. Binaenaleyh 42 nci madde ile sadece işçi ve emekçi sınıf değil toplum iş hayatında yerini alan her yurttaş bu madde hükmünden faydalanabilecektir.

Anayasamızın 43, 44, 45, 46, 47 nci maddeleri ise daha çok işçi olarak çalışanların korunmasını sağlayan maddelerdir. Bu maddelerle devlete,, çalışanların cinsiyet ve sıhhatleri ile bağdaşmayan işlerde çalıştırılmamaları, dinlenmeyi ve adil bir ücret elde etmelerini, sendika kurma, toplu sözleşme ve grev yapma haklarını sağlama görevleriyle devlet görevlendirilmiştir. Devletin bu görevleri, sosyal devlet oluşunun icabıdır. Anayasamızın temel haklar ve ödevler kısmının birinci fıkrasında (Devlet kişinin temel hak ve hürriyetlerini, fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasî, iktisadî ve sosyal bütün engelleri kaldırır. İnsanın maddî ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlar.) hükümleri bulunmakta ve bu hükümler, sosyal devletin görev ve amaçlarını açıklıkla ortaya koymaktadır. Devletin bu vazifesi, fert hak ve hürriyetlerini, belli ölçülere uymayacak şekilde sınırlayan engelleri kaldırmaktır. Bu engellerden kim zarar görürse o, devletin sosyalliği esasının harekete geçmesini ister. İşçi, sermayeci, topraklı ve topraksız, köylü kim olursa olsun bu istekde bulunmaya, sosyal devletin bu hususlaki yetkilerinden faydalanmağa haklıdır. Her sınıf, herkes her meslek erbabı bu hakka sahiptir.

İşçiye hususî haklar tanıyan ve yukarıda kısaca incelenmiş bulunan Anayasa'nın 43 ve devamı maddeleri, 10 uncu maddenin ikinci fıkrasının devlete yüklediği genel vazifenin ayrıntılarını belirtmektedir. Ve devlet, bu hususlarsa zayıf olan işçiyi yalnız bırakmamakta ve korumaktadır.

Anayasa'nın 48 inci maddesi de sosyal güvenliği sağlamak için sosyal sigortalar ve sosyal yardım teşkilâtı kurmak ve kurdurmakla devleti vazifelendirmektedir. Sosyal güvenlik, her yurttaşın yarınından emin olmasını sağlamak demek olduğuna göre bu ilkede geneldir ve bütün yurttaş-

lar içindir. 49 uncu maddenin devlet verdiği ferdin ruh ve beden sağlığını temin görevi de geneldir.

Hak ve hürriyetlerin özel maddelerindeki düzenleyici hükümlerin dışında kalan Anayasa kurallarından ve hepsine hâkim Anayasa'nın ruhundan da kısaca bahsetmek yerinde olur :

a) Anayasa'mızın ikinci maddesi Türkiye Cumhuriyetinin insan haklarına dayandığını bildirir. Böylece Cumhuriyetimizin bir niteliğini ortaya koyar. Mülkiyet hakkı, özel teşebbüs kurma hakkı, serbest, istediği işte ve istediği yerde çalışma hak ve hürriyetleri ve sosyal güvenlik hakkı da ferdin temel hak ve hürriyetlerindendir. Anayasa'nın 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası emri icabından olarak devlete bu hak ve hürriyetleri korumakla vazifelidir. Devlet Anayasa kurallarına aykırı hareket edemez ve ettirmez. Esasen devletin gayesi de budur. Temel hak ve hürriyetlerin bazı kayıtlarla sınırlanabilmesi, ancak her hakka ilişkin maddelerde gösterilen aşılamayacak şartlar içinde olabilecektir. Cumhuriyetin bu niteliği de sınırlamada insan haklarına uygun hareket etmeyi gerektirir.

b) Anayasamızın 8 inci maddesi de Anayasa'nın üstünlüğü prensibini koymakta ve hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarından biri olduğunu ilân etmektedir. Bu maddenin bağlayıcı hükümleri varken yasama, yürütme ve yargı organlarının Anayasa'nın yukarda belirtilen hak ve hürriyet kuralları ile şartlarının dışına çıkacakları düşünülemez. Aynı hükümlerle bağlı oldukları için fertler de Anayasa kaidelerine saygı göstermek zorundadırlar.

c) Anayasa'nın ikinci maddesinde yer alan «Hukuk devleti» prensibi de Anayasa hükümlerinin hukuk kurallarının başında bulunması dolayısiyle Anayasa'ya aykırı teşebbüsleri durduracak derecede kuvvetlidir.

ç)Bunlardan başka Anayasamızın 11 inci maddesinin ikinci fıkrası vardır ki Anayasa'nın sağladığı temel hak ve hürriyetlerin hepsine, kesin ve aşılmaz sınırı çizmektedir. Bu fıkra, ne kamu yararı, genel ahlâk, kamu düzeni, sosyal adalet ve ne de millî güvenlik gibi sebeplerle hak ve hürriyeterin özüne dokunulamayacağını ortaya koymaktadır. Bu kadar kesin bir hüküm varken mülkiyet, serbest teşebbüs kurma, istediği işte ve yerde çalışma yarınından emin olma hak ve hürriyetlerinin özü yok edilemez.

d) Zabıta hükümlerinden birisi de Anayasa'nın 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasındaki «hiç bir kimse veya organ, kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisini kullanamaz» hükmüdür. Bu cümle : açıkça demektedir ki, Anayasa hükmü ortada iken hiç bir organ ve kimse o hükümlere aykırı, o hükümlerden alınmamış yetki kullanamaz ve kullanırsa bu yetki meşru olmaz.

e) Anayasa metinlerinin ve başlangıç hükümlerinin sakladığı bir ruh vardır. Bu ruh, bütün millet fertlerini, kaderde, kıvançta, tasada ortak, bölünmez bir bütün halinde, millî şuur ve ülküler etrafında toplayan; millî birlik içinde daima yücelmeyi amaç bilen, Türk milliyetçiliğinden hız ve ilham alarak millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini, bütün hukukî ve sosyal temelleriyle kurma ruhudur. Anayasamızla kurulan devlet, bu amacı gerçekleştirecektir. Bu devlet, görevinin icabı olarak (Ferdi olan sevinç ve ızdıraplar dışında) bir sınıfın ağlaması yanında diğer sınıf veya sınıfların gülmesini yaratacak olan iktisadî ve sosyal oluşlara meydan vermeyecek, milletçe gülme, milletçe, sevinme, milletçe huzur, milletçe refah sonuçlarına götüren bütün tedbirleri alacaktır. Millî birliğin, millî dayanışmanın kuvvetlenmesi, gelişmesi ve korunması için gerekli işleri yapacaktır.

İşte bu Anayasa ruhu ve devlet görevi, sınıf kavgasına sebep olan; bir sınıfın diğer sınıflara üstün tutulmasına, bir sınıfa diğer sınıflardan fazla hak ve fayda sağlanmasını öngören bir sosyal ve siyasal düzenlemeye izin vermez. Milleti bölen, birbirinden ayıran, millî ruh ve tesanüdü hırpalayan bütün sebepleri ortadan kaldırmak ve bu arada sınıf kavgalarını önlemek devletin görevidir.

Tabiatiyle fertler kadar sınıflarda Anayasa'da belirtilen hak ve faydalarını sağlamak için bütün imkânlardan yararlanacaklardır. Sendika, basın, grev, parti, dernek ve seçim yollariyle bu hak ve faydalarını gerçekleştireceklerdir. Yalnız bu uğurdaki çabaları Anayasa'nın ruhu içerisinde kalacak, millî tesanüt ve millî birlik yerine milletin bölünmesi, sınıfların husumeti istikametinde gelişemeyecektir.

TELGRAFLAR

VAKFIKEBİR TÖB — DER ŞUBE BAŞKANI ELİYLE BAYAN GENÇ'e

Sayın Bayan Genç;

Sizin sevgili eşiniz, bizim yiğit kardeşimiz ALİ'yi çıkar çevreleri kahpece öldürdüler. O'nun gövdesine sıkılan kurşunlar, vurulan hançerler, tüm Türkiye yurtseverlerine ve devrimcilerine yöneliktir. Gün geçtikçe köşeye sıkışan ve sıkıştıkça kudurganlaşan çıkar çevreleri, bu alçakça davranışlarıyle mezarlarına biraz daha yaklaşmış oluyorlar. Battal'ların, Hikmet'lerin, Hüseyinlerin, Muratların, Hasanların, Alilerin ve daha nice yiğit devrimcilerin akıtılan kanları bu kudurganları boğacak, tarihin lânetlenmiş çöplüğünde yerlerini almalarını çabuklaştıracaktır.

Sayın Bayan GENÇ,

Size düşen önemli görev, çocuklarınıza hem analık, hem babalık etmek; onlara babalarının devrim yolunda şehit olduğunu, arkasında ölmez ve leke sürülmez bir isim bıraktığını iyice belletmektir. ,

TÖB — DER, bu yiğit üyesini her zaman saygı ile anacak ve onun geride bıraktıklarını her zaman yanında olacaktır.

Ali GENÇ kardeşimizin ölümü, başta öğretmenler olmak üzere tüm yurtseverleri derinden yaralamıştır. Üzüntünüzü yürekten paylaşır, size sabır, metanet ve cesaret diler, saygılarımı sunarım.

TÖB — DER Genel Başkanı:
Cemil ÇAKIR

★

TÖB — DER ŞUBE BAŞKANLIĞINA
VAKFIKEBİR

Çok değerli üyemiz kardeşimiz ve kavga arkadaşımız Ali GENÇ'i kaybettik. Üzüntümüz ve öfkemiz büyüktür.

Binlerce Aliyi bağrından barındıran Vakfıkebir halkına ve siz kardeşlerimize başsağlığı diler, zor günlerde gösterdiğiniz bütünleşme ve dayanışmadan dolayı takdir ve teşekkürlerimi bildirir, saygı ve sevgilerimi sunarım, kardeşlerim.

Cemil ÇAKIR
Genel Başkan

Anayasa'nın koyduğu temel hak ve hürriyetler, zabıta hükümleri diye sınırlanan kural ve ilkelerle Anayasa'nın ruhu meydanda iken, hangi devletin uyguladığı sosyalizme, Anayasamızın tamamen açık olduğu belirtilmeden, hangi partinin programına girmiş bulunan sosyalizm ve hangi kökten gelen sosyalizm olduğu ortaya konmadan, öne sürülen rejimin bütün kurallar'ı amaçları anlaşılarak Anayasamızla karşılaştırılmasına imkân verilmeden genel olarak Anayasamızın sosyalizme tamamen açık olduğu iddiası, tartışmaya dahi yeterli değildir.

Şu ciheti belirtmek gerekir ki «Anayasamız meçhul rejimlere ve yine bu arada meçhul kalan sosyalizme açık değildir» derken Anayasamız tadil edilmeden bu Anayasa içerisinde uygulanması istenilen rejim veya sosyalizm kurallarının bütünü ile uygulanamayacağı kasdedilmiş bulunmaktadır. Yoksa komünizm, faşizm, anarşizm ve cumhuriyet dışı rejimlerden gayri olan ve sosyalizm Anayasamızın demokratik yapısı içinde rejim ve programlarının Anayasamızla çatışmayan hüküm ve kısımlarını uygulayabilirler. Yine bunlar Anayasamızın demokratik ve hürriyetçi yapısı içinde fikrî çalışmalarda bulunmak, parti ve dernek kurarak çaba sarfetmek hak ve hürriyetlerine sahiptirler. Yalnız uygulamada Anayasa'nın çizdiği sınırlara, sağ ve sol hudutlara, yukarda belirtilen temel hak ve hürriyetlerle zabıta hükümlerine riayet etmek zorundadırlar.

Üçüncü grupta yapılmış olan Anayasa hükümlerinin bu incelemelerinin konuya biraz daha aydınlık getirdiği düşünülebilir. Sayın heyetçe ele alınmış olsaydı, daha isabetli ve mükemmel netice elde edilebilirdi.

Böylece kararın sistemine, (Yazılış tarzına), gerekçesiz olarak veya lüzumu kadar gerekçe gösterilmiyerek ve yine dava konusu maddelerle Anayasa maddelerinin metinleri üzerinde durmaksızın kararın tespit edilmiş olmasına ilişkin muhalefet yazımda sona ermiştir.

"DOST DOST İLE KAVGA,,

Öner YAĞCI

«Şiir ancak insana dönük olduğu zaman insanca söz olur:» **Pablo NERUDA**

«Gerçek sanatçı, pazarlıklarının, kuşkuların, küçük hesapların insanı değildir.» düşüncesinde olan ve düşündüğü gibi yaşayan bir insandır Enver Gökçe. Düşündüğünü dizelerine aktaran bir şairdir. Erzincan'ın çit Köyü'nde çiftçilik yapan mütevazi bir insandır O:

«Ben küçük Yusuf'um Çit Köyü'nde
Çapak çapak elâ gözlerim;
Kıl keçim kısır, annemin memesi yara,
Benim saçlarım belik belik,
Bıyıklarım burma burma,
Gözlerim kara kıyma renginde ama,
Erzincan oynamış ağlamışım
Irgatlık etmişim el kapısında
Dolu vurmuş bahçelerimi
Çekirge inmiş tarlalarıma.»

Şiirlerini, çoğunlukla 1943—1945 yılları arasında, yani dünya çapında faşizmin kudurup saldırdığı; ülkemizde tek parti yönetiminin emekçiler üzerindeki baskılarını yoğunlaştırdığı dönemde yayınladı. «Garipçiler» hakimdi o sıralarda edebiyatımıza. Ve «1940 Gerçekçileri» denilen Toplumcular vardı edebiyat dünyamızda: A. Kadir'ler, Rifat Ilgaz'lar, Niyazi Akıncıoğlu'lar Cahit Irgat'lar, Ömer Faruk Toprak'lar... vardı. Enver Gökçe halk söyleyişinden yararlanarak yazdığı çarpıcı dizeleriyle;

«...**Broy broy desek dağlarda / Gül gülistan içinde görseler bizi** ...» «...**Düşmanlar selâm ister / Gezden, gözden, arpacıktan** ...» ... «...**Hey dağlara taşlara kâr eden türküm**...» ... «...**Munzur'un başı kar ile duman**...» ve işlediği güncel konularda bile evrenseli yakalayarak yazdığı kavgacı, kardeşlik şarkıları gibi şiirleriyle;

«...**Sana selâm olsun/Hürriyetlerin meçhul olduğu dünya / Canım Türkiye / Memleketimiz!**» ... «... **Uğruna çekilen / Derttir, mihnettir / Senden yana olduğumuz sebeptir / Kardeşçe hayat**» ... «**İnan / Ne yalan bu dünya / Ne insan fani**...») bugün bilinçli kitlelerin, sevdiği, benimsediği, baş tacı ettiği bir şair oldu Enver Gökçe, Nâzım gibi.

Şiirleri, Kasım 1973'de yani kendisi 53 yaşındayken **«Dost Dost İlle Kavga»** adıyla kitap haline getirildi. Dergi sayfalarında (Ant, yurt ve Dünya, Yağmur ve Toprak, Söz, Meydan, Gün, Türk Solu vb. dergiler.) kalıp, unutulmaktan kurtuldu böylece.

Çelişkiler karşısındaki tavrımızı hayat hakkındaki görüşümüz belirler. Çelişkiler yumağına bakış kişinin hayatına yansır yani. Sanatçıysa, eserindedir bu yansıma. Devrimci düşüncedir devrimci sanatı yaratan ve yaşatan. Bunun kaynağı ise, devrimci mücadeleleyle dolu olan hayattır. İşte böyle bir hayattır Enver Gökçe'nin hayatı. 1920'de Erzincan'ın çit Köyü'nde başlayan onurlu, dirençli, inatçı bir hayat :

«Şiddettin sabahı yakındır / Dayan dizlerim dayan» demesini bilen bir inanç ve umutla doludur o.

«**Zaman akar / Zaman geçer / Zaman zindan içinde. / Biz mapusta / Gürül gürül yatardık / Yılan çıyan içinde**...» dizeleriyle başlayan ve otuz şiirden oluşan **«Yusuf ile Balaban»** Destanı Enver Gökçe'nin anıtı olarak kalacaktı bulunsaydı. Bulunsaydı diyoruz, çünkü bugün yalnızca «Başlangıç, Uy-Kirpi Kız Kirpi, Bu Balaban'ın Dünyadan Göçtüğüdür ve Kirtim Kirt» adlı dört şiir kalmıştır destandan elimizde. Ama eldekiler bile, Enver Gökçe'nin ne büyük bir destan şairi olduğunu ispatlamaya yetmemektedir.

1953'de Sansaryan Hanı'nda, hücrede yılanlar çıyanlar içinde yatarken, geceleri yazdığı bir destandır Yusuf ile Balaban. Destanda; Balaban adlı bir ağanın, topraksız köylülere yaptığı zulüm, bu zulüme da-

yanamayan Yusuf adlı bir köylü gencinin ağayı öldürmesi («... **Yusuf bağırttı barutu/ Yalağın kenarından: / Al dedi «lan» / Düştü Balaban / Kanı şorlayı şorlayı...**»), anlatır. Yusuf, mapusanede hayatın gerçeklerini kavrayıp bilinçlenmektedir. «...**Demek insan / En yüce mertebede hayvandır / Yeni anladım / Alet kullanan ve yapan. / Tilki tarlayı masallarda sürer / Manyetoyu çeviremez tavşan...**» ve destan insanı ve doğayı gelişimi içinde anlatan parçalarla biter.

Enver Gökçe, şiirlerinde çağımızın en devrimci ve tek yaratıcı sınıfına seslenir; emekçi halkın özlemlerini, öfkelerini getirir gözler önüne şiirle:

«...Enginî de deli gönül engini
Kutlayalım sol kurtuluş cengini
Hayını, kompradoru, pezevengini
Vur, kara yeğenim vur!»
«...Sana selam olsun
Zincirin zulümün kâr etmediği
Kırbacın kâr etmediği
Büyük tahammül!...»

İnce, insanî duyarlıkla tok sesler birleşmiştir onun dizelerinde. Bir yorum getirmiştir halk şiirine ve bir yüce amaca ulaştırmıştır halk şiirini: Kıvrak, bütün olarak çarpıcı dizelerle doludur şiiri. Haykırır:

« Bir mermi de benden aslanım
Bir mermi de benden
Bir mermi de benden zafer topları
Mübarek namlular!...»

Yüreği onurlu bir kavganın içindedir. İnancı tamdır zafere ulaşacağına kavgasının. Bütün halkların kavgasıdır, onun beyniyle, yüreğiyle içinde yaşadığı kavga. **Dünya halklarının esaretten, sömürüden, zulümden kurtuluş kavgasıdır.** Emektir ona göre yüce şey, emekçilerdir. İnancının kaynağıdır bu, somutlaşan halktır. Halk türkülerine yaslanır bunun için, çağına devrimci yorum getirir şiiriyle. Devrimci şiirimizin baştacı edeceği şairlerin başında gelir bu yüzden.

« Şimdi göz aydın etme zamanıdır
Yeni bir dünya doğuyor
Şorul şorul giden kan pahası.
Müjdeler, müjdeler olsun
Yeni bir dünya doğuyor
Zincir seslerinden
Verem basillerinden uzakta!»

YUSUF İLE BALABAN DESTANI

ENVER GÖKÇE

BAŞLANGIÇ

Zaman akar, zaman geçer,
Zaman zinden içinde
Biz mapusta gürül gürül yatardık
Yılan çıyan içinde.
Getirdiler ite kalka bir yiğit,
Ayak çıplak
Ak bir mintan içinde
Zaman zaman içinde
Işık duman içinde
Ve râviyan-ı ahbâr
Ve muhaddisân-ı rûziğar
Şöyle rivayet
Ve hikâye ederler kim:
Beni âdem zor bezirgan içinde
Vardı bir Balaban.

UY KİRPİ KIZ KİRPİ

Kırmızı parıltılı ve narin
Bir kiraz dalı
Irgalandı
Has bahçenin içinde
Döktü çiçeğini bir bir
Ve gazaba geldi
Eğinli Bekir;
«Yıkılsın İstanbul, dedi
Yıkılsın İzmir
Lan hani benim ekmeğim,
Bu ne bok kader
Toprağım yok, tarlam yok
Ne kadar
Toprak var dünyada oysa
Ömrübillah herkese yeter»

Irmağın üstünden
Bir sürü geçti allı pullu
Herhal meri keklik
Gider öyle gider.
Havada bulut
Havada alaca karga
Karganın ağzı var dili yok
Bekir'in arkası yok.
Dedi karga: yok
Ahmed'in de yok.
Demiri eriten kömür
Yiğidi eriten kahır
Ölem desen ölemezsin ki
Dünya dediğin de ne ki
Bir alabalçık sökemezsin ki
Dünyanın halısı kilimi çok.
Bekir'in tarlası yok
Bir kirpi açıldı dikeninden
Gelincik yüzlü
Uy kirpi kız kirpi
Bekir'in tarlası yok
Dedi kirpi: yok.
Mehmed'in de yok.
Munzur'un başı kar ile duman
Bu belâlı başınan
Kime gidem yavrî
Avuçta yok elde yok
Bir çekirge atladı
Eğri bacağıynan
Çekirgenin ağzı var dili yok
Bekir'in tarlası yok
Dedi çekirge: yok
Zeyneb'in de yok.

BU BALABANIN DÜNYADAN GÖÇTÜĞÜDÜR

Aklı karalı seçilirken su.
Aklı karalı seçilirken ova,
Aklı karalı seçilirken dağ
Çakal, kurt, kuş yılan ve tosbağa
Ve ışırken ıpıl ıpıl üzümler
Işırken orman
Yusuf kuyuda oturdu
Gözünü kekitmeden
Elinde filinta tüfek...
Karşıdan gelirdi Balaban
Ay yelek. gümüş köstek
Atı zorlayı zorlayı.
Yusuf bağırttı barutu
Yalağın kenarından :
«Al» dedi «lan»
Düştü Balaban
Kanı şorlayı şorlayı
.....

KİRTİM KİRT (1)

Can yoktu ki sevdalara düşe,
Kurt yoktu ki kızıl kana üşe
Yoktum ki yol geçe
Yoktum ki haber ulaşa
Gül yoktu ki dal yoktu ki...
Ve döne döne ateş
Döne döne madde
Gökler yarıla dürüle
Dağlar savrula devrile.
Kırıla döküle yıldız
Sular evrile çevrile
Döğüşe döğüşe madde
Değişe tokuşa madde
Öyle bir vakte erdi ki devran
Döne döne esir
Döne döne gaz
Döne döne atom.
Döne döne madde
Döğüşe çekişe madde
Vuruşa vuruşa madde
Ve zaman değişe değişe
Yosun titreşe, yeşilleşe
Işık dura değişe
Öyle bir vakte erdi devran
kırdı zincirini
İçerdeki adam
Demir bağrışa bağrışa
Zindan çağrışa çağrışa
Şöyle buyurdu ki Yusuf
Dört kitaptan daha büyük:
«Demek ki bu hayat,
Önce sana bana yük
Demek su kimin
Toprak kiminse
Motor, elektirik, ve ışık kiminse
Demek sultan odur.
Demek insan bölük bölük.
Yaşıyorsan ölüyorsan demek.
Nasıl yaşıyorsan
Öyle düşünüyorsun demek
Demek insan
En yüce mertebede hayvandır

Yeni anladım
Alet kullanan ve yapan.
Tilki tarlayı masallarda sürer
Manyetoyu çeviremez tavşan
Devril başımdaki kader
Dökül dilimdeki yalan
Tutuş beynimdeki kibrit
Kirtim kirt
Kirtim de kirt
Kirtim de kirt
Kirtim kirt»
Bir yandan demirciler
Demir döğer denge denk
Bir yandan boyacılar
Boya vurur renge renk
Bir yanda
Kurtuluş savaşları
Bir yanda esaret
Bir yanda termonükleer çağ
Bir yanda balistik şirret
Evvel madde
Ahir fikir
Dolan göğsümdeki hava
Salın yanımdaki fakir
Salın proleterya
Geber başımdaki bit
Kirtim kirt
Kirtim de kirt
Kirtim de kirt
Kirtim kirt

(1) Kirtim kirt : Halı tezgahlarının çalışırken çıkadığı ses.

ÖĞRETMEN HALK İLİŞKİLERİ

HASAN YİĞİT

I — HALK KAVRAMI :

Halk deyince, ulus kavramından ayrı olarak bir ülkenin tarihi şartlarında oluşan ekonomik ve sosyal topluluk akla gelir. Halk, sınıflı toplumlarda ezilen, sömürülen emekçi kesimi yani tüm yönetilen sınıf ve tabakaları kapsar. Halk kapsamı içine başta, üretime doğrudan doğruya katılanlar girer. Bunlar işçi sınıfı ve yoksul köylülerdir. İkinci olarak gününün belirli saatlerini geçimini sağlamak için emek harcayarak geçirenlerde halk kapsamının içindedirler. Esnaf, memur, küçük üreticiler, öğretmenler... ikici grupta yer alırlar. Bu grubun sınıfsal planda adı: Küçük burjuvazidir. Ayrıca, üçüncü olarak, iş gücü kiralayan, yani artık-değer sömürüsü yapan, fakat uluslararası tekelci burjuvazi ve onun yerli ortakları ile çelişen, onlardan zarar gören ve onlara karşı tavır alan (orta burjuvazi) lar da halk kapsamına girerler.

Görülüyorki, halk kapsamına birden çok sınıf ve tabaka girmektedir. Bunların içinde işçi sınıfı temel sınıftır. ve devrimin tarihi sorumluluğu bu sınıfın omuzlarına yüklenmiştir

Halk kapsamı içine giren tüm sınıf ve tabakaların ortak özelliği tümünün dolaylı veya açık olarak ezilip sömürülmesi ve yönetimden uzak tutulmalarıdır.

2 — HALKIN KENDİ İÇİNDE ÇELİŞKİLERİ VAR MIDIR

Halk kapsamı içinde saydığımız sınıf ve tabakaların kendi aralarında da bazı sınıfsal çelişkiler vardır. Ama bu çelişkiler belli bir stratejik dönemde birinci sıraya çıkamazlar, baş çelişki olamazlar. Bu çelişkiler halkın demokratik iktidarı kurulduktan sonra ön plana geçerler ve barışçıl, evrimci, aşamalarla ortadan kaldırılırlar.

3 — HALKIN ÖĞRETMENİ OLMAK İÇİN:

a) Irkçı. şövenist, yoz burjuva eğitim sistemiyle mücadele etmek zorunludur :

Öğretmenlerin sınıfsal yapısı, küçük-burjuvadır. Her küçük - burjuva gibi yeri halk kapsamının içindedir. Yani öğretmen halk bütününün bir parçasıdır. Ancak öğ-

retmen, sınıfsal yapısı gereği halkın bir parçası ise de, yaptığı görev yönünden halka terstir. Okuttuğu dersler, proğram, yani mevcut eğitim sistemi halkımızın çıkarlarına terstir ve öğretmende bunu uygulamakla görevlendirilir. O halde, halkın öğretmeni olabilmek için, sınıfta, proğramları halk çocuklarına yararlı bir biçime dönüştürerek uygulamaya çalışmak, öğrencileri yoz ırkçı, şövanist etkilerden arındırmak, onları değerlendirmede «bilen geçer» burjuva metafizik ölçüden kendisini kurtarmak halk çocuklarını daha üst okullara hazırlamak zorundadır.

b) Ülkemizin bağımsızlığı için çalışmak zorundadır :

Bu gün Türkiye, başta emperyalist sistemin jandarması ABD ile AET. emperyalizmine bağımlı, geri-bıraktırılmış bir ülkedir. Günümüzde emperyalit sistem çöküş dönemine girmiştir. Ezilen dünya halklarından her gün tokat yemekte, çöküşü hızlanmaktadır. Son geçtiğimiz aylarda Vietnam, Kamboçya, Laos, Mozambik, Gine, Angola bağımsızlıklarına kavuşmuşlardır. Her geçen gün dünya halklarının daha çok nefretini kazanan, daha güçlü bağımsızlık savaşlarıyla karşılaşan emperyalizm, geri - bıraktırılmış ülkelerde yerli ortaklarından oluşturduğu oligarşik iktidarlar içine üsleri, tesisleri acenta ve şirketleri, casusları, uzmanları... ile yerleşmiş bir iç olgu durumundadır.

Türkiye Halkı gerek iç ve gerekse dış sömürüden zarar görmektedir. Ülkesinin ve halkının çıkarları yanında yer alan halkın öğretmeni, emperyalist güçlere ve onun yerli ortaklarına karşı tavır almak, ÜLKESİNİN BAĞIMSIZLIĞI İÇİN ÇALIŞMAK ZORUNDADIR?

c) Halkın öğretmeni devrimci olmak zorundadır:

Tarih tekerleğini evrim - devrim yollarından **günümüze ulaştıranlar,** halklar olmuşlardır. Toplumları, insanın insanı sömürmediği bir dünyaya ulaştıracak olanlar da yine halklar olacaktır. Çağımız ulusal kurtuluş savaşları ve sosyalist devrimler çağıdır. İşçi sınıfının, yoksul köylüler ve diğer emekçi sınıf ve tabakaların yapacakları devrimden en büyük yararı görecek olan, kuşkusuz ki ezilen, sömürülen halkımız olacaktır. Bu yüzden halkının çıkarları yanında yer alan, çağını daha ileriye ulaştırmak için çalışan her öğretmen DEVRİMCİ OLMAK ZORUNDADIR.

d) Anti - faşist olmak zorundadır :

Genel anlamda faşizm, Kapitalizmin emperyalist aşamasında, hakim sınıfların en gerici, en şöven, en saldırgan unsurlarının emekçi sınıflar üzerinde kurdukları açık yıldırıcı diktatörlüğün adıdır. Geri - bıraktırılmış ülkelerde ise faşizm denince akla, emperyalizme bağlı oligarşik iktidarların **emekçi halklar üzerinde** uyguladıkları (askeri ya da sivil) açık, kanlı diktatörlük akla gelir.

İşçi sınıfı ve emekçi halkımızın en büyük düşmanı faşizmdir. Hakim sınıfların parlamenter metodlarla emekçi halkı sömürmeleri tehlikeye girerse ,halkın devrimci mücadelesi güçlenir ve hakim sınıfları bir devrim korkusu sararsa, ülkede genel ekonomik kriz doğarsa, böylesi durumlarda emperyalistler ve yerli ortakları faşizme başvururlar. Başka bir deyişle burjuva diktatörlüğünü açık, yalın ve yasal hale getirirler. Faşizm hakim sınıfların tutunacakları en son daldır. Halkı ezmek için oynayacakları en son ve zavallı kozdur. İçinde bulunduğumuz günlerde ülkemizdeki durum budur.

Faşistler işçi sınıfının ve diğer halk yığınlarının siyasi, ekonomik, mesleki örgütlenmelerine izin vermez. Burjuva demokratik kuralların tümünü yok eder. Tarihi ve halkın kültürünü tahrif eder, ırkçı, şövenist, yoz, saldırgan bir kültür ve tarih anlayışını halklara yaymağa çalışır. Devrimci hareketi toplama kamplarında, ceza ve tutukevlerinde, gazfırınlarında boğmak ister. En açık silahlarından biri, «anti-komünizm propagandasıdır». Bu silaha dayanarak sosyalist, sosyal - demokrat, yurt sever, ilerici kim varsa hepsini temsi ettiği sınıf adına susturmak adına çalışır. Emekçi sınıfları daha açık ve insafsızca sömürür.

O halde, halkın öğretmeni, halkın can düşmanı faşizme karşı olmak, halk yığınla-

rına anti faşist bilinç vermek, halkın örgütlenerek haşizme karşı güç birliği yaratmasına yardımcı olmak zorundadır. Bu konuda öğretmenlere ve onun ögütü TÖB — DER'e düşen başlıca görevler şunlardır:

1 — TÖB — DER'in ve diğer emekçi sınıfların ekonomik - demokratik örgütleri içinde, örgütsüz halk yığınları içinde anti-faşist bilinci yayarak onları faşizme karşı yasal eylemlere sürüklemek, eylem içinde güç birliğini yaratmak.

2 — Faşizmle mücadele aynı zamanda emperyalizmle mücadeledir. İkisini birleştirmek gereklidir. Bu konuda temel ve yönlendirici görevin emekçi sınıfların öz-örgütüne düştüğünü unutmamak.

3 — Gerek işçi sınıfı ve gerekse köylü yığınlarını iyi tanımak, onları olduğu gibi alarak güç birliğine gitmek, öğretmenlerin bilinçlerini artırarak daha etkin çalışmalarını sağlamak.

4 — Faşizme karşı mücadelede reformist değil devrimci tavırlar içinde olmak ve yalnızca halkın gücüne bel bağlamak.

Halkın ötretmeni olabilmenin bu dönemde önemli ölçülerinden biride budur.

e) Halkın ekonomik - demokratik örgütlenmesine yardımcı olunmalıdır.

Hakim sınıfların en çok korktukları şey, emekçi sınıfların örgütlenmeleri, örgütlü mücadeleye girmeleridir. Sınıfsal çıkarlarını koruyabilme için halkın örgütlenmesine engel olmaya, mücadele örgütlerini yozlaştırmaya çalışırlar. Bütün çabaları egemenliklerini sürdürmek, soygun düzenini daha çok ayakta tutabilmek içindir.

Ülkemizde bunun örnekleri boldur. 141, 142. maddeler emekçi sınıfların politik örgütlenmelerini engellemek için konmuştur. Uzun yıllar işçi sınıfının sendikal haklarını almaları engellenmiş, sonunda sendikalar yasası hakim sınıfların çıkarlarına uygun olarak düzenlenmiştir. İşçilerin ekonomik mücadeleleri «PARTİLER ÜSTÜ POLİTİKA» uyutmacalarıyla sarı patron sendikacılarının elinde saptırılmaktadır. Memurlar ve aydınların ağzına «1630 sayılı dernekler yasası» kilidi vurulmuş, üstlerindeki faşist baskılar böylece arttırılmıştır.

Emekçi sınıfların, bir yandan kendi çıkarlarına uygun örgütlenmelerine yasaklar konarken, diğer yandan hakim sınıflara kredi temin etmek için kurulan örgütlere girmeye zorlanmaktadırlar. Meyak, İyak, Bağ — Kur... gibi kuruluşlar bunun en açık örnekleridir.

Köylülerin durumu ise bu yönden daha da kötüdür. Ürünlerinin, emeklerinin karşılığını almak için ekonomik mücadele örgütleri kurdultulmamakta,, örgütlenme istekleri saptırılmaktadır. Fisko - Birlik, Çay - Kur, Köy—Koop, T. K. Koop., Köy—Der... gibi örgütlerde örgütlenme istekleri yozlaştırılıp, hakim sınıflarca tam bir kontrol altına alınmaktadırlar.

Görülüyir ki, hakim sınıflar, emekçi sınıfların politik, ekonomik, mesleki örgütlenmelerine yasak koymakta, örgütlenmeyi saptırıp kontrol altına almaya çalışmaktadır. Bu çabalarında büyük ölçüde başarılı olduklarını da söylemek zorundayız.

Halkın kendi çıkarları için mücadele örgütleri kurmalarında en büyük görev başta işçi sınıfının siyasi örgütüne düşer. Aydınlara, özellikle devrimci öğretmenlere de bu alanda görevler düşmektedir. Öğretmenler TÖB — DER aracılığıyla anti - demokratik yasalara, faşizme, sendikal haklara kavuşma, haklarını alma mücadelesini sürdürürken, örgütlenmeye konan yasakları. engelleri, oyunları anlatmalıdır.

★

TÖB — DER ŞUBE BAŞKANLIĞINA

İLİCE

Bölgenizde meydana gelen deprem olayı hepimizi derinden sarsmıştır. Üzüntümüz büyüktür. Bu büyük üzüntümüzü hafifleten olgu, sizlerin, her zaman olduğu gibi, halkımızın yanında, onun kurtuluşu doğrultusunda çalışmış olmanızdır.

«TÖB — DER'Lİ ÖĞRETMENLER» olarak her büyük olayın altında imzanızın bulunması gurur ve övünç kaynağı olmaktadır.

Örgütümüzün tüm gücü ile halkımızın yanında olduğunu bilmenizi diler, geçmiş olsun der, saygı ve sevgilerimi sunarım.

Cemil ÇAKIR
Genel Başkan

ALİ GENÇ'İN ARDINDAN

Mahmut TURNA

Cephe Hükümeti kurulur kurulmaz bir kısım «sayın muhbir vatandaşlar» İznik'te görev yapan bazı TÖB — DER üyelerini «TÖB — DER'li, solcu» diyerek şikayet etmişlerdi. Mesleğine ve okuluna bağlı bir öğretmen, içtenlikli bir devrimci ve dürüst bir aile babası olan arkadaşımız Ali Genç bu «ihbar listesi»ne muhbirler tarafından katılmıştı. Nihayet ihbar meyvasını verdi. Arkadaşımızın temiz kanı akıtıldı. Onuruyla, döğüşerek ölenlerin listesine bir ad daha eklendi. ALİ GENÇ.

Ölen ölür, kalan sağlar bizimdir, demiyeceğiz. Kalan sağlar zaten bizimdir. Asıl olan, ölenlerin hesabı. Gün gelir devran döner, umut yeşerir.

İznik komandoları çoktandır Ali Genç'in peşindeydi. Bir fırsatını arıyorlardı. Bazan birkaç kişi birden tenha yerlerde yakalayıp küfürler ediyorlar, bazan düpedüz saldırarak olay çıkarmaya çalışıyorlardı. Arkadaşımız bütün bunlara aldırmıyor, devrimci onurunu ezdirmeden olayları geçiştirmeye çalışıyordu. Ama, saldırganların durduğu yoktu. Kan kokusu almış aç yırtıcılar yırtınıyorlardı. Ve gün doğdu halk düşmanlarına...

Ali Genç bir iş için İstanbul'a gitmişti. Evi yalnızdı. Kan içiciler arkadaşımızın evine girmek istediler. Kapı açılmadı. İçeridekileri tehdit ettiler. Sözlü hakaretler yaptılar. Amaçları tahrikti, olay çıkartmaktı.

Ali, İstanbul dönüşü olayı öğrendi. Vakit geceydi. Gene de durmadı. «Ne istediklerini öğrenmek üzere» sokağa çıktı. Kimisi A.P. delegesi, kimisi M.H.P. li komando olan saldırganlar üşüştüler bir köşe başında Ali'nin üstüne. Tabanca, bıçak, yumruk, tekme giriştiler. Ali oracıkta can verdi. Daha ömrünün yarısına bile bakmayan gözler kapandı.

Ölüm raporu «Bıçaktan» diyor. Elinde tabancasıyla yakalanan bir suçlu «Tabancayla ben öldürdüm» diyor. Ölüm olayını karıştırmak için düzenlenen yeni bir plân bu.

Bu cinayetler Battal'la başladı. Hikmet'le sürdü, Ali'nin ölümüyle devam etti. Tümünün temiz kanları henüz yerde, henüz yasal hesapları sorulmuş değil.

Ama umudumuz var saklımızda. Yaşamanın, haklı olmanın umudu.

Biz onu yükselteceğiz işte.

ZAMANIDIR

Gidiş iyi değil böyle gidemez
Dur demenin zamanıdır dostlarım
Dur deyince durmayanın burnunu
Kır demenin zamanıdır dostlarım

Derdin derman beklediği bu ara
İrtica hortladı hem de kapkara
Kanun benim diyen hokkabazlara
Vur demenin zamanıdır dostlarım

Geri kalsın yabancı dost akını
Bizim yoktur bizden gayrı yakını
Ezenlere ezilen hakkını
Ver demenin zamanıdır dostlarım

Öyle şurda burda poz vere vere
Kimse kalkıp yırtınmasın boş yere
Sefalet var bunu görmeyenlere
Gör demenin zamanıdır dostlarım

Geçmiş devirlerde olduğu gibi
Davayı halletmez polisin cipi
Az da olsa memleketin sahibi
Var demenin zamanıdır dostlarım

İHSANİ

ÖRNEK BİR KARAR

Kararın Düzeltilmesini İsteyen (Davacı) : Mehmet Koç
Vekili : Avukat İlhan Dişçi - Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No : 14/12 — Kızılay — ANKARA
Diğer taraf : TRT Kurumu Genel Müdürlüğü — ANKARA
Vekili : Avukat Erdoğan Bağlum— Aynı Yerde
Talebin Özeti : Danıştay Beşinci Dairesince verilen 9/5/1974 gün ve 1974/3445 sayılı kararın, bir kanun hükmüne dayandırılmaksızın görevine son verilmesi işleminin mevzuata aykırı bulunduğu ileri sürülerek düzeltilmesi talebinden ibarettir.
Savunmanın Özeti : Düzeltme dilekçesinde ileri sürülen hususlar, 521 sayılı Danıştay Kanununun 98 inci maddesinde yazılı sebeplerden hiçbirini uymadığından talebin reddi gerektiği yolundadır.
Raportör : Gürsoy Gönenç
Düşüncesi : İdari işlemlerin hukuken geçerli bir sebebe dayanması, İdare Hukukunun vazgeçilmez ilkelerindendir.

Davacının görevine son verilmesini haklı kılacak herhangi bir yeterli sebebin bulunmadığı, dava dosyası ve eklerinin incelenmesinden anlaşıldığı cihetle davanın kabulü ile dava konusu işlemin iptali gerektiği düşünülmektedir.
Kanun sözcüsü : Yurdanur Şendir
Düşüncesi : Karar düzeltilmesi dilekçesinde ileri sürülen hususlar, 521 sayılı Danıştay Kanununun 98 inci maddesinde yazılı sebeplerden hiçbirine uymadığından talebin reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Beşinci Dairesince işin gereği düşünüldü :

Karar düzeltilmesi dilekçesinde ileri sürülen düzeltme sebebi, 521 sayılı Danıştay Kanununun 98 inci maddesi gereğince yerinde görülerek Dairemizce mütehaz 9/5/1974 gün ve 1974/3445 sayılı karar ortadan kaldırıldıktan sonra dosya yeniden incelendi.

Dava, TRT Kurumu Ankara Radyosunda Prodüktör olarak çalışan davacının TRT Koruyucu Güvenlik Talimatının 121 inci maddesine göre görevinden çıkarılması yolunda tesis olunan davalı idare işleminin iptali talebiyle açılmıştır.

Adı geçen Talimatın 121 inci maddesinde «Güvenlik soruşturması sonucu sakıncalı olduğu tebeyyün eden personele gizlilik dereceli yerlerde bir görev verilip çalıştırılamaz. Yeniden işe alınma durumunda ise hizmete alınmaz. Resmî ihbar yapıldığı takdirde veya zararlı bir sebebe dayanırsa derhal görevden uzaklaştırılır ve kimliği, soruşturmayı yapmış olan makama bildirilir.» hükmü yer almıştır.

Bu hükme göre bir TRT Kurumu personelinin görevden uzaklaştırılabilmesi bu görevde kalmasını imkânsız kılan belli bir kusurun tesbitine bağlıdır. Davalı idarenin savunmasından, davacı hakkında yukarıda anılan Talimat hükümleri gereğince güvenlik soruşturması neticesi işlem yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu durumda davalı idare, davacının görevden çıkarılması işlemini kendisinde mevcut bilgi ve belgelere göre veya herhangi bir ihbar üzerine değil, güvenlik soruşturması yapmakla yetkili mercilerden aldığı bilgiye istinaden tesis ettiğini açıklamış bulunduğuna göre, görevi itibariyle davacıya herhangi bir kusur izafe edilemediği açıktır.

Diğer taraftan, 18/3/1975 tarihli ara kararımıza cevaben gönderilen 22/5/1975 gün ve 016—00/860 sayılı yazı eki raporun incelenmesinden davacının görevine son verilmesi işleminin herhangi bir geçerli belgeye dayandırılmadığı gibi kendisine isnat olunan hususlar hakkında da delil yetersizliğinden dolayı beraatine karar verildiği anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu göreve son verme işleminin iptaline, 139.—TL yargılama gideri ile 650.—TL avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine 26/6/1975 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

ÖRGÜT İÇİ DEMOKRASİ

Adnan TOKGÖZ

Demokrasi: klasik olarak «Halkın kendi kendisini yönetmesidir.» diye tanımlanıyor. Fakat, içinde büyük anlamlar taşıyan her kavramda olduğu gibi demokrasi kavramı da yan tanımlarla genişletiliyor, güçlendiriliyor. Elbetteki yan tanımlar seçilirken, bunların demokrasiyi ileriye götürmesi, demokrasinin ana tanımına uygun olması düşünülmelidir. Demokrasi için herkesin bildiği şu yan tanımları sıralıyabiliriz. Demokrasi başkalarının hakkına saygıdır. Demokrası başkalarının düşüncelerine saygı göstermektir. Demokrasi haklar ve özgürlükler rejimidir. Demokrasi baskı guruplarının etkinliği ölçüsünde iyi işleyen bir rejimdir. Demokrasi bizim gibi düşünmeyenlerin varlığını doğal karşılama rejimidir. Vb. Demokratik insan olabilmek için onun tüm kurallarını benimseyerek onlara uymak gerekir.

Çıkar çevreleri kendi sömürülerine hizmet ettiği sürece demokrasiyi tanırlar. Onlara göre demokrasi kendilerinin elinde ve kendileri içindir. Demokrasi halkın eline, halk için geçmeğe başlayınca onu baltalamaktan, askıya almaktan hatta boğmaktan çekinemezler. Onun için onlar gerçek demokrasiyi bilemezler, kabüllenemezler. Halkımız ise demokrasiyi biliyor, kabül ediyor. Öğretmenler bugüne kadar demokrasiyi kitlelere ulaştıran, anlatan insanlar olmuşlardır. Bu nedenle benim bu yazıda demokrasi dersi vermem gibi bir konu asla sözkonusu değildir. Yalnız binbir umutla kurduğumuz, üzerinde titrediğimiz örgütümüz'ün (TÖB - DER'in) daha da gelişmesi için bazı eleştirileri incelemek istiyorum. Bu eleştirilerin hemen hepsi örgüt içi demokrasiyle ilgili olduğu için yukarıda herkesin bildiği kuralları yineledim. Bazı arkadaşlar aslında örgütleşmenin faydasına inandıklarını fakat TÖB - DER de kendilerine göre aşırı saydıkları kimselerin varlığı nedeniyle buraya üye olmadıklarını söylüyorlar. Bu tutum demokratik insan olma niteliğiyle çelişir. Çünkü kitle örgütü üyelerini aynı fabrikanın mamulleri gibi düşünmek insanları robotlaştırmak gibi bir tuhaflık doğurur. Değişik görüşlere sahip üyelerin varlığı eleştirisel bir güç kazandırır. Örgüte dinamizm getirir. Örgütte çeşitli fikir yapısındaki insanların varlığını avantaj olarak saymak gerekir. Diğer bir eleştiri bir önceki gibi ama ondan daha geniş kapsamlı... Diyorlar ki TÖB - DER genel olarak şu fikir düzeyinde onun için girmiyoruz. Bu düşünce açık söylemek gerekirse kendimize inançsızlığın ve güvensizliğin bir belirtisidir. TÖB - DER gökten zembille inmiş örgüt değildir. Bunu biz kurduk. Savunduğu görüş öğretmenlerin özlemlerini yansıtan görüştür. Biz örgütümüzü katı bir sistem örgütü görmüyoruz. Siz böyle düşünüyorsanız sizin gibi düşünenler de örgütte çoğunluktaysa örgüt sizin düşüncelerinizin yönünde şekillenir. Buna kimse'nin bir diyeceği olmaz. Fakat sen hem emeğinle zar zor geçimini sağlayan biri ol hem de kurduğun örgüte sömürücü güçler'in dünya görüşünü kabüllendirmeye çalış.. Bu çelişkinle düştüğün hatayı meslektaşına değil yarın çocuğuna affettiremezsin. TÖB - DER'in devrimci görüşlerine katkı her zaman mümkündür. Eleştiri saygıdeğerdir. Saptırmak, çıkar çevrelerinin oyununa getirmek ihanettir.

Bazı arkadaşlar da da eleştiriden ziyade genel düşünce eksiklikleri var. TÖB - DER bir sendika olmadığı için pek etkinliği yok sendika olduğu zaman gireriz diyorlar. Arkadaşlar hoş görsünler sanırım bu fikir sendikacılık tarihini bilmemekten doğuyor. Acaba iş verenler işçilerine gelin biz size sendikalaşma hakkını verelim siz bu hakkı bize karşı kullanın gerektiğinde grev yapınmı demişlerdir? Sendikacılık tarihi aynı zamanda egemen güçlere karşı onurlu uğraş tarihidir. Etkin bir sendika kurma (grevli toplu sözleşmeli) hakkı kolay, kolay bağışlanır hak değildir. Kararlı ve azimli mücadeleyi gerektirir. TÖB - DER bunun çabası içindedir. İnsan meslektaşlarının yaptığı mücadeleye katkıda bulunmak istiyor. Kaldı ki örgütümüz bugünkü haliyle de etkin bir baskı gurubudur. TÖB - DER etkili olmasaydı egemen çevreler öğretmenleri ağızlarına mı alırlardı sanıyorsunuz? Sömürücü güçler bugün her iki lafın birinde TÖB - DER diyorlar. Demek ki onların sömürü araçlarını durdurmak için çalışan örgütlerden birisi de biz olabilmişiz.

Örgütçlçüğü gereksiz gören arkadaşlara rastlıyoruz. Bu tutum demokrasiyi daha anlamamadan ileri geliyor. Arkadaş okumaya başlayınca bu savının yersiz olduğunu kendisi de anlayacaktır. Bir evi belki 1 - 2 dönüm tarlası olupta kendisini kapitalist sayanlar bu yüzden devrimci örgüte girmek istemeyenler var. Bilmem bunlar gülünç duruma düştüklerinin farkındamıdırlar? Bunlara daha da ilaveler edilebilir. Ama bütün bunlar zamanla değişebilecek ileriye gidebilecek düşüncelerdir. Çağdaş demokrasi, ilerici öğretmen örgütçülüğü, devrimci düşünce ve emeğe en büyük değer asgari müştereklerinde bu arkadaşlarla çok geçmeden birleşebileceğimizi umuyoruz. Orta Çağ kalıntıları, faşistler, bir çaya bir kahveye satılanlar ise konumuzun dışındadır.

Sonuç olarak şunu söylemek istiyorum örgüt içi demokrasinin en etkin biçimde uygulandığı örgütlerden birisi de TÖB - DER'dir. Her türlü çağdaş ve ilerici fikirlere açıktır. Örgüt içinde kimsenin kimseye zorla fikir kabul ettirmesi söz konusu değildir. Kararlar oy çokluğu ile alınır. Üyeler arasında karşılıklı saygı, sevgi ve kardeşlik vardir. Dernek organları tam demokratik kurallara göre yapılan genel kurul toplantılarında seçilir. TÖB-DER'e üye olmakla hem özel hem de genel çıkarlarımız doğrultusunda davranmış oluruz. Aynı zamanda da emekçi halkımızın demokrasi, özgürlük ve bağımsızlık mücadelesine katkıda bulunmuş oluruz ki bu bir yurtseverlik görevidir.

HALKIMIZA

Son günlerde yurdun her yerinde İşçilere, öğrencilere, tüm yurtsever ilerici aydınlara saldırıyor? Devrimci kanı oluk oluk akıtılıyor.

KARDEŞLER !...

Halkının içinde boy verip filizlenen onun söz ve karar sahibi olmasını isteyen öğretmenler vurulup öldürülmekte, dövülmekte ve sürülmektedir. Son dört ay içerisinde 6 üyemiz öldürüldü, yüzlercesi dövüldü, yine yüzlercesi sürüldü. Şubelerimiz saldırıya uğradı. Son olarakta AKSEKİ'nin MURTİÇİ köyünde Şube yazmanız ALİ DÖNMEZ, başlarında MHP'li Hüseyin Ali Özçelik, Taşlıca Köyü Muhtarı Mehmet Cengiz'in bulunduğu 50 faşistin saldırısına uğradı. Arkadaşımızı kan revan içinde bıraktılar.

KARDEŞLER !...

Tüm bu cinayetler, dayaklar sürgünler kıyımlar birer siyasi amaç taşımasına rağmen hepsine birer kılıf uyduruldu, Bu son olaya da bir çıkar kılıfı uydurulmak istenmektedir.

KARDEŞLER !...

Arkadaşımız olay yerinde kimin olduğu kesin olarak bilinmiyen bir tabanca yüzünden karakola getiriliyor. Orada da yediği dayak yetmiyormuş gibi Jandarma Birlik Komutanı Astsubay Başçavuş Orhan KOCABIYIK tarafından «Öğretmensin ha!» «Seni gidi çıbanbaşı seni» diyerek yumruk ve Jopla kıyasıya dövülmüştür. Yine aynı kişi 31 Ağustos günü tanıklık için getirilen öğretmen Hasan Ali ÜNAL'ı da «Size saldıranlar sizden kat kat üstündürler. «Sözleriyle tarafgirliğini açık açık belirtip arkadaşımızı dövmüş, öğretmenlere küfür ve hakaretlerde bulunmuştur.

KARDEŞLER !

Neden Hikmet DEMİR, Hasan ŞİMŞEK. Murat GÖKTEN, Battal ÖZ öldürür...?

Neden öğretmen Ali DÖNMEZ, Hasan Ali Ünal, işçiler gençler dövülür?

Neden öğretmen Durmuş ŞAHİN, Naci BUDAKOĞLU, Mustafa ŞAHİN, Ali Seydi ERDOĞAN, Necati BEKAR, Zekeriya TOKGÖZ, İsmet DİKMEN, Mustafa DEMİRAK sürülüyor?

ÇÜNKÜ BİZ:

— Bir avuç parabasının değil halkın öğretmeniyiz.

— Halkımızın dertlerini dertlerimiz olarak benimsedik...

— Eğitimde fırsat eşitliği sağlanmasını istiyoruz...

— İnsanlarımıza insancayaşama hakkı istiyoruz...

ÇÜNKÜ BİZ:

— Grev ve toplu sözleşmeli sendikal haklar istiyoruz...

— İşçimizin - köylümüzün, aydınımızın alınterinin sömürülmesine karşıyız.

— Köyde AĞA, fabrikada PATRON zulmünün yok olmasını istiyoruz.....

— Yurdumuzun yeraltı ve yerüstü zenginliklerinin yabancılara peşkeş çekilmesine hayır diyoruz.

ÇÜNKÜ BİZ:

— Halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini destekliyoruz...

SÖYLEYİN KARDEŞLER

Yukarıda saydıklarımız suç mu? Karakoldaki dayak insanlığa, hukuka adalete uygun mudur? Pahalılıktan herkes inim inim inlerken öğretmenin sırtına birde sürgün külfeti yüklenir mi?

KARDEŞLER!

Biz; Tüm Öğretmenler Birleşme ve **Dayanışma Derneği** (TÖB — DER) Antalya Şubesi olarak diyoruz ki;

...Tüm ilericilere, işçilere, öğrencilere, öğretmenlere yapılan saldırılar, uygulanan komplolar, sürgünler kıyımlar FAŞİZM'in kendisidir.

...Yaşasın halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi...

...Yaşasın işçi—köylü—aydın dayanışması...

...Kahrolsun FAŞİZM ve EMPERYALİZM...

DÖKÜLEN KANLAR YENİ FİLİZLERİN HAYAT KAYNAĞI OLACAKTIR

TÖB — DER Antalya ŞUBESİ

KİTLE
Haftalık Sosyalist Gazete
Fiatı : 3 Lira
Çemberlitaş. Piyerloti Cad. 37/c.
İstanbul

İLKE

Aylık Dergi
Pk : 71 İstanbul
Fiatı : 10 Lira

EMEKÇİ

Aylık Dergi
Yerebatan Cad. No : 43/2
Sultanahmet — İstanbul

türkiyede beslenme sorunu

TÖB — DER YAYINLARI
FİATI : ALTI LİRA

KONGRELERİNİ YAPAN ŞUBELER

KARAPINAR

Başkan : Zihni Karlı, Sekreter : Durmuş Erdoğan, Sayman : Şaban Çelik, Üye : Muhammet Kalkan, Üye : Abdullah Uğurlu.

SÜRMENE

Başkan : Ersan Deniz, Sekreter : Adnan Balaoğlu, Sayman : Talat Büyük, Üye : Mehmet Keleş, Üye : Kayhan İsmailoğlu.

GÜMÜŞHACIKÖY

Başkan : Ömer Şahbaz, Sekreter : Yaşar Akça, Sayman : Fahrettin Toktay, Üye : Hasan Yıldız, Üye : Mehmet Taylan.

MERCAN

Başkan : Yusuf Güneş, Sekreter : H. Hüseyin Doğan, Sayman : V. Baki Keçer, Üye : Şaban Yalçın, Üye : Nazım Kahraman.

ÇUMRA

Başkan : Durmuş Özkan, Sekreter : Cavit Dağdelen, Sayman : Tankut Yüksel, Üye : Orhan Çalışkan, Üye : Haydar Say.

GAZİPAŞA

Başkan : Hüseyin Çalışkan, Sekreter : Celal Oğuz, Sayman : Muhammet Bezirgan, Üye : Şükrü Çelen, Üye : Hüseyin Nural.

PERŞEMBE

Başkan : Mustafa Atasoy, Sekreter : Muzaffer Türe, Sayman : Ayten Dalak, Üye : Mehmet Altınöz, Üye : Ziyanur Aksu.

KAŞ

Başkan : Süleyman Tonga, Sekreter : İbrahim Güren, Sayman : Muhtalıp Atılgan, Üye : Rahim Yıldız, Üye : Hıdır Durdu.

ADANA

Başkan : Zeki Loker, Sekreter : Ali Balker, Sayman : İsmail Can, Üye : Mehmet Özdemir, Üye : İzzet Teoman.

ŞUHUT

Başkan : Zeki Çetin, Sekreter : Şerif Köksal, Sayman : Süleyman Uraş, Üye : İsmail Düğüncü,, Üye : İsmail Bursalı.

DİYARBAKIR

Başkan : Latif Kaya, Sekreter : İsmet Altındağ, Sayman : Teoman Taşer, Üye : Cuma Cevizci, Üye : Şehmuz Aykaç.

OF

Başkan : Reşat Alkan, Sekreter : Yaşar Özyar, Sayman : Hayrullah Tutar, Üye : Abbas Bayçöl, Üye : Temel Öztel,

KIRKLARELİ

Başkan : Alpaslan Baykan, Sekreter : Suayip Besle, Sayman : Hüseyin Elitaş, Üye : Zihni Sezen, Üye : Fevzi Altındağ.

KINIK

Başkan : Fuat Bozkurt, Sekreter : Musa Yater, Sayman : Nurullah Türe, Üye : Sıtkı Köye, Üye : İsmail Tuna.

GÜRÜN

Başkan : Ali Rıza Korkmaz, Sekreter : Vahip Şahiner, Sayman : Cafer Polat, Üye : Necati Uzun, Üye : A. İhsan Kılıç.

TİREBOLU

Başkan : Şükrü Olgun, Sekreter : Fevzi Eroğlu, Sayman : Memduh İpek, Üye : Mehmet Yılmaz, Üye : Osman Yılmaz.

BORÇKA

Başkan : Hilmi Karadeniz, Sekreter : Reşat Aracı, Sayman : Şükrü Gökçelik, Üye : Burhan Ağdanlı, Üye : Fevzi Atabey.

KIZILTEPE

Başkan : Abdurrahım Bilen, Sekreter : Abdullah Şimşek, Sayman : Hasan Gündoğdu, Üye : Hasan Sekizkardeş, Üye : M. Ali Durmuş.

NAZİLLİ

Başkan : Hasan Babacan, Sekreter : Cengiz Duyar, Sayman : Ünsal Baytok Üye : Biral Turhan, Üye : Mustafa Güven.

BİGA

Başkan : Fikret Özben, Sekreter : NurettinŞenel, Sayman : Ali Akbaş, Üye : Baki Çetin, Üye :Tülin Öner.

GÜNDOĞMUŞ

Başkan : Turan Oğuz, Sekreter : Hanife Atalay, Sayman : Süleyman Yıldız, Üye : Turhan Göral, Üye : Mehmet Karacan.

GÜNEY

Başkan : İbrahim Gündüz, Sekreter : Ali Beşenk, Sayman : Mustafa Duyar, Üye : Kemal Bübül, Üye : Erol Mersin.

KEPSUT

Başkan : Şakir Yörük, Sekreter : Selahattin Balkanlı, Sayman : Doğan Güneş, Üye : Ali Arslan, Üye : M. Reşat Güneren.

KAYSERİ

Başkan : Orhan Karakuş, Sekreter : Dursun Eğin, Sayman : Osman Filik, Üye : Mehmet Akdeniz, Üye : Hurşit Aydın.

MİHALIÇÇIK

Başkan : Mustafa Dönmez, Sekreter : Yalçın Uğuz, Sayman : İbrahim Gerede, Üye : Metin Günal, Üye : Tahsin Kocatepe.

POSOF

Başkan : Yılmaz Bayraktar, Sekreter : Peruze Çağlayan, Sayman : Nizamettin Uzun, Üye : Şener Duran, Üye : Aynur Demirci.

VAKFIKEBİR

Başkan : N. Ahmet Bayraktar, Sekreter : Fazıl Sağlam, Sayman : İsmet Topkara, Üye : Yahya Fiş, Üye : A. Kadir Ofluoğlu.

KASTAMONU

Başkan : Ahmet Sazak, Sekreter : Abdullah Börekçi, Sayman : Mustafa Kuş, Üye : Mehmet Bural, Üye : Selahattin Yaman.

NUSAYBİN

Başkan : Kemal Gençoğlu, Sekreter : Rıdvan Altay, Sayman : Mehmet Hesapçı, Üye : Nevzat Çakmak, Üye : Dündar Eti.

SAPANCA

Başkan : Bahattin Güler, Sekreter : İlhan Turan, Sayman : Salih Savaş, Üye : Perihan Meşe, Üye : Müjgan Ozan.

TAŞOVA

Başkan : Muzaffer Özkan, Sekreter : İrfan Öztop, Sayman : Kemal Ceylan, Üye : Mete Tekin, Üye : Bayram Bozkurt.

BEYKOZ

Başkan : Muzaffer Dizmen, Sekreter : Güngör Sezgin, Sayman : Zeynel Gök, Üye : Ayşe M. Hanoğlu, Üye : İlhan Akkurt.

ÇAMARDI

Başkan : Tevfik Kirazcı, Sekreter : Adıgüzel Mete, Sayman : Gafur Tuncer, Üye : Suat Özkan, Üye : Suat Baş,

ARAÇ

Başkan : Sami Taşel, Sekreter : Muzaffer Tutkan, Sayman : Cengiz Kaynar, Üye : Tahsin Karataş, Üye : Ahmet Aymak.

NALLIHAN

Başkan : Necmettin Kavlak, Sekreter : Hikmet Özcan, Sayman : Rıza Dirik, Üye : İbrahim Ertekin, Üye : Hüseyin Erik.

SAVAŞTEPE

Başkan : Nuh Akdoğan, Sekreter : Kadir Ertan, Sayman : Mesut Turan, Üye : İbrahim İşbilen, Üye : Muzaffer Özer,

SİNOP

Başkan : Kutsal Şenyurdsev, Sekreter : Cemil Selçuk, Sayman : Ali Yıldız, Üye : Şenay Özkan, Üye : Asım Çelik.

ZİLE

Başkan : Yusuf Erhamamcı, Sekreter : A. Galip Hamamcıoğlu, Sayman : Osman Çorapçıoğlu, Üye : Kazım Ceylan, Üye : Hüsnü Boz.

SAPANCA

Başkan : Bahattin Güler, Sekreter : İlhan Turan, Sayman : Salih Savaş, Üye : Perihan Meşe, Üye : Müjgan Ozan,

KİLİS

Başkan : Reşit Summak, Sekreter : Fahri Mavi, Sayman : Abdullah Bozkurt, Üye : Muharrem Uğurlu, Üye : Abdullah Topalkara.

GEVAŞ

Başkan : Yılmaz Tuncer, Sekreter : Yunus Arslan, Sayman : Murat Yücekan, Üye : Kemal Demirhan, Üye : İsmail Özdündar.

GEREDE

Başkan : Ahmet Doğrul, Sekreter : Şemsettin Atalay, Sayman : Hidayet Çomçalı, Üye : Mehmet Açıkgöz, Üye : Muharrem Karataş.

ACIPAYAM

Başkan : Selçuk Dinçer, Sekreter : Mehmet Doğruer, Sayman : Ramazan Kaya, Üye : Mehmet Kazanoğlu, Üye : Bekir Yıldırım.

KARACABEY

Başkan : Necdet Abalıoğlu, Sekreter : Hasan Özoğlu, Sayman : Şecaat Balta, Üye : Niyazi Uslu, Üye : İsmail Aydın,

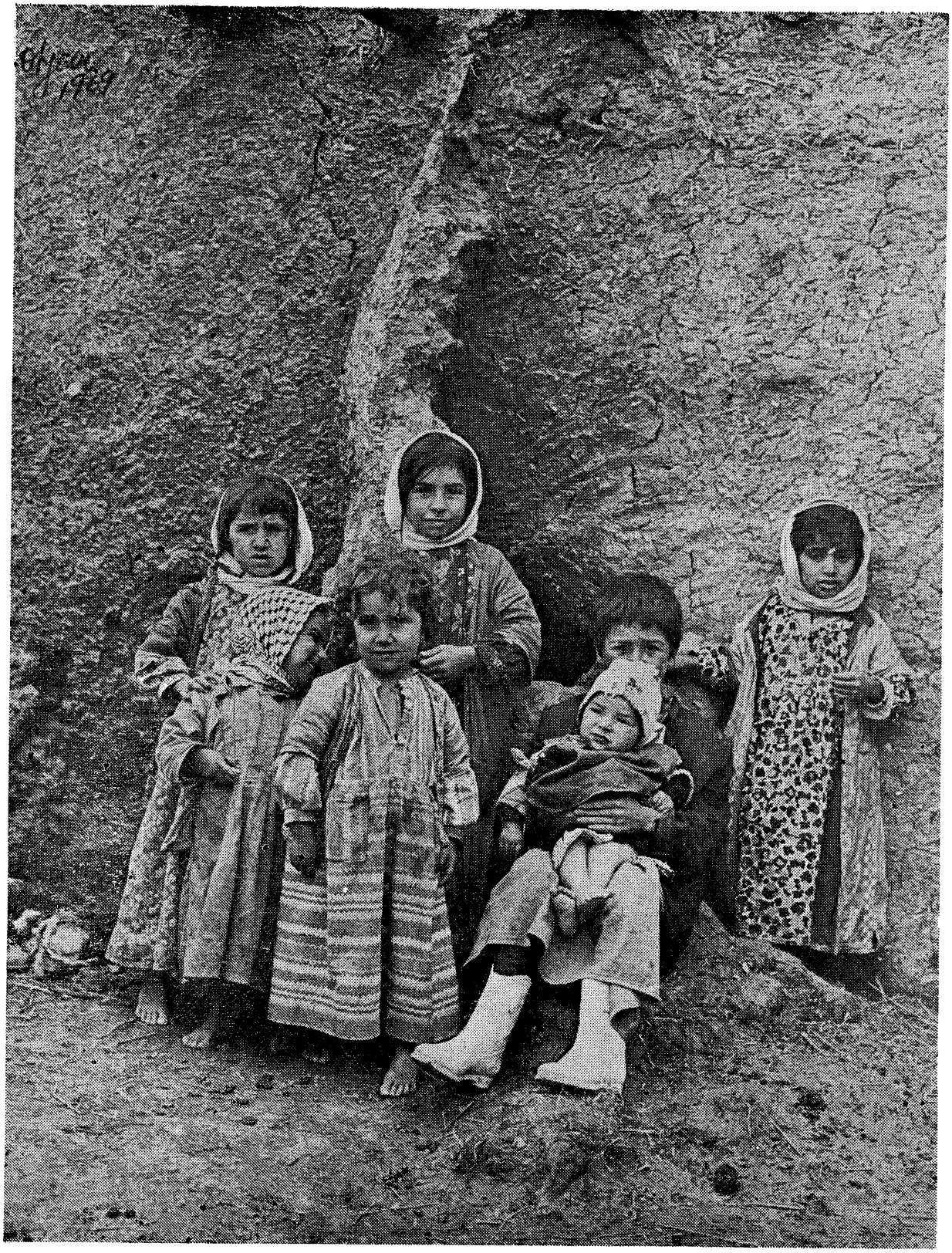

«KİRVE, HISIM, AŞİRET ÇOCUKLARI»